वन्यजन्तु अपराध

वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व. २०७४/७५

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण शाखा
बबरमहल, काठमाडौं

वन्यजन्तु अपराध
वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व. २०७४/७५

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण शाखा
बबरमहल, काठमाडौं

प्रकाशक : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाडौं

प्रतिलिपि अधिकार © : २०७५, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाडौं

आवरण तस्विर : संरक्षित वन्यजन्तु एकसिङ्गे गैंडा

तस्विर सौजन्य : सागर गिरी

सम्पर्क ठेगाना : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाडौं
पो.ब.नं. : ८६० काठमाडौं, नेपाल
फोन नं. : ००९७७-१-४२२०९१२/४२२०८५०/४२२७९२६
फ्याक्स नं. : ००९७७-१-४२२७६७५
इमेलः info@dnpwc.gov.np
वेबसाइट : www.dnpwc.gov.np

मुद्रण : सिग्मा जनरल अफसेट प्रेस
साँचल, सानेपा, ललितपुर
फोनः ५५५४०२९

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

दुई शब्द

नेपाल वन, वन्यजन्तु, वनस्पति र जैविक विविधताको लागि विश्वमानै धनी मुलुकका रूपमा परिचित छ। उष्ण र समशितोष्ण पारिस्थितिकीय प्रणालीले थुप्रै वन्यजन्तु र वनस्पतिलाई आश्रय प्रदान गरेको छ। जैविक विविधता संरक्षणमा नेपालले गरेका प्रयास/कार्यहरू अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा समेत प्रशंसनीय छन्। यति हुदाँहुदै पनि जैविक विविधता, भूदृश्य तथा प्राकृतिक सम्पदाहरूको भण्डारको रूपमा रहेका संरक्षित क्षेत्रहरूको संरक्षण र व्यवस्थापनको कार्यमा केहि चुनौतीहरूको सामना गर्नु परेको छ। वन्यजन्तुको बासस्थानको विनाश, बासस्थानको क्षयिकरण, अतिक्रमण, वन्यजन्तुको चोरी शिकार, वन्यजन्तुहरूको अङ्गहरूको अवैध व्यापार, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व, घाईते तथा टुहुरा वन्यजन्तुको व्यवस्थापन आदी मुख्य चुनौतीको रूपमा रहेका छन्। उपरोक्त विभिन्न चुनौतीहरूमध्ये वन्यजन्तुको चोरी शिकार र तिनका अङ्गहरूको अवैध व्यापार एउटा टड्कारो चुनौती हो।

वन्यजन्तुको चोरी शिकार र तिनका अंङ्गहरूको अवैध व्यापारमा स्थानिय देखि राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका व्यक्तिहरूको संलग्नता रहने हुनाले यस कार्यलाई निरूत्साहीत र नियन्त्रण गर्न सम्बन्धीत सबै सरोकारवाला निकायहरूको सामुहिक प्रयास, आपसी समन्वय र सहकार्यको आवश्यकता पर्दछ।

संरक्षण कार्य एउटा दिर्घकालीन र निरन्तर प्रकृया भएकोले यसमा स्थानिय बासिन्दाहरूको सक्रिय सहभागिता, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका संरक्षण साझेदार संस्था तथा व्यक्तिहरूको सहभागिता तथा प्रतिबद्धता प्रशंसनिय रहेको छ। संरक्षणमा लागेका जिम्मेबार, सरोकार पक्षहरूको संरक्षणप्रतिको दृढताबाटनै जैविक विविधता संरक्षण कार्य सम्भव देखिन्छ। यसलाई अझ सशक्त र बिस्तार गर्दै लैजानु संरक्षणप्रतिको थप प्रतिबद्धताको रूपमा लिन सकिन्छ।

अन्तमा यो प्रतिवेदन तयारीको संयोजन गर्नुहुने यस विभागका उप-महानिर्देशक श्री गोपाल प्रकाश भट्टराई, फिल्डस्तरबाट विवरण उपलब्ध गराउनुहुने विभाग अन्तर्गतका सम्पूर्ण राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालय, वन विभाग, सशस्त्र प्रहरी वल, कार्य विभाग, हलचोक, काठमाडौं तथा प्राप्त तथ्याङ्क तथा विवरणको संयोजन तथा बिश्लेषण गर्नुहुने यस विभाग अन्तर्गत वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण शाखा लगायत प्रकाशन कार्यमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्णलाई धन्यवाद दिदै यस प्रतिवेदनमा समावेश भएका तथ्याङ्क तथा जानकारीहरू वन्यजन्तुको संरक्षणमा समर्पित सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई उपयोगी हुने अपेक्षा लिएको छु।

धन्यवाद !

मन बहादुर खड्का
महानिर्देशक

विषय-सूची

भाग-एकः परिचय **१-३**

१.१ वन्यजन्तु अपराध २

१.२. वन्यजन्तुको चोरी शिकारहुने क्षेत्रहरू २

१.३. वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित केन्द्रहरू २

१.४ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित मार्गहरू ३

१.५ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने नेपालका संभावित नाकाहरू ३

१.६ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित नेपाल नजिकका भारतीय नाकाहरू ३

१.७ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित नेपाल नजिकका चिनिया नाकाहरू ३

१.८ वन्यजन्तुको संभावित अवैध व्यापारिक नाकाको नक्शा ३

भाग-दुईः वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि गठित संस्थागत संरचनाहरू **४-१३**

२.१ राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपाल (National Tiger Conservation Committee, Nepal) को संरचना ५

२.१.क राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपाल को काम, कर्तव्य र अधिकार ५

२.२ राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति (National Wildlife Crime Control Coordination Committee) को संरचना ५

२.२.क राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार ६

२.३ केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (Central Level Wildlife Crime Control Bureau) को संरचना ६

२.३.क केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाइको काम कर्तव्य र अधिकार ७

२.४ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सांगठनिक संरचना ७

२.४.क जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको काम, कर्तव्य र अधिकार ७

२.५ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन भएका जिल्ला ७

२.६ आ.व. २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति तथा केन्द्रिय स्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईले गरेका निर्णयहरू ९

भाग-तीनः वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण शाखाबाट संचालित कार्यक्रमहरू **१४-१६**

३.१ राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको बैठकमा सहजिकरण १५

३.२ केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको बैठकमा सहजिकरण १५

३.३ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन १५

३.४ वन तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण तथा मुद्दा दायरी तालिम १६

३.५ वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन १६

भाग-चारः केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईबाट संचालित कार्यक्रम **१७-२०**

४.१ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन १८

४.२ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई संस्थागत सहयोग १८

४.३ वन तथा वन्यजन्तु अपराध अनुसन्धान तथा मुद्दा दायरी तालिम १८

४.४	वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा तिनका अङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम	१९
४.५	समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण अभियान संचालन	१९
४.६	चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि SMART प्रविधि संचालन	२०
भाग-पाँचः राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा दर्ता भएका मुद्दाहरू		**२१-२४**
५.१	मुद्दा दर्ता संख्या	२२
५.२	मुद्दाको प्रकृति	२२
५.३	मुद्दाका प्रतिवादी	२४
५.४	मुद्दाको अवस्था	२४
भाग-छः जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका वन्यजन्तु मुद्दा		**२५-२७**
६.१	जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका वन्यजन्तु मुद्दा	२६
६.२	मुद्दा प्रकृति	२६
भाग-सातः राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र/मध्यवर्ती क्षेत्रमा मृत्यु भएका वन्यजन्तु		**२८-३२**
७.१.	मृत्यु भएका वन्यजन्तु	२९
७.२.	वन्यजन्तु मृत्युको कारण	३१
भाग-आठः उद्धार गरिएका वन्यजन्तु		**३३-३६**
८.१	राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा उद्धार गरिएका वन्यजन्तु	३४
८.२	काठमाण्डौं उपत्यकामा उद्धार गरिएका वन्यजन्तु	३५
८.३	सशस्त्र प्रहरी वलबाट उद्धार गरिएका वन्यजन्तु	३६
भाग-नौः राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र/मध्यवर्ती क्षेत्रमा घटेका मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व		**३७-४२**
९.१	मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व	३८
९.२	वन्यजन्तुबाट भएको क्षति	३९
९.३	क्षतिमा संलग्न वन्यजन्तु	३९
अनुसूचीहरू		**४३-१००**
अनुसुची १:	राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा दर्ता भएका मुद्दाको विवरण	४४
अनुसुचि २ :	जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका वन्यजन्तु मुद्दाको विवरण	५३
अनुसुची ३ :	राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा मृत्यु भएका वन्यजन्तुको विवरण	५७
अनुसुची ४ :	राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा उद्धार गरिएको वन्यजन्तुको विवरण	७८
अनुसुची ५ :	काठमाण्डौ उपत्यकामा उद्धार गरिएको वन्यजन्तुको विवरण	९७
अनुसुची ६ :	सशस्त्र प्रहरी वलबाट उद्धार गरिएका वन्यजन्तुको विवरण	९९
अनुसुची ७ :	सशस्त्र प्रहरी वलबाट वरामद गरिएका वन्यजन्तुका आखेटोपहार तथा काठको विवरण	१००

भाग–एकः परिचय

१.१ वन्यजन्तु अपराध

१.२. वन्यजन्तुको चोरी शिकारहुने क्षेत्रहरू

१.३. वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित केन्द्रहरू

१.४ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित मार्गहरू

१.५ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने नेपालका संभावित नाकाहरू

१.६ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित नेपाल नजिकका भारतीय नाकाहरू

१.७ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित नेपाल नजिकका चिनिया नाकाहरू

१.८ वन्यजन्तुको संभावित अवैध व्यापारिक नाकाको नक्शा

१.१ वन्यजन्तु अपराध

वन्यजन्तुको अपराध अन्तर्गत वन्यजन्तुको अवैध शिकार र अवैध व्यापार दुबै पर्दछन् । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९, (पाँचौं संसोधन, २०७३) को परिभाषा अनुसार "वन्यजन्तु" भन्नाले "घरपालुवा वाहेक जुनसुकै जातिको स्तनधारी जन्तु, पंछी, घस्रिने जन्तु, माछा, भ्यागुता जाति र कीरा फट्याङ्ग्रालाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले फुल पार्ने जन्तुको फुल समेतलाई जनाउँछ ।" त्यसैगरी "शिकार" भन्नाले "कुनै वन्यजन्तु जुनसुकै तरिकाले लखेट्ने, पक्रने, दुःख दिने, मार्ने वा सो गर्न प्रयत्न गर्ने वा त्यसको शरिरको कुनै अङ्ग झिक्ने वा नष्ट गर्ने वा त्यसको फुल, गुँड झिक्ने, नष्ट गर्ने वा खलबल गरिदिने कामलाई जनाउँछ ।"

सोही ऐनको दफा ५ (१) (क) अनुसार अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट लिखित अनुमति नलिई कुनै पनि व्यक्तिले राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष भित्र वन्यजन्तुको शिकार गर्न वा आखेटोपहार ओसारपसार गर्न निषिद्व गरेको छ । सोही ऐनका दफा १० अनुसार अनुसूची-१ मा उल्खेखित वन्यजन्तु संरीक्षत वन्यजन्तु मानिनेछन् र तिनीहरूको शिकार गर्न निषेध गरिएको छ । त्यसैगरी वन ऐन २०४९, (दोस्रो संसोधन, २०७३) को दफा ४९ को (ढ) मा समेत राष्ट्रिय वनमा शिकार गरेमा र सो गर्ने गराउने उद्योग गरेमा कसुर गरेको मानिनेछ । त्यसैगरी संकटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३ को दफा ३ ले दुर्लभ वा लोपोन्मुख वन्यजन्तु वा वनस्पति वा सो को नमुनाको कारोबार वा व्यापार गर्न वा गराउन नहुने उल्लेख गरेको छ ।

नेपालमा वन्यजन्तुको अवैध शिकार निकुञ्ज तथा आरक्ष वरिपरिका स्थानिय केही मानिसको जिविकोपार्जन सँग प्रत्यक्ष जोडिएको बिषय हो । निकुञ्ज तथा आरक्ष छेउछाउका मानिसहरूलाई निकुञ्ज भित्रका वन्यजन्तुहरू कुन समयमा कुन स्थानमा आवत जावत गर्छन् भन्ने बाहिरबाट गएका मानिसलाई भन्दा धेरै जानकारी हुने भएकोले वन्यजन्तुको शिकार गर्ने काममा बाहिरबाट आएका व्यापारीहरूले ति मानिसहरूलाई प्रलोभनमा पारी काम गराउँछन् र अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा ति वन्यजन्तुको अङ्ग बिक्रिबाट प्राप्त हुने आर्थिक लाभको सानो अंश मात्र ती शिकार गर्नेले पाउँछन् । साथै वन्यजन्तुको अवैध शिकार तथा व्यापारमा एकजना व्यक्तिको मात्र संलग्नता नभई सांगठनिक रूपमा नै एक भन्दा बढि मानिसहरूको संलग्नता हुनेभएकोले वन्यजन्तुको अपराध संगठित अपराध पनि हो ।

नेपालमा मुख्यतया बाघ, गैंडा, हिँउ चितुवा, ध्वाँसे चितुवा, कस्तुरी मृग, हिमाली कालो भालु, काठे भालु, सालक तथा हाब्रेको चोरी शिकारी तथा अवैध व्यापार हुने गरेका छन् । यी वन्यजन्तुको चोरी शिकार संरक्षण क्षेत्रभित्र र बाहिरका वन क्षेत्र दुबैमा हुने गरेको पाईन्छ । त्यसैगरी पछिल्ला केहि वर्षयता सालक, हाब्रे, चितुवा र विभिन्न प्रजातीका चरा, कछुवा र समुन्द्रि घोडाको अपराध बढ्दो रूपमा भईरहेको अभिलेख तथा घटनाबाट देखिन्छ ।

१.२. वन्यजन्तुको चोरी शिकारहुने क्षेत्रहरू

नेपालमा चितवन, बर्दिया तथा शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जलाई गैंडा, पाटे बाघ तथा चितुवाको अवैध चोरी शिकार हुने क्षेत्रको रूपमा लिईन्छ । मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्ज, सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज, लामटाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्ज, शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज, खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज, रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र, गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र, मनास्लु संरक्षण क्षेत्र, अन्नपुर्ण संरक्षण क्षेत्र र अपि नाम्पा संरक्षण क्षेत्र हिउँ चितुवा र कस्तुरी मृगको चोरी शिकार हुने क्षेत्रहरू हुन् भने कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्षलाई चित्तल, बँदेल तथा सालकको अवैध चोरी शिकार हुने क्षेत्रको रूपमा लिईन्छ ।

१.३. वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित केन्द्रहरू

नेपालमा वन्यजन्तुको अवैध व्यापारीक केन्द्रहरूमा झापाको काँकडभिट्टा, मोरङ्गको बिराटनगर, सुनसरीको हरिपुर, पर्साको बिरगंज, काठमाण्डौं, कास्कीको पोखरा, रूपन्देहीको बुटुवल, बाँकेको नेपालगंज, कैलालीको धनगढी र कञ्चनपुरको महेन्द्रनगर बजार मुख्य संभावित केन्द्रहरू हुन् ।

१.४ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित मार्गहरू

- कोशी ब्यारेज - भिमनगर र वीरपुर (भारत)
- भारदह - कुनौली र निर्मली- मधुवन (भारत)
- हिले- चैनपुर- किमाथांका
- पाँचथर-ताप्लेजुङ्ग- ओलाङचुङ्गगोला
- काठमाडौं - रसुवागढी
- काठमाडौं - तातोपानी
- काठमाडौं - लामाबगर
- ठोरी र भिखना ठोरी - त्रिवेणी - भैसाँलोटन (भारत)
- बभाङ्ग - बुराङ्ग (तिब्बत) चिन
- महेन्द्रनगर - धनगढी- गौरिफान्टा- पलिया (भारत)
- कोठियाघाट - धनौरा - निशानगाँडा - मुर्तिया - मगँ घोटना - रूपैडिया (भारत)
- शुक्लाँफाटा - लग्गाबग्गा (भारत)

१.५ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने नेपालका संभावित नाकाहरू

ओलाङचुङ्गगोला, किमाथान्का, लामाबगर, मनास्लु, रसुवागढी, टिमुरे, कोरला, तातोपानी, हिल्सा, डोल्पा, बाजुरा, दार्चुला, टिङ्कर, इलाम, काँकडभिट्टा, बिराटनगर, हरिपुर, बिरगंज तथा महेन्द्रनगरबाट वन्यजन्तुका आखेटोपहार अवैध रूपमा भारत तथा चिनतर्फ जान सक्ने आंकलन गरिएको छ ।

१.६ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित नेपाल नजिकका भारतीय नाकाहरू

धार्चुला, पिथौरागढ, टनकपुर, लखिमपुर, बहराईच, रूपैडिया, सुनौली, वाल्मिकी, रक्सौल, बिरपुर, जोगवनी, दार्जिलिङ, पानीटँकी, सिलिगुढी र खरिबारी ।

१.७ वन्यजन्तुको अवैध व्यापार हुने संभावित नेपाल नजिकका चिनिया नाकाहरू

ताक्लाकोट, खासा, केरूङ्ग र खाम्जिङ् ।

१.८ वन्यजन्तुको संभावित अवैध व्यापारिक नाकाको नक्शा

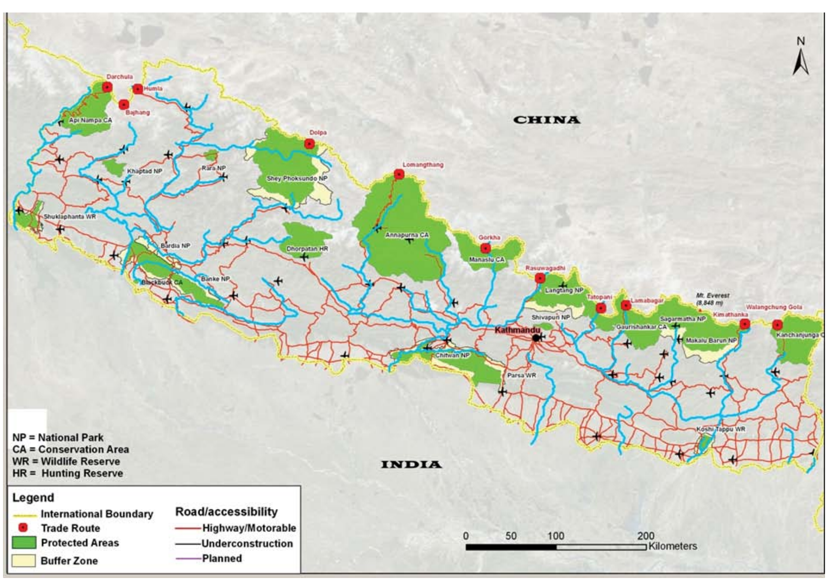

भाग–दुईः
वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि गठित संस्थागत संरचनाहरू

२.१ राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपाल (National Tiger Conservation Committee, Nepal) को सांगठनिक ढाँचा

२.१.क राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपाल को काम, कर्तव्य र अधिकार

२.२ राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति (National Wildlife Crime Control Coordination Committee) को सांगठनिक ढाँचा

२.२.क राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

२.३ केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (Central Level Wildlife Crime Control Bureau) को संरचना

२.३.क केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाइको काम कर्तव्य र अधिकार

२.४ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सांगठनिक ढाँचा

२.४.क जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको काम, कर्तव्य र अधिकार

२.५ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन भएका जिल्ला

२.६ आ.व. २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति तथा केन्द्रिय स्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईले गरेका निर्णयहरू :

२.१ राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपाल (National Tiger Conservation Committee, Nepal) को सांगठनिक ढाँचा

नेपाल सरकार मं.प. बाट स्विकृत मिति : २०६७/०२/०२

(क)	प्रधानमन्त्री	अध्यक्ष
(ख)	मन्त्री, गृह मन्त्रालय	सदस्य
(ग)	मन्त्री, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
(घ)	मन्त्री, वन तथा भू- संरक्षण मन्त्रालय	सदस्य
(ङ)	मन्त्री, वातावरण मन्त्रालय	सदस्य
(च)	मन्त्री, रक्षा मन्त्रालय	सदस्य
(छ)	मन्त्री, न्याय तथा कानून मन्त्रालय	सदस्य
(ज)	नेपाल सरकारका मुख्य सचिव	सदस्य
(झ)	समितिले छनौट गरेका राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा बाघ तथा बाघको पारिस्थितिकीय प्रणाली सम्बन्धी लब्धप्रतिष्ठित बिशेषज्ञहरू, २ जना	सदस्य
(ञ)	समितिले छनौट गरेका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रबाट नेपालमा बाघ संरक्षण सम्बन्धमा सहयोग गर्ने निकायका उच्चस्तरका प्रतिनिधी, १ जना	सदस्य

२.१.क राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपाल को काम, कर्तव्य र अधिकार

- देशको प्राकृतिक वासस्थानमा रहेको बाघको संख्या स्थिर वा वृद्धिको लागि प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष एवं अल्पकालिन/दिर्घकालिन कार्ययोजना तर्जुमा गर्न लगाई कार्यान्वयन गर्न लगाउने ।
- बाघको संख्या वृद्धि, बासस्थान संरक्षण, पारिस्थिकिय प्रणालीको कार्यमा निरन्तरता एवं प्रकृयामा जिवन्तता ल्याई समग्र जैविक विविधताको संरक्षणका लागि नीतिगत तथा कार्यगत पक्षमा समन्वय एवं कार्यान्वयन गर्न लगाउने ।
- बाघ तथा जैविक विविधताको संरक्षण एवं प्रवर्धनमा देखापरेका जोखिम नीतिगत एवं संगठनात्मक अवरोधहरू पहिचान गरी उच्चस्तरिय निकायबाट सो सम्बन्धमा निरोधात्मक एवं नियन्त्रात्मक व्यवस्था गर्न लगाउने ।
- राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता सन्धि एवं सम्झौताको परिपालन गर्न लगाउने ।

२.२ राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति (National Wildlife Crime Control Coordination Committee) को सांगठनिक ढाँचा

(नेपाल सरकार मं.प. बाट स्वीकृत मिति : २०६७/०८/०५)

१.	मन्त्री, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	अध्यक्ष
२.	सचिव, गृह मन्त्रालय	सदस्य
३.	सचिव, रक्षा मन्त्रालय	सदस्य
४.	सचिव, न्याय तथा कानुन मन्त्रालय	सदस्य
४.	सचिव, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य

५. सचिव, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय — सदस्य
७. प्रधानसेनापति, नेपाली सेना — सदस्य
८. महानिरीक्षक, नेपाल प्रहरी — सदस्य
९. महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी — सदस्य
१०. प्रमुख, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग — सदस्य
११. महानिर्देशक, रष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग — सदस्य-सचिव

२.२.क राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- वन्यजन्तु र वनजन्य अपराध नियन्त्रण गर्न अन्तरसरकारी र गैह्रसरकारी निकायबीच समन्वय कायम गर्नको लागि आवश्यक नीति, कानुन र कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।
- वन्यजन्तु र वनजन्य अपराध नियन्त्रण गर्नको लागि राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा समन्वय र सहयोग विस्तार गर्ने ।
- वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको काम कारवाहीको समन्वय, अनुगमन तथा निरिक्षण गर्ने ।
- वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति, साधन र श्रोतको व्यवस्था गर्ने ।
- वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई वन्यजन्तु तथा वनस्पति सम्बन्धि अपराध नियन्त्रण गर्न आवश्यक राय, सुझाव तथा निर्देशन दिने ।

२.३ केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (Central Level Wildlife Crime Control Bureau) को संरचना

१. महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग — संयोजक
२. महानिर्देशक, वन विभाग — सदस्य
३. महानिर्देशक, भन्सार विभाग — सदस्य
४. सहायक रथी, नेपाली सेना — सदस्य
५. नायव महानिरिक्षक, केन्द्रिय अनुसन्धान ब्यूरो, नेपाल प्रहरी — सदस्य
६. नायव महानिरिक्षक, सशस्त्र प्रहरी — सदस्य
७. अनुसन्धान निर्देशक, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग — सदस्य
८. नेपालमा वन्यजन्तु संरक्षणमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधि दुई — सदस्य
९. कारागार व्यवस्थापन विभाग* — सदस्य
१०. महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय* — सदस्य
११. हुलाक सेवा विभाग** — सदस्य
१२. नागरिक उड्डयन प्राधिकरण** — सदस्य
१३. Airlines Operating Committee** — सदस्य
१४. उपमहानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग — सदस्य-सचिव

---

*केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको मिति २०७१/४/११ को सातौं बैठकले आमन्त्रित सदस्यको रूपमा थप गरिएको ।

**केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको मिति २०७५/२/२३ को तेह्रौं बैठकले आमन्त्रित सदस्यको रूपमा थप गरिएको ।

२.३.क केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाइको काम, कर्तव्य र अधिकार

- राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको निर्देशनमा वन्यजन्तुको शिकार तथा तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने ।
- वन्यजन्तु र वनजन्य अपराध नियन्त्रण गर्न सम्बद्ध निकायहरूबीच समन्वय गर्ने ।
- चोरी शिकार हुन नदिन र वन्यजन्तु र तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न नियमित अनुगमन गर्ने ।
- उल्लेखित कार्यहरू संचालन गर्न आवश्यकता अनुसार जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको गठन र परिचालन गर्ने ।

२.४ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सांगठनिक ढाँचा

जिल्ला स्तरमा जिल्ला वन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, निकुञ्ज/आरक्षमा खटिएका नेपाली सेनाको प्रतिनिधी र सम्बन्धीत राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको अधिकृत स्तरको प्रतिनिधित्व भएको एक इकाई हुनेछ । एक भन्दा बढि जिल्ला ओगटेको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको हकमा सम्बन्धीत सबै जिल्लाको इकाईमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको प्रतिनिधित्व हुनेछ ।

२.४.क जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको काम, कर्तव्य र अधिकार

- केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको मातहतमा रही वन्यजन्तु र तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापारलाई नियन्त्रण गर्ने ।
- वन्यजन्तु र वनजन्य अपराध नियन्त्रण गर्न सम्बद्ध निकायहरूबीच समन्वय गर्ने ।
- चोरी शिकार हुन नदिन र वन्यजन्तु र तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न नियमित अनुगमन गर्ने ।
- वन्यजन्तुको संरक्षण तथा वनजन्य अपराध सम्बन्धी आवश्यक नियन्त्रणका लागी नेपाल सरकारले गर्नुपर्ने आवश्यक नीतिगत, संस्थागत र कानुनी सुधारका सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सुझाव पेश गर्ने ।
- केन्द्रियस्तरमा रहेको इकाईलाई समय समयमा आफ्नो कार्य प्रगति पेश गर्ने ।
- जिल्ला स्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सचिवालय सम्बन्धित राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको कार्यालयमा रहने ।
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको कार्यालयहरू नरहेको जिल्लामा यस्तो सचिवालय जिल्ला वन कार्यालयमा रहने ।
- जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईले अपराध नियन्त्रण कार्यका लागि आवश्यकता अनुसार थप जनशक्ति परिचालन गर्नसक्ने ।
- समय समयमा भएका निर्देशनहरूको पालना र कार्यान्वयन गर्ने ।

२.५ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन भएका जिल्ला

वन्यजन्तु अपराध न्यूनिकरण गर्न जिल्ला स्तरमा रहेका विभिन्न निकायहरूको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ । जिल्ला स्तरमा रहेका जिल्ला वन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला

सरकारी वकिल कार्यालय, सशस्त्र प्रहरी वल लगायतका निकायहरूको सहयोग र समन्वयमा अपराधका घटनाहरूलाई न्यूनिकरण गर्न सकिन्छ । यसै उद्देश्य पूर्तिका लागि आ.व. २०७४/२०७५ सम्मका निम्नानुसारका जिल्लाहरूमा इकाई गठन भई वन्यजन्तु अपराध न्यूनिकरण सम्बन्धी विविध कार्यक्रमहरू संचालन भएका छन् । इकाई गठन पश्चात वन्यजन्तु अपराधका घटनामा संख्यात्मक रूपले कमी आईरहेको छ ।

तालिका नं. १ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन भएका जिल्ला

क्र.सं.	जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई	गठन मिति	संयोजक	कैफियत
१	चितवन	२०६८/४/२५	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	१२ जिल्लाका जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईका संयोजक राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयका प्रमुख संरक्षण अधिकृत/संरक्षण अधिकृत रहेको
२	बर्दिया	२०६८/५/१७	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, वर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	
३	बाँके	२०६८/५/१८	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	
४	कञ्चनपुर	२०६८/८/२३	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालय	
५	दार्चुला	२०६९/११/१	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र कार्यालय	
६	पर्सा	२०६९/१/२७	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालय	
७	रसुवा	२०६९/७/२६	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	
८	ताप्लेजुङ्ग	२०६९/९/८	संरक्षण अधिकृत, कञ्चनजङ्गा संरक्षण क्षेत्र कार्यालय	
९	संखुवासभा	२०७१/२/१६	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	
१०	डोल्पा	२०७२/६/९६	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, शे-फोक्सोण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	
११	सुनसरी	२०७४/५/१८	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, कोशीटप्पू वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालय	
१२	सोलुखुम्बु	२०७५/२/१०	प्रमुख संरक्षण अधिकृत, सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	
१३	काठमाण्डौ उपत्यकास्तरिय	२०६८/८/१८	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, काठमाण्डौ	१४ वटा जिल्लाका १२ वटा जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण
१४	झापा	२०६८/८/२७	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, झापा	
१५	सिन्धुपाल्चोक	२०६८/९/८	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, सिन्धुपाल्चोक	

क्र.सं.	जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई	गठन मिति	संयोजक	कैफियत
१६	नवलपरासी	२०६९/९/८	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, नवलपरासी	इकाईका संयोजक जिल्ला वन कार्यालयका जिल्ला वन अधिकृत/जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालयका जिल्ला भू-संरक्षण अधिकृत रहेको
१७	गोरखा	२०७०/१०/१९	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, गोरखा	
१८	कास्की	२०७०/१०/२०	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, कास्की	
१९	मुस्ताङ	२०७१/१/६	जिल्ला भू-संरक्षण अधिकृत, जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालय, मुस्ताङ	
२०	कैलाली	२०७२/३/४	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, कैलाली	
२१	बझाङ	२०७२/३/६	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, बझाङ	
२२	सुर्खेत	२०७२/३/९	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, सुर्खेत	
२३	हुम्ला	२०७२/६/११	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, हुम्ला	
२४	दोलखा	२०७२/६/२७	जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, दोलखा	

२.६ आ.व. २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति तथा केन्द्रिय स्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईले गरेका निर्णयहरू :

मिति २०७४/७/१२ गते माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा बसेको राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको पाँचौं बैठकका निर्णयहरूः

निर्णय १

राष्ट्रिय अनुसनधान विभाग, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल, नेपाली सेना र भन्सार विभागका फिल्डस्तर र सीमा क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न वन्यजन्तुका अंङ्गको पहिचान गर्नसक्ने कार्यक्रमहरू तयार गरी संचालन गर्नको लागि केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई निर्देशन दिने ।

निर्णय २

राष्ट्रिय अनुसनधान विभाग, नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी वल नेपालको सेवाकालीन तालीममा वन्यजन्तुको अपराध सम्बन्धी बिषयवस्तु समावेश गराई लागु गर्ने व्यवस्था गर्ने ।

निर्णय ३

नेपाली सेनाले स्थायी कार्य संचालन विधी, २०६७ को आधारमा कार्य गर्दै आएकोमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐनको पाँचौं संशोधनको दफा ३ को उपदफा ख को (१) अनुसार राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र वा मध्यवर्ती क्षेत्रको सुरक्षाका लागी नेपाल सरकारले आवश्यक व्यवस्था मिलाउनेछ भन्ने दफा थप गरिएको र सोही अनुसार हुनेगरी नियमावलीमा समेत संशोधन गरी एउटा छुट्टैकार्यविधी बनाएर सोही बमोजिम नेपाली सेनालाई सुरक्षाको जिम्मेबारी सुम्पन मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गर्नुपर्ने ।

निर्णय ४

वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण एवं न्यूनिकरणका लागि आगामी आर्थिक बर्ष देखी जनचेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रम वृहतरूपमा संचालन गर्न वन विभाग तथा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागलाई निर्देशन दिने ।

निर्णय ५

भन्सार विभाग अन्तर्गत रहेका कार्यालयहरूलाई वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण गर्नका लागि जिवित वन्यजन्तु तथा तिनका अङ्ग प्रत्यङ्ग सम्बन्धमा बिशेष संवेदनशिल भएर जाँचबुझ गर्ने र कुनै द्विविधा भएमा सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्न भन्सार विभागलाई निर्देशन दिने ।

निर्णय ६

हात्तीको पुच्छरको रौंबाट बनेको वाला पुःन प्रचलनमा आएको यदाकदा देखिएकोले त्यसलाई निरूत्साहीत तथा नियन्त्रण गर्नका लागि राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, नेपाली सेना,नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल, अर्थ मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय, रक्षा मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय तथा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयले आफ्ना मातहतका कार्यालयलाई निर्देशन दिन अनुरोध गर्ने ।

निर्णय ७

वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण गर्नका लागि आर्थिक श्रोत तथा साधनको अभाव महशुस भएकोले आगामी आर्थिक बर्षदेखी थप बजेट विनियोजनका लागि अर्थ मन्त्रालयसँग अनुरोध गर्ने ।

मिति २०७५ आषाढ २४ गते माननीय वन तथा वातावरण मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा बसेको राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको छैंठौं बैठकका निर्णयहरू :

निर्णय १

संरक्षित क्षेत्रको सुरक्षार्थ तैनाथ रहेका नेपाली सेना वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी बिशेष काम कारवाहीका लागि संरक्षित क्षेत्रभन्दा बाहिर समेत आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्न र वन्यजन्तु अपराधका अभियुक्तहरूलाई जिल्ला अदालत समक्ष पेश गर्न **नेपाली सेनाको थप जिम्मेबारी सम्बन्धमा** तयार पारिएको प्रस्तावमा थप छलफल गरी निर्णयका लागि नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने ।

निर्णय २

नेपाली सेना, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी वललाई वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण तथा वन्यजन्तुका अंङ्ग प्रत्यंङ्ग पहिचान सम्बन्धी थप तालीम प्रदान गरी अपराध नियन्त्रणमा खटिने सुरक्षाकर्मीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई निर्देशन दिने ।

निर्णय ३

आगामी दिनमा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका कार्यलाई अझ सशक्त रूपमा अगाडी बढाउनका लागि सम्बन्धीत सम्पूर्ण केन्द्रियस्तर तथा जिल्लास्तरका सरोकारवाला निकायहरूबीच अझ बढि समन्वयका साथ अगाडी बढ्न निर्देशन दिने ।

निर्णय ४

नेपालको हिमाली तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा भईरहेको वन्यजन्तु तथा वनस्पतीको अवैध चोरी निकासीलाई नियन्त्रण गर्न सुरक्षा सतर्कता अपनाउने लगायत सुरक्षा निकायको निगरानीलाई अझ व्यापक बनाउनको लागि हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रमा खटिएका सम्बन्धीत सुरक्षा निकायका गण/गुल्म/सुरक्षा चौकी/सुरक्षा पोष्ट/वोर्डर आउट पोष्टलाई निर्देशन दिने ।

निर्णय ५

वन्यजन्तुको अपराधलाई नियन्त्रण एवं न्यूनिकरण गर्न केन्द्रियस्तरका विभिन्न सरोकारवाला निकायहरू बिचको समन्वयलाई अझ थप प्रभावकारी बनाउनका लागि गठित केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईमा राष्ट्रिय विधी विज्ञान प्रयोगशालालाई आमन्त्रीत सदस्यका रूपमा समावेश गराउन केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई निर्देशन दिने ।

निर्णय ६

संरक्षित क्षेत्रभित्र र आसपासका राजमार्ग, सडक तथा सिंचाईको नहरको कारणले भईरहेको वन्यजन्तुको क्षतिलाई न्युनिकरण गर्नको लागि आगामी दिनमा वन्यजन्तुमैत्री भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्न सम्बन्धीत सरोकारवाला निकायहरूबीच सुचनाको आदान प्रदान गरी थप समन्वयात्मक रूपमा अगाडी बढ्न निर्देशन दिने ।

निर्णय ७

अति जोखिम परिस्थितिमा जैविक विविधता तथा वन्यजन्तुको संरक्षणमा खटिने राष्ट्रसेवक कर्मचारी तथा नेपाली सेनाको मनोवललाई उच्च बनाई राख्नको लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा प्राप्त प्रस्तावमाथी पुःन छलफल गरी नेपाल सरकार समक्ष स्विकृतीको लागि पेश गर्ने तर्फ कारबाही अगाडी बढाउने ।

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशकज्यूको संयोजकत्वमा मिति २०७४।७।१० गते बसेको केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको बाह्रौं बैठकले गरेका निर्णयहरूः

निर्णय १

वन र वन्यजन्तु अपराधका घटना न्यूनिकरण एवं नियन्त्रणका लागि गरिएका कार्यहरूको प्रतिवेदन मासिक रूपमा केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सचिवालयमा पेश गर्न इकाईमा रहेका सबै सदस्य संस्थालाई अनुरोध गर्ने । सचिवालयमा प्राप्त भएका प्रतिवेदनको संश्लेषण एवं बिश्लेषण गरी सचिवालयले इकाईको बैंठकमा पेश गर्ने ।

निर्णय २

वन्यजन्तु अपराधमा संलग्न भई फरार प्रतिवादी कायम भएका व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क संरक्षित क्षेत्रहरूको हकमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले र जिल्ला वन कार्यालयहरूको हकमा वन विभागले अद्यावधिक गरी इकाईको सचिवालय मार्फत नेपाल प्रहरीमा भएको Central Database System मा Link गरी फरार अपराधीहरूलाई वैदेशिक यात्रामा रोक लगाउने । उक्त कार्यका लागि सबै सरोकारवाला निकायहरूबिच आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

निर्णय ३

वन्यजन्तु र वनस्पती अपराध नियन्त्रणमा संलग्न भन्सार लगायतका निजामती तथा सुरक्षा तर्फका कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्वि गर्न सचिवालयले आफ्नो बार्षिक कार्यक्रममा समावेश गर्ने । साथै सम्बन्धीत संस्थाहरूमा Training For Trainner (TOT) लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गरी वृहत रूपमा क्षमता अभिवृद्वि गर्ने । उक्त कार्यको लागि आवश्यक पर्ने श्रोत नेपाल सरकार र संरक्षण साझेदार संस्थाबाट उपलब्ध गराउने ।

निर्णय ४

वन्यजन्तु अपराधमा संलग्न व्यक्तिहरूबाट हालसालै त्रिभुवन अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलको बाटो प्रयोग गरी विदेशबाट नेपालमा जिवितै चिम्पाञ्जी, बाँदर लगायतका जिवित चराहरू पक्राउ गरी अनुसन्धानको लागि जिल्ला वन कार्यालय, काठमाण्डौंमा रहेको घटनाको सन्दर्भमा हालसम्म भए गरेका प्रगतिहरू राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको आगामी बैंठकमा प्रस्तुत गर्ने ।

निर्णय ५

उपरोक्त अन्तरदेशिय वन्यजन्तु अपराध सम्बन्धी सम्बन्धीत Airlines र तत्काल ट्रान्जिट देशलाई कुटनीतिक नियोग मार्फत पत्राचार गरी जानकारी गराउने र आगामी दिनमा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण गर्न सहयोग र समन्वय गर्न समेत अनुरोध गर्ने ।

निर्णय ६

अवैध रूपमा वन्यजन्तु र वनस्पतीका आखेटोपहारहरू तेस्रो मुलुकबाट नेपाल ल्याउन र नेपालबाट विदेश लैजान बढ्दो मात्रामा त्रिभुवन अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलको बाटो प्रयोग गरेको पाईएकोले सो कार्यहरू नियन्त्रण गर्न भन्सार विभागबाट बिशेष पहल गर्न अनुरोध गर्ने । साथै वन्यजन्तु र वनस्पतीहरूको अवैध

व्यापार नियन्त्रण गर्न नेपालमा रहेका भन्सारमा बिशेष निगरानीका साथ चेकजाँच गर्न भन्सार विभाग, सशस्त्र प्रहरी वल, नेपाल प्रहरीले मातहतका कार्यालयलाई निर्देशन दिन अनुरोध गर्ने ।

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशकज्यूको संयोजकत्वमा मिति २०७५।२।२३ गते बसेको केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको तेह्रौं बैठकले गरेका निर्णयहरूः

निर्णय १

वन्यजन्तु अपराध न्यूनिकरण गर्नको लागि गठन भएका जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको प्रभावकारी परिचालनको लागि केन्द्रिय स्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईले आवश्यक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने ।

निर्णय २

वन्यजन्तु अपराध न्यूनिकरणको कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईमा हुलाक सेवा विभागका महानिर्देशक, नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका महानिर्देशक र Airlines Operating Committee का प्रमुखलाई आमन्त्रित सदस्यको रूपमा समावेश गर्ने ।

निर्णय ३

वन्यजन्तु तथा वन सम्बन्धी अपराध न्यूनिकरणको कार्यमा थप टेवा पुर्‍याउने उद्देश्यले सरक्षित क्षेत्रहरूको हकमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले तथा जिल्ला वन कार्यालयको हकमा वन विभागले वन्यजन्तु तथां वन सम्बन्धी अपराधमा मुद्दा चलेका व्यक्तिहरूको विवरण अनिवार्य रूपमा सम्पत्ती शुद्धिकरण अनुसन्धान विभागमा पठाउने ।

निर्णय ४

नेपालबाट अन्य मुलुकमा निकाशी हुने तथा अन्य मुलुकबाट नेपालमा पैठारी गर्न निषेधित वन्यजन्तुहरूको नामावली राजपत्रमा समावेश गर्नको लागि चाहिने आवश्यक सुचना राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई उपलब्ध गराउने ।

निर्णय ५

अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र कार्यालय, दार्चुलाको मिति २०७५/१/३० गतेको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको अठारौं बैठकको निर्णय अनुसार सो संरक्षण क्षेत्रको सुरक्षार्थ नेपाली सेनाको एक टुकडी तैनाथ गर्ने समबन्धमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दार्चुला मार्फत नेपाल सरकार समक्ष अनुरोध गर्ने भनि निर्णय भई आएकोले सो सम्बन्धमा आजको यस बैठकमा समेत छलफल गरियो ।

भाग-तीनः
वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण शाखाबाट संचालित कार्यक्रमहरू

३.१ राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको बैठकमा सहजिकरण

३.२ केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको बैंठकमा सहजिकरण

३.३ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन

३.४ वन तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण तथा मुद्दा दायरी तालिम

३.५ वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन

३.१. राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको बैठकमा सहजिकरण

चित्र नं. १ : राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको बैठक

माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्री श्री बिक्रम पाण्डेज्यूको अध्यक्षतामा राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको मिति २०७४ कार्त्तिक १२ गते बसेको पाँचौं बैठकको सहजिकरण यस शाखाबाट भएको थियो । त्यसैगरी मिति २०७५ आषाढ २४ गते माननीय वन तथा वातावरण मन्त्री श्री शक्ति बहादुर बस्नेतज्यूको अध्यक्षतामा बसेको समितिको छैठौं बैंठकको सहजिकरण समेत गरेको थियो । समितिको दुबै बैठकमा वन र वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि विभिन्न निर्णयहरू भएका थिए ।

३.२. केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको बैंठकमा सहजिकरण

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महा(ानिर्देशकज्यूको संयोजकत्वमा रहेको केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको बैंठक यस आर्थिक बर्षमा दुई पटक बसी वन र वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूको समन्वयलाई अझ प्रभावकारी बनाई लैजाने लगायतका निर्णयहरू भएका थिए । सो दुबै बैठकको सहजिकरण समेत यस शाखाबाट भएको थियो ।

चित्र नं. २ : केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको बैंठक

३.३. जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन

राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको चौंथो बैठकको निर्णय अनुसार सोलुखुम्बु जिल्लामा जिल्ला स्तरका विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूको सहभागितामा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण गर्नको लागि केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको पहलमा मिति २०७५ जेष्ठ १० गते सोलुखुम्बु जिल्लास्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन भएको थियो ।

चित्र नं. ६ सोलुखुम्बु जिल्लास्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन

३.४. वन तथा वन्यजन्तु अपराध अनुसन्धान तथा मुद्दा दायरी तालिम

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गतका राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयका संरक्षण अधिकृत/सहायक संरक्षण अधिकृत/रेञ्जर/मुद्दा फाँटका नायब सुब्बा तथा वन्यजन्तु अपराधका दृष्टिकोणले संवेदनशील जिल्लाका जिल्ला वन कार्यालयका सहायक वन अधिकृत/रेञ्जर/मुद्दा फाँटका नायब सुब्बलाई वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी कानुनी बिषयबस्तु, प्राबिधिक बिषयबस्तु, वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणमा नविनतम् प्रविधिको प्रयोगका बारेमा ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि गरी प्रभावकारी कार्य सम्पादन गर्न सक्षम बनाउने उद्देश्य सहित बाँके जिल्लाको कोहलपुर, सुनसरी जिल्लाको तरहरा र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको धुलिखेलमा संचालन गरिएको यस कार्यक्रमबाट राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र/जिल्ला वन कार्यालयका गरी ६० जना संरक्षण अधिकृत/सहायक संरक्षण अधिकृत/सहायक वन अधिकृत/रेञ्जर/मुद्दा फाँटका कर्मचारीले तालिममा सहभागिता जनाएका थिए। तालिम पश्चात सहभागिहरूको वन तथा वन्यजन्तु अपराधका मुद्दामा अनुसन्धान गर्ने ज्ञान तथा सिपमा वृद्धि भएको र मुद्दाको अनुसन्धानमा एकरूपता आएको पाईएको छ।

चित्र नं. ४ : वन तथा वन्यजन्तु अपराध अनुसन्धान तथा मुद्दा दायरी तालिम धुलिखेल, काभ्रेपलाञ्चोक

चित्र नं. ५ : वन तथा वन्यजन्तु अपराध अनुसनधान तथा मुद्दा दायरी तालिम कोहलपुर, बाँके

३.५. वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धि बार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गतका राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा आर्थिक बर्ष २०७४/२०७५ मा घटेका वन्यजन्तु अपराध, वन्यजन्तुको मृत्यु तथा उद्धार र मानव वन्यजन्तु द्वन्दका घटना र ती घटनाको न्यूनिकरणका लागि चालिएका कदमहरूलाई समावेश गरेर वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धि बार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन भएको थियो।

भाग–चारः
केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईबाट संचालित कार्यक्रम

४.१ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन

४.२ जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई संस्थागत सहयोग

४.३ वन तथा वन्यजन्तु अपराध अनुसन्धान तथा मुद्दा दायरी तालिम

४.४ वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा तिनका अङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम

४.५ समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण अभियान संचालन

४.६ चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि SMART प्रविधि संचालन

४.१. जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन

राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको चौंथो बैठकको निर्णय अनुसार सुनसरी जिल्लामा जिल्ला स्तरका विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूको सहभागितामा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण गर्नको लागि केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको पहलमा मिति २०७४ भदौ १८ गते सुनसरी जिल्लास्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन भएको थियो ।

चित्र नं. ६ सुनसरी जिल्लास्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन

चित्र नं. ७ सोलुखुम्बु जिल्ला स्तरिय वन्जन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई सामग्री हस्तान्तरण

४.२. जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई संस्थागत सहयोग

आर्थिक बर्ष २०७४/२०७५ सम्म गठन भएका २४ वटा जिल्लाका जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई संस्थागत रूपमा थप बलियो बनाउदै लैजानको लागि केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईले अपराध नियन्त्रणका लागि उपयोगी हुने कम्प्युटर, जि.पि.एस. र क्यामेरा जस्ता उपकरणहरू उपलब्ध गराएको थियो ।

४.३ वन तथा वन्यजन्तु अपराध अनुसनधान तथा मुद्दा दायरी तालिम

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु विभाग अन्तर्गतका राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयका संरक्षण अधिकृत/सहायक संरक्षण अधिकृत/रेञ्जर/मुद्दा फाँटका नायब सुब्बा तथा वन्यजन्तु अपराधका दृष्टिकोणले संवेदनशील जिल्लाका जिल्ला वन कार्यालयका सहायक वन अधिकृत/रेञ्जर/मुद्दा फाँटका नायब सुब्बलाई वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी कानुनी बिषयबस्तु, प्राबिधिक बिषयबस्तु, वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणमा नविनतम् प्रविधिको प्रयोगका बारेमा ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि गरी प्रभावकारी कार्य सम्पादन गर्न सक्षम बनाउने उद्देश्यले चितवन जिल्लाको सौराहामा संचालन गरिएको यस कार्यक्रमबाट राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र/जिल्ला वन कार्यालयका संरक्षण अधिकृत/सहायक संरक्षण अधिकृत/सहायक वन अधिकृत/रेञ्जर/मुद्दा

चित्र नं. ८ : वन तथा वन्यजन्तु अपराध अनुसन्धान तथा मुद्दा दायरी तालिम, सौराहा चितवन

फाँटका नायब सुब्बागरी २१ जनो सहभागिता जनाएका थए । तालिम पश्चात सहभागिहरूको वन तथा वन्यजन्तु अपराधका मुद्दामा अनुसन्धान गर्ने ज्ञान तथा सिपमा वृद्धि भएको र मुद्दा अनुसन्धानमा एकरूपता आएको पाईएको छ ।

४.४ वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा तिनका अंङ्कको अवैध व्यापार नियन्त्रण सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम

केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको बैठकको निर्णय अनुसार सशस्त्र प्रहरी वललाई वन्यजन्तु अपराध न्युनिकरणको कार्यमा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।

नेपालको सीमाक्षेत्रमा परिचालित सशस्त्र प्रहरी वललाई सीमाक्षेत्र भएर हुने वन्यजन्तुको अपराध, वन्यजन्तुका आखेटोपहार पहिचान र वन्यजन्तुको अपराध नियन्त्रणमा सशस्त्र प्रहरीको भूमिका लगायतका बिषयवस्तुहरू समावेश गरेर संचालन गरिएको यस अभिमुखिकरण तालिममा बारा, चितवन, महोत्तरी, पर्सा र नवलपरासीबाट २५० जना सशस्त्र प्रहरीको सहभागिता रहेको थियो ।

चित्र नं.९ सशस्त्र प्रहरी वल अभिमुखिकरण तालीम पथलैया, बारा

चित्र नं. १० सशस्त्र प्रहरी वल अभिमुखिकरण तालीम माडी, चितवन

अभिमुखिकरण कार्यक्रम पश्चात नेपालका सीमानाकामा प्रभावकारी रूपमा निगरानी बढ्नुका साथै सशस्त्र प्रहरी वल, कार्य विभागबाट फिल्डस्तरका सशस्त्र प्रहरी कार्यालय र सीमा सुरक्षा कार्यालयबाट वन्यजन्तुको अपराध नियन्त्रण तथा घाईते वन्यजन्तुको उद्धार सम्बन्धी भए गरेको कार्यको प्रगती विवरण नियमित रूपमा केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईमा प्राप्त भईरहेको छ ।

४.५ समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण अभियान

नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार प्रत्येक बर्षको **मार्च ३** तारिखका दिन समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण अभियान मनाउने सन्दर्भमा सदाझै यस बर्षको मार्च ३ तारिखका दिन **"युवाको जागरण : बाघ -चितुवाको संरक्षण"** भन्ने नाराका साथ चौंथो समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण अभियान २०७४, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज ओभरी बाँकेमा एक भव्य समारोहकाबीच मनाईएको थियो । सोहि उपलक्ष्यमा प्रदेश नम्बर ६. का प्रदेशसभाका उपसभामुख श्री कृष्णी थारूले बाँके राष्ट्रिय

निकुञ्जको खण्गबार हात्तीसारमा निर्माण गरिएको नवनिर्मित हात्तीसार भवनको उद्घाटन गर्नुभएको थियो भने कार्यक्रमलाई भव्यताका साथ मनाउनका लागि प्रदेश नम्बर ६.का सांसदहरू, वन्यजन्तु विभागका उपमहानिर्देशक, नेपालगंज उपमहानगरपालिका र कोहलपुर नगरपालिकाका प्रमुख, सम्बन्धीत गाँउपालिकाका अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिती तथा समुहका पदाधिकारीहरू, प्रदेश नम्बर ६. का वन, वातावरण, उद्यागे तथा पर्यटन सचिव, जिल्ला वन कार्यालय बाँकेका जिल्ला वन अधिकृत तथा जिल्ला स्थित विभिन्न कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरू, विभिन्न राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरू, कोहलपुर तथा नेपालगंज उद्योग बाणिज्य संघका पदाधिकारीहरू, बिद्यालय तथा कलेजका बिद्यार्थी लगाएत अन्य सरोकारवाला निकायको बाक्लो उपस्थितिमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो ।

चित्र नं. ११ चौथो समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण अभियानका केही झलकहरु

४.६. चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि SMART प्रविधि संचालन

वन्यजन्तुको चोरी शिकार नियन्त्रण तथा न्यूनिकरणको कार्यलाई अझ प्रभावकारी बनाउनको लागि आर्थिक बर्ष २०७४/२०७५ देखी लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज, धुन्चे रसुवा र कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष, कुशाहा सुनसरीमा SMART प्रविधिको सुरूवात गरिएको छ । यस प्रविधिको संचालन तथा अनुगमन सम्बन्धी बिषयवस्तु समावेश गरी लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज र कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष तथा निकुञ्ज/आरक्षको सुरक्षार्थ खटिएका नेपाली सेनालाई समावेश गरी प्रविधि संचालन सम्बन्धी १ दिने तालीम प्रदान गरिएको थियो ।

चित्र न. १२ : लामटाङ राष्ट्रिय निकुन्जमा संचालीत, SMART प्रविधी संचालन तालीम

चित्र नं १३ : कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्षमा संचालीत, SMART प्रविधी संचालन तालीम

भाग–पाँचः
राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा दर्ता भएका मुद्दा

५.१ मुद्दा दर्ता संख्या

५.२ मुद्दाको प्रकृति

५.३ मुद्दाका प्रतिवादी

५.४ मुद्दाको अवस्था

५.१ मुद्दा दर्ता संख्या

आ.व. २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा वन र वन्यजन्तु अपराध सम्बन्धी १०७ वटा मुद्दाहरू दर्ता भएका थिए। तराईका राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्षमा संख्यात्मक रूपले अन्य राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष भन्दा धेरै मुद्दा दर्ता भएको थियो। गत आ.व. सगरमाथा/रारा/खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज, कंचनजङ्घा/कृष्णसार/मनास्लु/अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्रमा वन्यजन्तु अपराधका कुनैपनि मुद्दा दर्ता भएनन्।

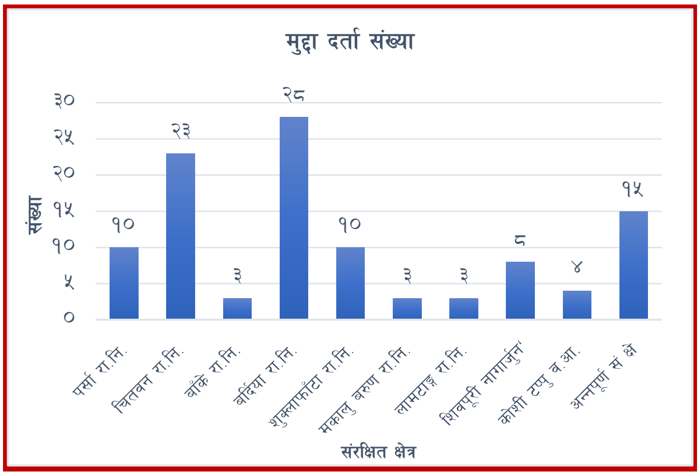

जैविक विविधताले धनी, भारतसंगको खुल्ला सिमाना, बाटोघाटोको सहजता तथा यातायातको सुविधाको कारणल तराईका राष्ट्रिय निकुञ्जहरू पर्सा/ चितवन/ बर्दिया/ शुक्लाफाँटामा वन्यजन्तु अपराधका घटनाहरू अन्य संरक्षित क्षेत्रको तुलनामा बढी हुने गरेको देखिन्छ। आ.व. २०७३/०७४ मा संरक्षित क्षेत्रमा वन र वन्यजन्तु अपराध सम्बन्धी ११४ वटा मुद्दा दर्ता भएका थिए। आ.व. २०७३/०७४ को तुलनामा गत आ.व. मा संरक्षित क्षेत्रमा वन र वन्यजन्तु अपराधमा केही कमी आएको छ।

५.२ मुद्दाको प्रकृति

आ.व. २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा विभिन्न प्रकृतिका मुद्दाहरू दर्ता भएका थिए। अवैध रूख कटान, अवैध काठ ओसारपसार, विना अनुमति ढुङ्गा/गिट्टी/वालुवा संकलन, हातहतियार सहित निकुञ्ज भित्र प्रवेश, वन्यजन्तुको शिकार आदी जस्ता मुद्दाहरू दर्ता भएका थिए।

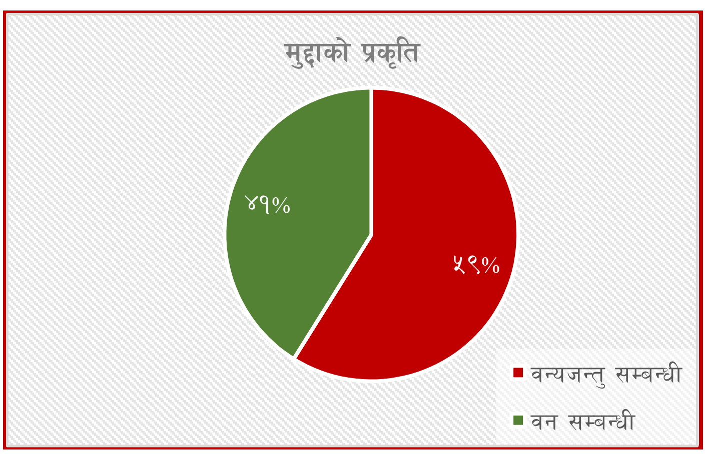

गत आ.व.मा संरक्षित क्षेत्रमा दर्ता भएका १०७ वटा मुद्दाहरू मध्ये वन अपराध सम्बन्धी ४४(४१%) वटा र वन्यजन्तु अपराध सम्बन्धी ६३(५९%) वटा मुद्दाहरू दर्ता भएका थिए।

तालिका नं. २ : राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा दर्ता भएका मुद्दाको विवरण

सि. नं.	राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/ संरक्षण क्षेत्र	मुद्दा संख्या						
		वन सम्बन्धी	वन्यजन्तु सम्बन्धी		विना अनूमति प्रवेश	हातहतियार	अन्य	जम्मा
			प्रजाती	संख्या				
१	पर्सा	६	चितुवा	१	१	–		१०
			लगुना	१				
			चित्तल	१				
२	चितवन	५	माछा	११	–		५	२३
			बँदेल	१				
			चरा	१				
३	बाँके	१	चितुवा	१	१			३
४	बर्दिया	५	जरायो	१			१	२८
			घोरल	१				
			चित्तल	१३				
			दुम्सि	१				
			बँदेल	१				
			स्याल	१				
			लंगूर	२				
			कछुवा	१				
			गोहोरो	१				
५	शुक्लाफाँटा	५	लगुना	१				१०
			चित्तल	१				
			गोहोरो	१				
			कछुवा	१				
			मयुर	१				
६	मकालु बरूण	१	हिमाली कालो भालु	१				३
			कस्तुरी	१				
७	लामटाङ्ग	१	हाब्रे	१				३
			स्याल	१				
८	शिवपुरी नागार्जुन	५	रतुवा मृग	१				८
			पाहा	१				
			आखेटोपहार	१				
९	कोशी टप्पु	१	बँदेल	२				४
			चरा	१				
१०	अन्नपूर्ण	९	चितुवा	२				१५
			रतुवा	१				
			घोरल	१				
			माछा	२				

गत आ.व. पर्सा/चितवन/बर्दिया/शिवपुरी नागार्जुन रा.नि. र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रमा वन अतिक्रमण, अवैध रूख कटान, वन पैदावारको अवैध ओसार पसार जस्ता वन अपराधका मुद्दाहरू दर्ता भएका थिए। चितवन रा.नि.र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रमा अवैध माछा मार्ने, बर्दिया रा.नि.मा अवैध रूपमा चित्तल, जरायो, दुम्सि जस्ता वन्यजन्तुको शिकार सम्बन्धी मुद्दाहरू दर्ता भएका थिए। त्यसैगरी मकालु बरूण/लामटाङ् रा.नि.मा हिमाली कालो भालु, हाब्रे, कस्तुरी मृग जस्ता वन्यजन्तुको अङ्गको ओसार पसार सम्बन्धी मुद्दाहरू समेत दर्ता भएका थिए।

५.३ मुद्दाका प्रतिवादी

आ.व. २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा दर्ता भएका १०७ वटा मुद्दामा ३०३ जना प्रतिवादी कायम गरिएको छ। जसमध्ये २८८ जना पक्राउ परेका छन् भने १५ जना फरार छन्। प्रहरी प्रशासनको सहयोगमा फरार प्रतिवादीको खोजीकार्य जारी रहेको छ।

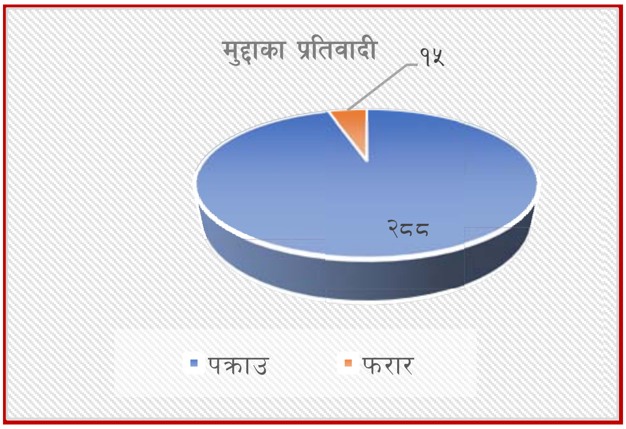

आ.व. २०७३/०७४ मा संरक्षित क्षेत्रमा दर्ता भएका ११४ वटा मुद्दाहरूमा २९८ जना प्रतिवादी पक्राउ भएका थिए भने आ.व. २०७४/०७५ मा कूल दर्ता भएका मुद्दाहरूमा २८८ जना प्रतिवादीहरू प्रक्राउ परेका थिए।

५.४ मुद्दाको अवस्था

आ.व. २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा दर्ता भएका १०७ वटा मुद्दा मध्ये २९ वटा मुद्दाको फैसला भईसकेको छ भने ७८ वटा मुद्दाहरू बिचाराधीन अवस्थामा रहेका छन्।

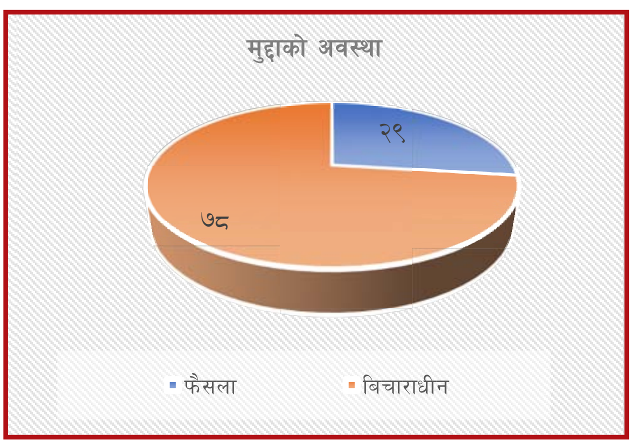

गत आ.व. मा तराईका राष्ट्रिय निकुञ्जमा प्रमुख संरक्षण अधिकृतको पद रिक्त भएको कारणले मुद्दाहरूको फैसलाको दर न्यून देखिएकोमा ति रिक्त पदहरूमा पदपूर्ती भईसकेकोले आगामी आ.व. देखी मुद्दाहरूको फैसलाको दर बढ्ने अनुमान गरिएको छ।

भाग–छः
जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका वन्यजन्तु मुद्दा

६.१ जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका वन्यजन्तु मुद्दा

६.२ मुद्दाको प्रकृति

६.१ जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका वन्यजन्तु मुद्दा

वन्यजन्तु अपराधका घटनाहरू संरक्षित क्षेत्रभित्र मात्र नभएर संरक्षित क्षेत्रभन्दा बाहिर समेत घट्ने गरेका छन् । संरक्षित क्षेत्रभन्दा बाहिर घटेका त्यस्ता अपराध सम्बन्धी मुद्दाहरू सम्बन्धीत जिल्ला वन कार्यालयको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने हुन्छ ।

गत आ.व. मा विभिन्न जिल्ला वन कार्यालयहरूमा वन्यजन्तु अपराध सम्बन्धी ५९ वटा मुद्दाहरू दर्ता भएका थिए । सो मध्ये जिल्ला वन कार्यालय काठमाण्डौमा मात्र ४४ वटा मुद्दा दर्ता भएको थियो भने बाँकी मुद्दा जिल्ला वन कार्यालय मकवानपुर/रूपन्देही/सिन्धुली/काभ्रेपलाञ्चोक/लमजुङ्ग/तनहुँ/सुनसरी/मोरङ्ग/दार्चुला र ईलाममा दर्ता भएको थियो ।

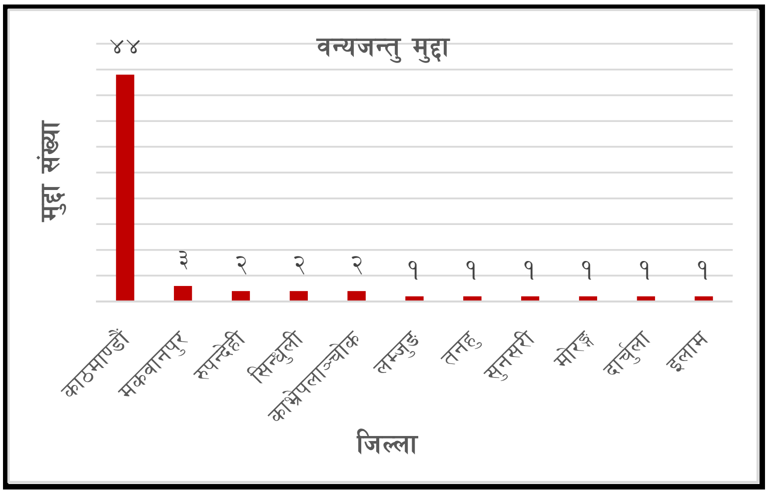

गत आ.व.जिल्ला वन कार्यालय मकवानपुरमा ३ वटा, जिल्ला वन कार्यालय रूपन्देही/सिन्धुली/काभ्रेपलाञ्चोकमा २/२ वटा र जिल्ला वन कार्यालय लमजुङ्ग/तनहुँ/सुनसरी/मोरङ्ग/दार्चुला र ईलाममा १/१ वटा वन्यजन्तु अपराधका मुद्दा दर्ता भएका थिए ।

६.२ मुद्दाको प्रकृति

गत आ.व. जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका वन्यजन्तु अपराधका मुद्दाहरूमा चितुवाको छाला ओसार पसार सम्बन्धी १२ वटा, रेड पाण्डाको छाला ओसारपसार सम्बन्धी ११ वटा, सालकको खपटा बिक्री वितरण

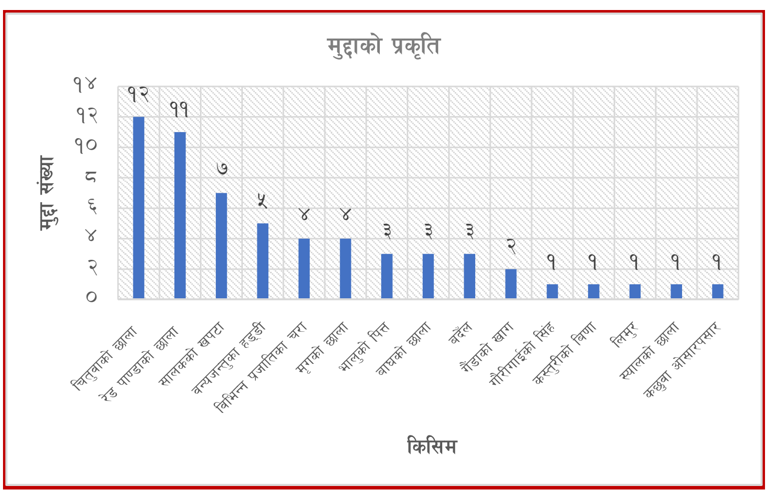

सम्बन्धी ७ वटा, विभिन्न प्रजातिका जिवित चरा र मृगको छाला ओसार पसार सम्बन्धी ४ वटा, भालुको पित्त/बाघको छाला/बँदेलको शिकार सम्बन्धी ३/३ वटा, गैंडाको खाग ओसार पसार सम्बन्धी २ वटा, गौरी गाईको सिंङ र कस्तुरीको वीणा ओसार पसार सम्बन्धी १/१ वटा मुद्दाहरू दर्ता भएका थिए ।

चितुवाको छाला, रेड पाण्डाको छाला र सालकको खपटाको अवैध व्यापारको संख्या तुलनातमक रूपमा बढी देखिन्छन् । गत आ.व. मा उपरोक्तानुसारका ११ वटा जिल्ला वन कार्यालयहरूबाट वन्यजन्तुको अपराधमा संलग्न १२३ जना प्रतिवादीहरू पक्राउ गरिएका छन् भने ७ जना प्रतिवादी अझै फरार छन् ।

भाग–सातः
राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र/मध्यवर्ती क्षेत्रमा मृत्यु भएका वन्यजन्तु

७.१. मृत्यु भएका वन्यजन्तु

७.२. वन्यजन्तु मृत्युको कारण

७.१ मृत्यु भएका वन्यजन्तु

आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा बाघ, गैंडा, अर्ना, चितुवा जस्ता ठूला जनावरहरू मात्र नभई चित्तल, बँदेल, रतुवा, लगुना, कृष्णसार, गोहोरो जस्ता साना प्रजातीका वन्यजन्तुहरू समेतको मृत्यु भएको थियो । गत आ.व. ११ वटा संरक्षित क्षेत्रहरूमा २५ भन्दा बढी प्रजातिका ३९१ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो ।

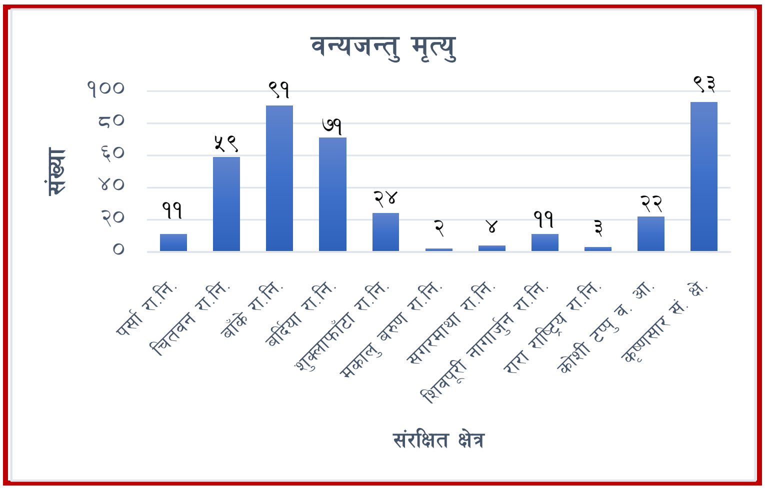

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा बाघ, गैंडा, अर्ना समेत गरी ५९ वटा, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा गैंडा, बाघ, हात्ती समेत गरी ७१ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो । त्यसैगरी पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जमा चितुवा, चित्तल समेत गरी ११ वटा, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जमा चितुवा, चित्तल, बँदेल समेत गरी ९१ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु को थियो । शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जमा कृष्णसार र चित्तलसमेत गरी २४ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो । रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा हाब्रे र कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्षमा अर्ना, हात्ती समेत गरी २२ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो । कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा कृष्णसार समेत गरी ९३ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो ।

आ.व. २०७३/०७४ मा विभिन्न संरक्षित क्षेत्रमा कूल ३२६ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो भने आ.व. २०७४/०७५ मा ३९१ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो । आ.व. २०७३/०७४ को तुलनामा आ.व. २०७४/०७५ मा केही बढी वन्यजन्तुहरूको मृत्यु भएको थियो । गत आ.व. को वर्षातमा आएको बाढी र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा प्राकृतिक कारणले मृत्यु भएका वन्यजन्तुहरूको संख्या विगतको तुलनामा केही बढी हुनु नै वन्यजन्तु मृत्यु संख्या बढ्नुको प्रमुख कारणहरू हुन् ।

तालिका नं. ३ : राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र/मध्यवर्ती क्षेत्रमा मृत्यु भएका वन्यजन्तु

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्र → ↓ वन्यजन्तु प्रजाती	पर्सा	चितवन	बाँके	बर्दिया	शुक्लाफाँटा	मकालु बरूण	सगरमाथा	शिवपुरी नागार्जुन	रारा	कोशी टप्पु	कृष्णसार	जम्मा
१	गैंडा		२६		४								३०
२	बाघ		६		२								८
३	हात्ती				३						१		४
४	चितुवा	१	१	६	१				१			१	११
५	अर्ना		४								७		११
६	जरायो	१	४		१								६
७	चित्तल	२	५	२३	३७	११					३	१	८२
८	बँदेल	२	५	१२	१				१				२१
९	रतुवा		१				१	१	१	१			५
१०	लघुना				३						३		६
११	कृष्णसार					१३						८८	१०१
१२	चरी बाघ			४									४
१३	निल गाई										२		२
१४	निगाले बाघ						१						१
१५	निर बिरालो		३	४					२				९
१६	हाब्रे									१			१
१७	चौका			२									२
१८	झारल							२					२
१९	घोरल							१					१
२०	गोहोरो			८	२						१		११
२१	अजिंगर			४									४
२२	सुनौलो कालिज								५				५
२३	डाँफे									१			१
२४	गिद्द										१		१
२५	भूँडिफेर										२		२
	अन्य	५	४	२८	१७				१		२	३	६०
	जम्मा	**११**	**५९**	**९१**	**७१**	**२४**	**२**	**४**	**११**	**३**	**२२**	**९३**	**३९१**

यसरी गत आ.व.विभिन्न संरक्षित क्षेत्रमा कृष्णसार १०१ वटा, चित्तल ८२ वटा, गैंडा ३० वटा, अर्ना ११ वटा, चितुवा ११ वटा, बाघ ८ वटा, हात्ती ४ वटा, जरायो ६ वटा समेत गरी ३९१ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो ।

७.२ वन्यजन्तु मृत्युको कारण

आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा विविध कारणले वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो ।

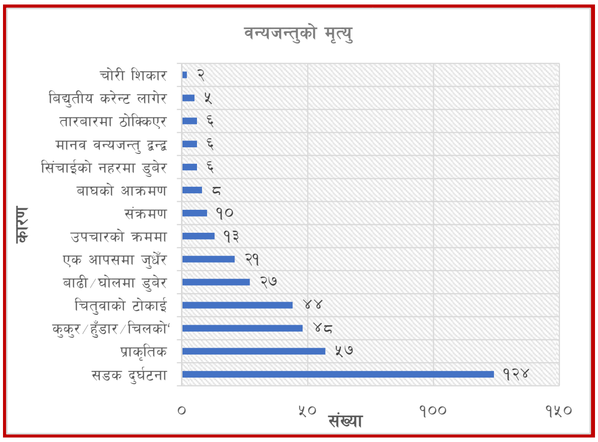

संरक्षित क्षेत्रमा मृत्यु भएका वन्यजन्तु मध्ये सडक दुर्घटनाबाट १२४, कुकुर/हुँडार/चिलको टोकाईबाट ४८, चितुवाको टोकाईबाट ४४, बाढी/घोलमा डुबेर २७, वन्यजन्तुहरू एक आपसमा जुधेर २१, उपचारको क्रममा १३, संक्रमणबाट १०, बाघको आक्रमणबाट ८, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको कारणले ६, सिंचाईको नहरमा डुबेर ६ र प्राकृतिक कारणले ५७ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो ।

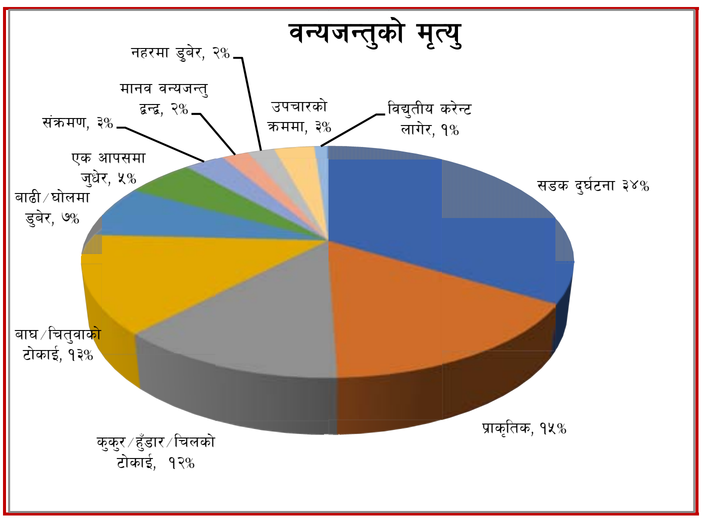

मृत्यु भएका वन्यजन्तुहरू मध्ये सडक दुर्घटनाको कारणले ३४%, कुकुर/हुँडार/चिलको टोकाईले १२%, बाघ/चितुवाको टोकाईले १३%, बाढी/घोलमा डुबेर ७%, एक आपसमा जुधेँर ५%, संक्रमणको कारणले ३% वन्यजन्तु मरेका थिए । पर्सा/बाँके/बर्दिया/शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जहरूमा सडक दुर्घटनाको कारणले वन्यजन्तुको मृत्यु हुने गरेको छ । चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज र कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा गत बर्ष बर्षातको बाढीमा डुबेर गैंडा र कृष्णसारको मृत्यु भएको थियो साथै कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा भुस्याहा कुकुर र हुँडार को टोकाईले समेत वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो ।

आ.व. २०७३/७४ मा सडक दुर्घटनाबाट ४१% र सिंचाईको नहरमा डुबेर २.१४% वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो । गत आ.व. मा सडक दुर्घटना, सिंचाईको नहरमा डुबेर मृत्यु भएका वन्यजन्तुको संख्यामा केही कमी आएको छ ।

तालिका नं ४ : वन्यजन्तु मृत्युको विवरण

सि. नं.	वन्यजन्तु	वन्यजन्तु मृत्युको कारण														
		चितुवाको टोकाई	बाढी/घोलमा डुबेर	संक्रमण	जुधेर	मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व	बिद्युतीय करेन्ट	बाघको आक्रमण	सडक दुर्घटना	कुकुर/हुडाँर/चिलको टोकाई	चोरी शिकार	उपचारको क्रममा	नहरमा डुबेर	तारबारमा ठोक्किएर	प्राकृतिक	अन्य
१	गैंडा		४	३	४			४				३			९	२
२	बाघ				३	१						२			२	
३	हात्ती										१	१			२	
४	चितुवा					२			७			१			१	
५	अर्नो			१				१				३			४	२
६	जरायो							१	१			३				१
७	चित्तल			२	१			२	३२	२५	१	१	६	६	६	
८	बँदेल			१		२			१२						६	
९	रतुवा			१						१					१	३
१०	लघुना								२	२			१		१	
११	कृष्णसार	४३	१८		१३					१७					१०	
१२	चरी बाघ								४							
१३	नील गाई								१				१			
१४	निगाले बाघ									१						
१५	नीर बिरालो						२		३	३						
१६	हाब्रे														१	
१७	चौका								२							
१८	झारल											१			१	
१९	घोरल											१				
२०	गोहोरो								११							
२१	अजिंगर								४							
२२	सुनौलो कालिज														५	
२३	डाँफे														१	
२४	गिद्द														१	
२५	भुँडीफोर						१					१				

गत आ.व. बाढीमा डुबेर ४, संक्रमणको कारणले ३, एक आपसमा जुधेर ४ वटा र बाघको आक्रमणले ४ वटा गैंडा मरेका थिए । ३ वटा बाघ एक आपसमा जुधेर र १ वटा मावन वन्यजन्तु द्वन्द्वको कारणले मरेका थिए । चोरी शिकारीको कारणले एउटा हात्तीको मृत्यु भएको थियो भने ७ वटा चितुवाहरू सडक दुर्घटनाको कारणले मरेका थिए । गत आ.व. मुख्य गरी सडक दुर्घटना, चितुवाको टोकाई, बाढीमा डुबेर, एक आपसमा जुधेर वन्यजन्तुको मृत्यु भएको थियो ।

भाग–आठः
उद्धार गरिएका वन्यजन्तु

८.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा उद्धार गरिएका वन्यजन्तु

८.२ काठमाण्डौं उपत्यकामा उद्धार गरिएका वन्यजन्तु

८.३ सशस्त्र प्रहरी वलबाट उद्धार गरिएका वन्यजन्तु

८.१. राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र/मध्यवर्ती क्षेत्रमा उद्धार गरिएका वन्यजन्तु

आर्थिक बर्ष २०७४/२०७५ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा विविध कारणले वन्यजन्तु घाईते/टुहुरा र समस्याग्रस्त भएका थिए । संरक्षित क्षेत्रभन्दा बाहिर समेत घाईते/टुहुरा र समस्याग्रस्त अवस्थामा फेला परेका वन्यजन्तुहरूको संरक्षित क्षेत्र कार्यालयबाट आवश्यक उपचार/उद्धार गरी उपयुक्त वासस्थानमा पुनर्स्थापना गरिएको थियो ।

तालिका नं. ५ उद्धार गरिएका वन्यजन्तु

सि.नं.	राष्ट्रिय निकुञ्ज/वन्यजन्तु आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र	उद्धार गरिएको वन्यजन्तुको संख्या	कैफियत
१.	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१७	
२.	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२९	
३.	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	४२	
४.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	१८	
५.	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२२	
६.	मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्ज	१	
७.	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१	
८.	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१	
९.	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	२१	
१०	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	४	
११.	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र	४	
जम्मा		**१६०**	

गत आ.व. बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जमा सबैभन्दा बढी ४२ वटा वन्यजन्तुको उद्धार भएको थियो । चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जबाट २९, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जबाट १८, शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जबाट २२, कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्षबाट २१, कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रबाट ४ र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रबाट ४ वटा गरी १६० वटा वन्यजन्तुको उद्धार गरिएको थियो ।

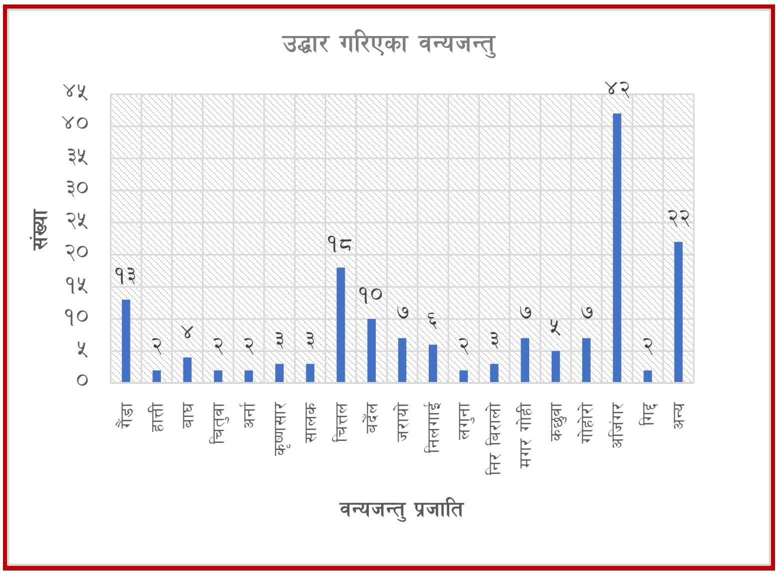

यसरी गत आ.व. मा १३ वटा गैंडा, २ वटा हात्ती, ४ वटा बाघ, १८ वटा चित्तल, १० वटा बँदेल, ६ वटा निलगाई, ५ वटा कछुवा, ७ वटा गोहोरो, ४२ वटा अजिंगर र चराहरू लगायतका वन्यजन्तुको उद्धार गरिएको थियो ।

आ.व. २०७३/०७४ मा ११ वटा संरक्षित क्षेत्रबाट ११० वटा वन्यजन्तुको उद्धार गरिएको थियो भने गत आ.व. मा ११ वटै संरक्षित क्षेत्रबाट १६० वटा वन्यजन्तुको उद्धार भएको थियो । गत आ.व. वर्षातमा आएको बाढीमा फसेका वन्यजन्तुहरूको समेत उद्धार भएकोले विगत आ.व. को तुलनामा गत आ.व. मा उद्धार गरिएका वन्यजन्तुको संख्या केही बढ्न गएको हो ।

८.२ काठमाण्डौं उपत्यकामा उद्धार गरिएका वन्यजन्तु

गत आ.व. काठमाण्डौं उपत्यकाका विभिन्न स्थानहरूबाट विभिन्न निकायहरूको संलग्नतामा असाहाय, टुहुरा, घाईते तथा समस्याग्रस्त वन्यजन्तुहरूको उद्धार गरीएको थियो । यसरी उद्धार गरिएका घाईते अवस्थाका वन्यजन्तुहरूलाई थप उपचारको लागि सदर चिडियाखाना, जावलाखेल तथा अन्यलाई उपयुक्त वासस्थानमा छोडीएको थियो ।

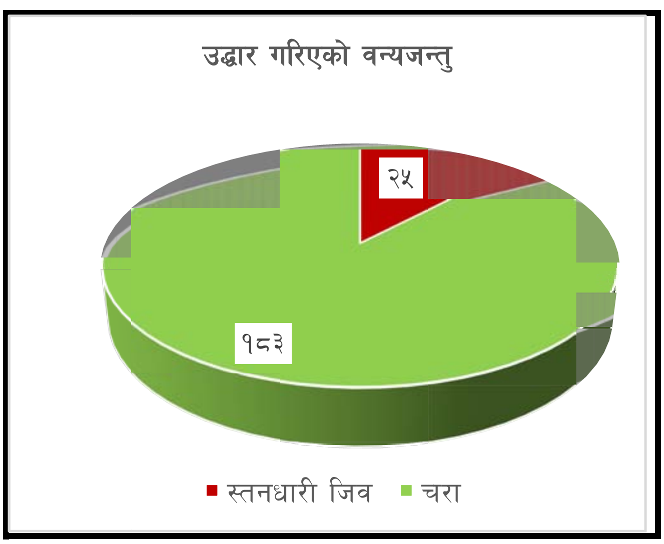

यसरी गत आ.व. काठमाण्डौं उपत्यकाबाट १८३ वटा स्तनधारी र २५ वाट विभिन्न प्रजातिका चरा गरी २०८ वटा वन्यजन्तुको उद्धार गरिएको थियो ।

८.३ सशस्त्र प्रहरी वलबाट उद्धार गरिएका वन्यजन्तु

गत आ.व. सशस्त्र प्रहरी वलका फिल्डस्तरका इकाईबाट चितुवा २ वटा,चित्तल १ वटा र अजिंगर २ वटाको उद्धार गर्नुका साथै सालकको खपटा २०० के.जि. २०० ग्राम र विभिन्न प्रजातीका काठ ६३५.५८ क्यू.फिट. समेत बरामद गरी सम्बन्धित संरक्षित क्षेत्र कार्यालय तथा जिल्ला वन कार्यालयमा आवश्यक प्रक्रियाका लागि बुझाईएको थियो ।

भाग–नौः

राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र/मध्यवर्ती क्षेत्रमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व

९.१ मानव वन्यजन्तु द्धन्द्ध

९.२ वन्यजन्तुबाट भएको क्षति

९.३ क्षतिमा संलग्न वन्यजन्तु

९.१. मानव वन्यजन्तु द्वन्द्ध

वन्यजन्तुको बासस्थानको क्षेत्र घट्नु, वन्यजन्तुको आहारामा कमी आउनु, वन डढेलोको दर बढ्नु, मानिसमा बदलाको भावनाको कारणले मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व प्रत्येक बर्ष संख्यात्मक रूपमा बढीरहेको छ । आर्थिक बर्ष २०७४/२०७५ मा बाघ, गैंडा, हात्ती, चितुवा, बँदेल, जंगली ब्वाँसो, हिमाली कालो भालु, हिउँ चितुवा जस्ता वन्यजन्तुले पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज, मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्ज, कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्षका मध्यवर्ती क्षेत्र तथा कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र, गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रमा मानवीय, पशुधन, अन्नवाली, भण्डारण गरेको अन्न तथा घर/गोठको क्षति गरेको थियो । वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिलाई पूर्तिगर्न नसकेतापनि नेपाल सरकारले पिडित परिवारलाई राहत रकम उपलब्ध गराउदै आईरहेको छ ।

वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका २०६९, (दोस्रो संशोधन,२०७४) को परिभाषा अनुसार "वन्यजन्तुबाट हुने क्षति" भन्नाले "बाघ, गैंडा, हात्ती, भालु, चितुवा, हिउँ चितुवा, ध्वाँसे चितुवा, जंगली बँदेल, ब्वाँसो, जंगली कुकुर, अर्ना, मगर गोही, गौरी गाई र अजिंगरबाट हुने मानवीय क्षति, पशुधनको क्षति, भण्डारण गरेको अन्नको क्षति, घर/गोठको क्षति र खाद्यान्न वाली (उखु र व्यवसायीक केरा खेती समेत) को क्षति समेतलाई जनाउँछ ।" साथै सोही निर्देशिकाको ३ (छ) अनुसार वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको राहत वितरणका क्षेत्रहरू निम्नानुसार रहेको छ :

तालिका नं : ६ वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको राहत वितरणका क्षेत्र

वन्यजन्तु	मानवीय क्षति			पशूधनको क्षति	भण्डारण गरेको अन्नको क्षति	घर/गोठको क्षति	खाद्यान्न वालीको क्षति
	सामान्य घाईते	सख्त घाईते	मृत्यु				
हात्ती	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	पाउने	पाउने	पाउने
गैंडा	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने	पाउने
बाघ	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने
भालु	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने
चितुवा	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने
हिउँ चितुवा	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने
ध्वाँसे चितुवा	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने
ब्वाँसो	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने
जंगली कुकुर	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने
जंगली बँदेल	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने	पाउने
अर्ना	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने	पाउने
मगर गोही	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने
अजिंगर	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने
गौरी गाई	पाउने	पाउने	पाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने	नपाउने

९.२. वन्यजन्तुबाट भएको क्षति

गत आ.व. मा विभिन्न संरक्षित क्षेत्रमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका २७२१ भन्दा बढि घटनाहरू दर्ता भएका थिए । बिशेषगरि तराईका संरक्षितहरू क्षेत्रहरू पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज/ चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज/ बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज/ बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज/शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज/कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष र कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रका मध्यवर्ती क्षेत्रमा हात्ती, गैंडा, बाघ, अर्ना, भालु, चितुवा, बँदेल र मृगले वालीनाली, घर/गोठ, पशुधन तथा मानविय क्षति गरेको थियो भने पहाडी तथा हिमाली संरक्षित क्षेत्रहरूमा हिमाली कालो भालु, चितुवा, हिउँ चितुवा र व्वाँसो जस्ता वन्यजन्तुले वालीनाली तथा पशुधनको क्षति गरेको थियो ।

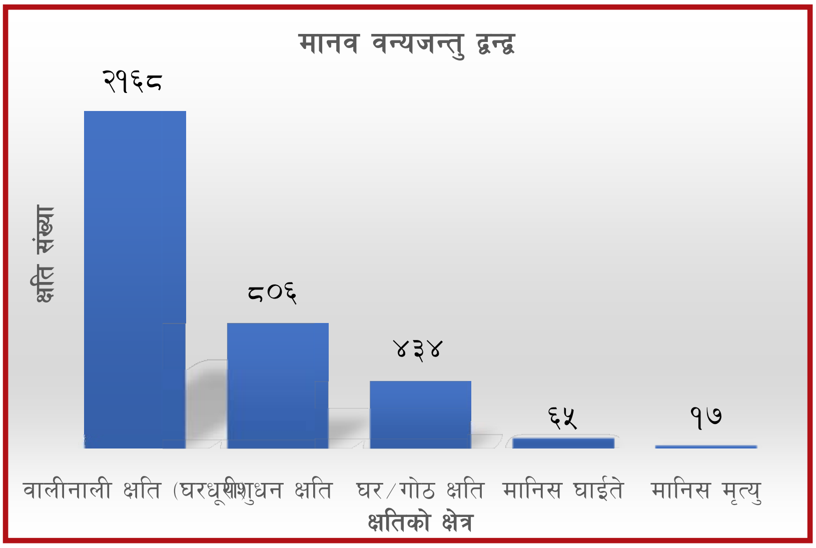

संरक्षित क्षेत्रमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दको कारणले २१६८ घरधूरीको वालीनाली क्षति, ८०६ वटा पशुधनको क्षति, ४३४ घर/गोठको क्षति, ६५ जना मानिस घाईते र १७ जना मानिसको मृत्यु भएको थियो । मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारणले मृत्यु भएका १७ जना मानिसहरू मध्ये ५ जना मानिसको मृत्यु निकुञ्ज/आरक्षको कोर क्षेत्रभित्र भएको थियो भने बाँकी १२ जनाको मृत्यु निकुञ्ज/आरक्षको मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएको थियो ।

९.३ क्षतिमा संलग्न वन्यजन्तु

गत आ.व. मा पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्षका मध्यवर्ती क्षेत्र र कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा मानिसको मृत्यु तथा घाईते गैंडा, बाघ, जंगली हात्ती, अर्ना र जंगली बँदेलबाट भएको थियो भने पशुधनको क्षति चितुवा, बाघ, गोही र बँदेलबाट भएको थियो । त्यसैगरी खाद्यान्न वालीको क्षति जंगली हात्ती, गैंडा, बँदेल र चित्तलबाट भएको थियो । त्यसैगरी पहाडी तथा हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/ संरक्षण क्षेत्रमा व्वाँसो, हिंउ चितुवा, चितुवा र हिमाली कालो भालुबाट मानविय, पशुधन र अन्नवालीको क्षति भएको थियो ।

तालिका नं. ७: मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको विवरण

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्र	वालीनाली क्षति (घरधुरी)	घरगोठको क्षति (संख्या)	पशूधनको क्षति (संख्या)	मानिस घाईते (संख्या)		मानिसको मृत्यु (संख्या)	कैफियत
					सामान्य	सख्त		
१	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	७६६	९२	१२०	३०		५	
२	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज			१		२	५	३ जना मानिसको मृत्यु निकुञ्जको कोर क्षेत्रभित्र भएको ।
३	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	२६५		५०				
४	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	७६५	१४०	३७१		३		
५	शूक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज	९	१०	२३	४	६		
६	मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्ज					२		
७	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज			३४				
८	लामटाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्ज	३		४		२		
९	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	३६०		४८	१			
१०	कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष		१९२	१	७	३	७	२ जना मानिसको मृत्यु आरक्षको कोर क्षेत्रभित्र भएको थियो ।
११	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र			३४				
१२	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र			४				
१३	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र			११६	४	१		
	जम्मा :	**२१६८**	**४३४**	**८०६**	**४६**	**१९**	**१७**	

❖ **पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज**

गत आ.व. पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका ७ वटा घटनाहरू घटेको थियो । जसमध्ये जंगली हात्ती संलग्न रहेको २, बाघ संलग्न रहेको ३, चितुवा संलग्न रहेको १ र गोही संलग्न भएको १ वटा घटनाहरू थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्रमा २ जना मानिस घाईते र ५ जना मानिसको मृत्यु भएको थियो । मृत्यु भएका ५ जना मानिसहरू मध्ये ३ जनाको मृत्यु निकुञ्जको कोर क्षेत्रभित्र र २ जनाको मृत्यु मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएको थियो ।

❖ **चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज**

गत आ.व. चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका १०३४ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत गैंडा, हात्ती, बाघ र चितुवा जस्ता वन्यजन्तुहरू संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्रमा ३० जना मानिस घाईते र ५ जना मानिसको मृत्यु भएको थियो । ५ जना मानिसहरूको मृत्यु निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएको थियो ।

❖ **बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज**

गत आ.व. बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका ३०५ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत हात्ती, चितुवा र जंगली बँदेल जस्ता वन्यजन्तुहरू संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा २६५ घरधूरीको वालीनाली क्षति भएको थियो भने ५० वटा पशुधनको क्षति भएको थियो ।

❖ **बर्दिया रष्ट्रिय निकुञ्ज**

गत आ.व. बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका ८१४ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत हात्ती, गैंडा, बाघ र चितुवा जस्ता वन्यजन्तुहरू संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जकमो मध्यवर्ती क्षेत्रमा ७६५ घरधूरीको वालीनाली क्षति, १४० वटा घरगोठको क्षति, २३ वटा पशुधनको क्षति र ३ जना मानिस सख्त घाईते भएका थिए ।

❖ **शुक्लाफाँटा रष्ट्रिय निकुञ्ज**

गत आ.व. शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका ३६ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत हात्ती, चितुवा र बँदेल जस्ता वन्यजनन्तु संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा ९ घरधूरीको वालीनाली क्षति, १० वटा घर/गोठको क्षति, २३ वटा पशुधनको क्षति र ७ जना मानिस घाईते भएका थिए ।

❖ **मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्ज**

गत आ.व. मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्जमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका ३ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत हिमाली कालो भालु संलग्न थियो । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा २ जना मानिस सख्त घाईते भएका थिए ।

❖ **सगरमाथा रष्ट्रिय निकुञ्ज**

गत आ.व. सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका २४ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत हिउँ चितुवा, चितुवा र व्वाँसो जस्ता वन्यजन्तु संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा ३४ वटा पशुधनको क्षति भएको थियो ।

❖ **लामटाङ्ग रष्ट्रिय निकुञ्ज**

गत आ.व. लामटाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्जमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका ७ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत चितुवा, बँदेल र बाँदर जस्ता वन्यजन्तुहरू संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण लामटाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा ३ घरधूरीको वालीनालीको क्षति, ४ वटा पशुधनको क्षति र २ जना मानिस घाईते भएका थिए ।

❖ **शिवपुरी नागार्जुन रष्ट्रिय निकुञ्ज**

गत आ.व. शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका ४०५ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत चितुवा, बँदेल र बाँदर जस्ता वन्यजन्तुहरू संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा ३६० घरधुरीको वालीनालीको क्षति, ४८ वटा पशुधनको क्षति र १ जना मानिस घाईते भएका थिए ।

❖ **कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष**

गत आ.व. कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्षमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका घटनामा मुख्यत जंगली हात्तीको संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्षको मध्यवर्ती क्षेत्रमा १९२ वटा घर/गोठको क्षति, १ वटा पशुधनको क्षति, १० जना मानिस घाईते र ७ जना मानिसको मृत्यु भएको थियो । मृत्यु भएका ७ जना मानिसहरूमध्ये २ जना मानिसको मृत्यु आरक्षको कोर क्षेत्रभित्र भएको थियो ।

❖ **गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र**

गत आ.व. गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्रमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका ९ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यतया भालु र चितुवा संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारणे गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्रमा ४ वटा पशुधनको क्षति भएको थियो ।

❖ **अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र**

गत आ.व. अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका ४९ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत चितुवा संलग्न थिए । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रमा ११६ वटा पशुधनको क्षति र ५ जना मानिस घाईते भएका थिए ।

❖ **कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र**

गत आ.व. कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा मानव वन्यजन्तु द्वन्दका १८ वटा घटनाहरू घटेको थियो । घटनामा मुख्यत चितुवा संलग्न थियो । यसरी मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा ३४ वटा पशुधनको क्षति भएको थियो ।

आ.व. २०७३/०७४ मा संरक्षित क्षेत्रभित्र मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको कारणले २७१ वटा घर/गोठको क्षति, २७७ वटा पशुधनको क्षति, ४३ जना मानिस घाइते र २२ जना मानिसको मृत्यु भएको थियो भने आ..व. २०७४/०७५ मा ४३४ वटा घर/गोठको क्षति, ८०६ वटा पशुधनको क्षति, ६५ जना मानिस घाइते र १७ जना मानिसको मृत्यु भएको थियो ।

यसरी गत विगत आ.व. को तथ्याङ्क तुलना गर्दा प्रत्येक वर्ष मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वको घटनाको संख्या बढ्दो क्रममा रहेको देखिन्छ । मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका घटना बढ्नुमा प्रचार प्रसार लगायत निरोधात्मक उपायको कमी र वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका, २०६९ (दोस्रो संशोधन, २०७४) अनुसार वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको राहत वितरणको क्षेत्र बढ्नु र क्षति गर्ने वन्यजन्तुको संख्या बढ्न गएकोले संरक्षित क्षेत्र कार्यालयमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका घटना दर्ता संख्या बढेको देखिन्छ ।

अनुसूचीहरु

अनुसुची १ः राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा दर्ता भएका मुद्दाको विवरण

अनुसुचि २ : जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका वन्यजन्तु मुद्दाको विवरण

अनुसुची ३ : राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा मृत्यु भएका वन्यजन्तुको विवरण

अनुसुची ४ : राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा उद्धार गरिएको वन्यजन्तुको विवरण

अनुसुची ५ : काठमाण्डौ उपत्यकामा उद्धार गरिएको वन्यजन्तुको विवरण

अनुसुची ६ : सशस्त्र प्रहरी वलबाट उद्धार गरिएका वन्यजन्तुको विवरण

अनुसुची ७ : सशस्त्र प्रहरी वलबाट वरामद गरिएका वन्यजन्तुका आखेटोपहार तथा काठको विवरण

अनुसुची १: राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा दर्ता भएका मुद्दाको विवरण

पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामद वन पैदाबार/वन्यजन्तु/अखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
१			२०७४/१२/०८	अवैध रुपमा निकुञ्को कोर ईलाका बाट सालको गोलिया काठ चोरी निकासी गरेको	काठ थान ३८	साईकल	थान २०	१			
२			२०७४/०६/३१	अनियमित तारिकाले सालको गोलिया काठ कोर ईलाका बाट चोरी गरेको	६.५*५८ इन्चको सालको गोलिया	थान १		१			
३			२०७४/०७/२६	अवैध रुपमा मृत चित्तल ओसार पसार	मृत चित्तल	थान १		४			
४			२०७४/११/०२	साल जातको काठको गोलिया चोरी निकासी	थान १	साईकल	थान १	२	१		
५			२०७४/१२/०७	साल जातको चिरान काठ चोरी निकासी गरेको	बिभिन्न साईजको ६० थान (६६.६५क्यू फीट) चिरान काठ	मिनि बस	थान १	५	१		
६			२०७४/१२/०८	सालको सुकेको ढलेको काठ काटी गोलाई बनाएको	५ फिट*६२ इन्च को	विडुवा आरा खुकुरी मोबाइल काठको गोलीया	थान १ थान १, थान १ थान १,	१			

सि.नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामद वन पैदाबार/वन्यजन्तु/अखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
७			२०७४।१२।१३	गाडीको ठक्करबाट चितुवा मारेको		बा.१७ च.५९४ को मारुती कार स्पाइस मोबाइल सेट	थान १ थान १	१			
८			२०७५।१।११	लगुना मारेको	थान १, थान २, थान १	नोकिया/ मोबाइल/ चक्कु खुर्पा	थान १/१/१	१	१		
९			२०७५।२।१०	विना अनुमति निकुञ्ज प्रवेश गरेको	२, थान २, २ ग्राम, थान १	बन्चरो /टर्चलाइट / गाँजा करिब/ चिलम	थान २/२/२ ग्राम/१	२			
१०			२०७५।२।२२	सालको काठ चोरी निकासी	विभिन्न साइजको गोलीया काठ		थान-५	१			

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि. नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामद वन पैदाबार/वन्यजन्तु/अखेटोपहारको		बरामद वोझ वाहकको		प्रतिवादी		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परीमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
१	२०७४।३।२३	मनहरी	२०७४।४।३	माछा	२५ के.जी.			२			
२	२०७४।४।६	मनहरी	२०७४।४।१७					३			
३	२०७४।४।८	मनहरी	२०७४।४।१९	माछा	२० के.जी.			७			
४	२०७४।५।७	कावासोती	२०७४।५।२३	काठ(साल)	गोलिया ९ थान			२	१		
५	२०७४।६।१	राप्ती न.पा. वडा नं १	२०७४।६।६	माछा	५ के.जी.			२			

सि. नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामद वन पैदावार/वन्यजन्तु/अखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परीमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
६	२०७४।६।२६	मेघौली	२०७४।७।१	माछा	१.५ के.जी.			१			
७	२०७४।७।१०	माडी	२०७४।७।२४	काठ(साल)	गोलिया २ थान			१	१		
८	२०७४।८।८	माडी	२०७४।८।१४	गिट्टी वालुवा	३ टेलर	टेक्टर	३ थान	३			
९	२०७४।८।१८	जगतपूर	२०७४।८।२९	काठ (सिसौ, सिमल)	गोलिया २१ थान	टेक्टर	१ थान	२			
१०	२०७४।८।५	सिस्वार	२०७४।९।४					२			
११	२०७४।८।२५	पटिहानी	२०७४।९।५	चरा(सूगा,मैना)	१७ थान			२			
१२	२०७४।९।२७	वनकट्टा	२०७४।१०।२					६			
१३	२०७४।१०।९	मनहरी	२०७४।१०।१५	वालूवा	१ टेलर	टेक्टर	१ थान	३			
१४	२०७४।११।२०	खैरहनी न.पा.	२०७४।११।२९	माछा	२५० ग्राम	साइकल	२ थान	२			
१५	२०७४।११।२३	तमासपूर	२०७४।१२।२	माछा	५ के.जी.	डूङगा	१ थान	२			
१६	२०७५।१।९	मनहरी	२०७५।१।२८	वदेलको वच्चा	१ गोटा			३	१०		
१७	२०७५।२।७	त्रिवेणी	२०७५।२।२२	सालको काठ	गोलिया ३			२			
१८	२०७५।२।१४	मेघौली	२०७५।२।२५	माछा	५ के.जी.			८			
१९	२०७५।२।६	त्रिवेणी	२०७५।२।२९	सालको काठ	गोलिया ३			३			
२०	२०७५।२।२५	खैरहनी न.पा.	२०७५।३।६	माछा	४५० ग्राम			४			
२१	२०७५।३।४	मेघौली	२०७५।३।१५	माछा	३ के.जी.	डूङगा		२			
२२	२०७५।३।१४	भारत	२०७५।३।२१	माछा	७ के.जी.			३			
२३	२०७५।३।११	खैरहनी न.पा.	२०७५।३।२२	माछा				४			

बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि. नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामत वन पैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
१	२०७४।८।५	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा	२०७४।०९।०९	साल	४४।२० घन फिट	टर्चलाईट हसिँया नाम्लो	१ थान ३ थान ३ थान	४ जना		बिचाराधीन	

सि.नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामत वन पैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
२	२०७४।९।१८	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा	२०७४।११।०२	गाडीको ठक्करबाट चितुवाको मृत्यु भएको	चितुवा १ गोटा (मृत)			१ जना		बिचाराधीन	
३	२०७४।१०।५	अनुमती नलिई हातह(तियार लिई निकञ्ज क्षेत्रमा प्रवेश गरेको	२०७४।१०।२६					१ जना		बिचाराधीन	

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामत वन पैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बा(हकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
१	२०७४/४/८	गुम्नाह ईलाका	२०७४/४/१५	दुम्सि	१	ट्रक	१	१		बिचाराधीन	
२	२०७४/४/५	जरही खोला	२०७४/४/१५	स्याल	१	बस	१	१		बिचाराधीन	
३	२०७४/४/७	देउती म.सा.व.	२०७४/४/१६	चित्तल	१			७		बिचाराधीन	
४	२०७४/३/२७	गुम्नाह ईलाका	२०७४/४/१७	चित्तल	१			३		बिचाराधीन	
५	२०७४/४/१४	चिसापानी	२०७४/४/३२	घोरलको सुकुटी	१५० ग्राम			१		बिचाराधीन	
६	२०७४/६/१०	गुम्नाहा ईलाका	२०७४/६/३०	चित्तल	१	बस	१	१		बिचाराधीन	
७	२०७४/६/१९	खल्ला गाँउ	२०७४/७/१	कछुवा	१			१		बिचाराधीन	
८	२०७४/७/१६	जोधिपूर	२०७४/८/१२	जरायोको सुकुटी	५४ के.जि.			३		बिचाराधीन	
९	२०७४/८/१४	औराही खोला	२०७४/८/२९	चित्तल	१	ट्रक	१	१		बिचाराधीन	
१०	२०७४/१०/१०	ढकेला म.सा.व.	२०७४/१०/२४	कालो गोहोरो	१			१		बिचाराधीन	

सि.नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामत वन पैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बा(हकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
११	२०७४/११/६	थानफेना ईलाका	२०७४/११/२१	चित्तल	५	बस	१	२		बिचाराधीन	
१२	२०७४/११/९	गुम्नाहा ईलाका	२०७४/११/१३	चित्तल	१	जिप	१	१		बिचाराधीन	
१३	२०७४/१०/१९	रम्भापूर	२०७४/११/१३	बदैंलको मासु	४ के.जि.			३		बिचाराधीन	
१४	२०७४/११/१५	लालमाटी ईलाका	२०७४/११/२५	चित्तल	१	ट्रक	१	१		बिचाराधीन	
१५	२०७४/११/१४	रम्भापूर	२०७४/११/३०	लंगुर	२	बस	१	१		बिचाराधीन	
१६	२०७४/१२/१५	रानीपूर ईलाका	२०७४/१२/२९	चित्तल	१	ट्रक	१	१		बिचाराधीन	
१७	२०७४/४/३०	ओम शान्ति म.सा.व.	२०७४/५/२०	सालको गोलिया	३ थान	साईकल	३ थान	८		बिचाराधीन	
१८	२०७४/६/१७	सैनवार	२०७४/७/१५	सालको चिरान	१४.५१ क्यू.फि.			३		बिचाराधीन	
१९	२०७४/७/१४	चिटकैया म.सा.व.	२०७४/७/३०	साल गोलिया	५ थान			५		बिचाराधीन	
२०	२०७४/७/१४	डुम्रेनी ईलाका	२०७४/८/७	साल गोलीया	९ थान			१		बिचाराधीन	
२१	२०७४/९/२०	सिमलकुना	२०७४/१०/२९	साल गोलिया	८ थान			३		बिचाराधीन	
२२	२०७४/१२/२७	परेवा ओडार ईलाका	२०७५/१/१३	चित्तल	१	बिँगर	१	१		बिचाराधीन	
२३	२०७४/१२/२८	कलबारी फाँटा	२०७५/१/३०	भरुवा बन्दुक	१ थान			३		बिचाराधीन	
२४	२०७५/१/५	वलाती गाँउ	२०७५/२/६	चित्तलको मासु	१५ के.जि.			७		बिचाराधीन	
२५	२०७४/२/६	परेवा ओडार ईलाका	२०७५/२/१७	लंगुर	१	ट्रक	१	१		बिचाराधीन	
२६	२०७५/२/१६	परेवा ओडार ईलाका	२०७४/२/२८	चित्तल	१	बस	१	१		बिचाराधीन	
२७	२०७५/३/३	गुम्नाहा ईलाका	२०७५/३/१०	चित्तल	१	कार	१	१		बिचाराधीन	
२८	२०७४/३/१७	औराही खोला ईलाका	२०७५/३/३२	चित्तल	१	जिप	१	१		बिचाराधीन	

शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि. नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	बरामद वन पैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
			जात	संख्या	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
१	२०७४/०१/१२	शुक्लाफाटा न.पा ०३ (मध्यवर्ती क्षेत्र)	साल गोलिया काटिरहेको	३.१० क्यु.फि	आरा टेप	१ थान १ थान	१	१	बिचाराधीन	
२	२०७४/०१/१३	भिमदत्त न.पा २ (मध्यवर्ती क्षेत्र)	साल	१०.३९			१	१	बिचाराधीन	
३	२०७४/०३/२५	नाकेडाडा -निकुञ्ज क्षेत्र)	२०७४/०४/०२	गोहोरो	१	-	२	-	फैसला भएको	
४	२०७४/०५/१५	खन्ना चौराहा -मध्यवर्ती क्षेत्र)	२०७४/०५/२१	मयुर	१	-	४	-	फैसला भएको	
५	२०७४/०७/२७	सलगौडी ताल -निकुञ्ज क्षेत्र)	२०७४/०७/२९	कछुवा माछा	१ कि.लो १ कि.लो	मोबाईल १ थान	३	-	फैसला भएको	
६	२०७४/०७/२०	महाकाली न.पा ०९, दोधारा -मध्यवर्ती क्षेत्र)	सिसौ	३३.८७ क्यु.फि			२	१	बिचाराधीन	
७	२०७४/०९/०४	भि.न.पा १३ पिपरैया - मध्यवर्ती क्षेत्र)	२०७४/०९/०७	चित्तलको मासु	२७ कि.लो		१		बिचाराधीन	
८	२०७४/१२/०२	शुक्लाफाटा न.पा ०५,गर्जमुनी (मध्यवर्ती क्षेत्र)	साल	१६.५३ क्यु.फि			१	१	बिचाराधीन	
९	२०७४/१२/२०	महाकाली न.पा ०२, चादनी (मध्यवर्ती क्षेत्र)	सिसौ	१२.०४ क्यु.फि			१	१	बिचाराधीन	
१०	२०७५/०३/०२	भि.न.पा १९ बागफाटा(मध्यवर्ती क्षेत्र)	२०७५/०३/३२	मृत लगुना मृग १	करिब १२ कि.लो	भरुवा बन्दुक थान १	२		फैसला भएको	

मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि. नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामत वन पैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
१	२०७४/२/२६	सोलुखुम्बु	२०७४/४/८	कस्तुरी मृगको खुर	थान १			४		जिल्ला अदालतमा बिचाराधीन	
२	२०७४/७/२७	भोटखोला गा.पा.१, किमाथाङ्ब	२०७४/८/२०	हिमाली कालो भालुको पञ्जा	थान १			१		जिल्ला अदालतमा बिचाराधीन	
३		मकालु गा.पा. २, सेदुवा	२०७४/१०/१४	उत्तीस, चिलाउने, अल्लो				१७			कुम्भकर्ण मध्यवर्ती सा.व.फडानी

लामटाङ् राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि. नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामत वनपैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरारा		
१			२०७४/४/१८	हाब्रेको छाला	१ थान			१ जना		बिचारधीन	
२			२०७४/१२/१	स्यालको छाला	१ थान			२ जना		बिचाराधीन	
३			२०७५/३/६	यार्सागुम्बा	८१० ग्राम			३ जना		बिचाराधीन	

शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	दर्ता मिति	मुद्दा	प्रतिवादी	मुद्दाको स्थिती	कैफियत
१	२०७४।०५।२५	विनाअनुमती हातहतियार सहित निकुञ्ज प्रवेश गरी रतुवामृग र बदेंल मारेको।	६ जना	फैसला भई सकेको।	
२	२०७४।०३।१३	निकुञ्ज क्षेत्रभित्र विना अनुमति ढुङ्गा संकलन गरेको।	१ जना	फैसला भई सकेको।	
३	२०७४।०३।०६	मध्यवर्ती सामुदायिक वनमा ढुङ्गा खसाली रुख विरुवा नोक्सान गरेको।	४ जना	बिचाराधीन	
४	२०७४।०२।३१	विना निसा वन्यजन्तु जरायोको सिङ (आखेटोपहार) घरमा राखेको।	१ जना	फैसला भईसकेको।	

सि.नं.	दर्ता मिति	मुद्दा	प्रतिवादी	मुद्दाको स्थिती	कैफियत
५	२०७४।०३।१९	व्यपारिक प्रयोजनको लागि प्रतिवन्धित सालको गोलिया काठ नास हुने कसुर ।	१ जना	बिचाराधीन	
६	२०७४।८।५	निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र वनमा चुरोट खाई डढेलो लगाएको	२ जना	बिचाराधीन	
७	२०७४।१२।४	वन्यजन्तु पाहाको चोरी शिकार	४ जना	फसला भएको	
८	२०७४।०२।३१	निकुञ्ज क्षेत्रभित्र डढेलो लगाएको ।	१ जना	बिचाराधीन	

कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष

सि.नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामत वन पैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरारा		
१	२०७४/३/६	मध्यवर्ती क्षेत्र		सिसौ जातका गोलिया	१४ थान	ट्याक्टर	१	२ जना		फैसला भएको	
२	२०७४/६/२३			बदैंलको शिकार				२		फैसला भएको	
३	२०७४/७/६			भगैंरा, कटेरो	२०० गोटा २०० गोटा	साईकल	३	७		फैसला भएको	
४	२०७५/२/७			बदैंलको मासु	३५ के.जि.			२		बिचाराधीन	

अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

सि. नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामत वन पैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
१			२०७४/०४/०८	अवैध रुपमा निगालोको टुसा संकलन तथा निकासी				६		बिचाराधीन	
२			२०७४/०५/२	अवैध रुपमा वालुवा निकासी गरेको				१३		बिचाराधीन	
३				अवैध रुपमा निगालोको टुसा संकलन तथा निकासी				४		बिचाराधीन	

सि. नं.	बरामद मिति	बरामद स्थान	मुद्दा दायर मिति	बरामत वन पैदावार/वन्यजन्तु/आखेटोपहारको		बरामद बोझ बाहकको		प्रतिवादी संख्या		मुद्दाको अवस्था	कैफियत
				जात	परिमाण	किसिम	संख्या	पक्राउ	फरार		
४			२०७४/०५/२	संरक्षण क्षेत्रमा विना अनुमति करेन्ट लगाएर माछा मारेको				२		बिचाराधीन	
५			२०७४/०५/२	अवैध रुपमा निगालोको टुसा संकलन तथा निकासी				३		बिचाराधीन	
६			२०७४/०७/१६	अवैध रुपमा टुनीधुप ओसारपसार गरेको				२		बिचाराधीन	
७			२०७४/०४/०९	रतुवा मृगको चोरी शिकार गरी ओसार पसारगरेको				४		बिचाराधीन	
८			२०७४/०५/०९	संरक्षण क्षेत्रबाट अवैध रुपमा कटपिस ढुङ्गा ओसारपसार गरेको				२		बिचाराधीन	
९			२०७४/०९/२१	संरक्षण क्षेत्रबाट अवैध रुपमा कटपिस ढुङ्गा ओसारपसार गरेको				३		बिचाराधीन	
१०			२०७४/०८/१०	संरक्षण क्षेत्रमा घोरलको शिकार गरेको				४		बिचाराधीन	
११			२०७४/०८/१०	संरक्षण क्षेत्रबाट अवैध रुपमा कटपिस ढुङ्गा ओसारपसार गरेको				१		बिचाराधीन	
१२			२०७५/०१/३	चितुवाको शिकार गरेको				२		बिचाराधीन	
१३			२०७५/०३/२८	अवैध रुपमा माछा मारेको				२		बिचाराधीन	
१४			२०७५/०३/२८	अवैध रुपमा रतुवा मृगको सुकुटी ओसारपसार गरेको				१		बिचाराधीन	
१५			२०७५/०३/२८	अवैध रुपमा यार्सागुम्बा संकलन गरेको				२		बिचाराधीन	

अनुसुची २: जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका वन्यजन्तु मुद्दाको विवरण

सि. नं.	पक्राउ मिति	जिल्ला वन कार्यालय	मुद्धा दायर मिति	बरामद		पक्राउ प्रतिवादी	फरार प्रतिवादी
				वस्तु	थान		
१	२०७४/३/६	काठमाण्डौं	२०७४/४/३	चितुवाको छाला ओसारपसार तथा बिक्री वितरण गरेको	चितुवाको छाला थान २	२ जना	१ जना
२	२०७४/३/२८	काठमाण्डौं	२०७४/४/३	भालुको पित्त जस्तो वस्तु ओसार पसार गरेको	२८० ग्राम २ थान, १०० ग्राम १ थान	१ जना	
३	२०७४/३/२५	काठमाण्डौं	२०७४/४/४	चितुवाको छाला ओसार पसार तथा बिक्रि बितरण गरेको	चितुवाको छाला थान १	५ जना	
४	२०७४/४/३	काठमाण्डौं	२०७४/४/१२	सालकको खपटा ओसार पसार तथा बिक्रिवितरण गरेको	सालकको खपटा थान १ (८.४ के.जि.)	१ जना	
५	२०७४/४/१७	काठमाण्डौं	२०७४/४/३१	ठूला बिरालो प्रजातीको हड्डि ओसार पसार गरेको	हड्डि थान १	१ जना	
६	२०७४/४/१८	काठमाण्डौं	२०७४/५/११	सालकको खपटा सहित छाला ओसारपसार गरेको	सालकको खपटा सहितको छाला थान १ (१.१७ के.जि.)	१ जना	
७	२०७४/४/१७	काठमाण्डौं	२०७४/५/२१	चितुवाको छाला ओसार पसार गरेको	चितुवाको छाला थान १	१ जना	
८	२०७४/२/३०	काठमाण्डौं	२०७४/५/२१	अवैध रुपमा वन्यजन्तुको अंङ्ग घरमा राखेको	कस्तुरीको नाभीजस्तो वस्तु थान १	१ जना	
९	२०७४/५/४	काठमाण्डौं	२०७४/५/२६	अवैध रुपमा वन्यजन्तुको ओसार पसार गरेको	लिमुर जिवीत गोटा २, मुनिया चरा ७० गोटा, दुम्सि ४ गोटा,काठको बाकस थान ३ र काठको तारको जाली बेरिएको बक्स थान २७	२ जना	
१०	२०७४/५/११	काठमाण्डौं	२०७४/५/२७	कस्तुरीको विणा र अवैध वन पैदावार ओसारपसार गरेको	कस्तरीको विणा ३ थान, विभिन्न वन पैदावार ३२ थान	१ जना	
११	२०७४/५/१४	काठमाण्डौं	२०७४/५/२९	गौरीगाँईको सिंग ओसारपसार गरेको	गौरीगाईको सिग थान १	१ जना	
१२	२०७४/५/२५	काठमाण्डौं	२०७४/६/१	जनावरको हड्डी ओसारपसार तथा बिक्री बितरण गरेको	जनावरको हड्डी थान १	१ जना	
१३	२०७४/५/१	काठमाण्डौं	२०७४/६/२	सालकको खपटा बिक्री बितरण गरेको	सालकको खपटा १.१ के.जि.	१ जना	
१४	२०७४/५/१९	काठमाण्डौं	२०७४/६/०४	रेडपाण्डाको छाला ओसारपसार तथा बिक्रीवितरण गरेको	रेड पाण्डाको छाला थान २,	५ जना	
१५	२०७४/५/२८	काठमाण्डौं	२०७४/६/२६	बाघको छाला ओसारपसार तथा बिक्री वितरण गरेको	बाघको छाला थान १	१ जना	
१६	२०७४/४/३	काठमाण्डौं	२०७४/७/२०	रतुवा मृगको छाला ओसार पसार तथा बिक्री बितरण गरेको	छाला थान १	१ जना	

सि. नं.	पक्राउ मिति	जिल्ला वन कार्यालय	मुद्धा दायर मिति	बरामद		पक्राउ प्रतिवादी	फरार प्रतिवादी
				बस्तु	थान		
१७	२०७४/७/१३	काठमाण्डौं	२०७४/७/२९	रेडपाण्डाको छाला बिक्री वितरण गरेको	रेडपाण्डाको छाला ४ वटा	१ जना	
१८	२०७४/७/१६	काठमाण्डौं	२०७४/८/८	अवैध रुपमा चितुवाको छाला ओसारपसार तथा बिक्री वितरण गरेको	चितुवाको छाला थान १	५ जना	१ जान
१९	२०७४/९/२३	काठमाण्डौं	२०७४/१०/५	जिवित लाटोकोसेरो ओसारपसार गरेको	लाटोकोसेरो १ गोटा	३ जना	
२०	२०७४/९/२३	काठमाण्डौं	२०७४/१०/१०	रेड पाण्डाको छाला ओसार पसार तथा बिक्री बितरण गरेको	रेड पाण्डाको छाला १ थान	६ जना	
२१		काठमाण्डौं	२०७४/१०/११	चितुवाको छाला ओसारपसार तथा बिक्री वितरण गरेको	चितुवाको छाला थान १	३ जना	
२२	२०७४/१०/४	काठमाण्डौं	२०७४/१०/२२	जिवित पंछी ओसारपसार गरेको	कालिज २, अन्यचरा १	१ जना	
२३		काठमाण्डौं	२०७४/१०/२४	चितुवाको छाला ओसारपसार तथा बिक्री वितरण गरेको	चितुवाको छाला थान १	२ जना	
२४		काठमाण्डौं	२०७४/१०/२५	चितुवाको दाँत ओसारपसार तथा बिक्री वितरण गरेको	चितुवाको दाँत थान १	२ जना	
२५	२०७४/१०/६	काठमाण्डौं	२०७४/११/२०	रेड पाण्डाको छाला ओसार पसार तथा बिक्री बितरण गरेको	रेड पाण्डाको छाला २ थान	५ जना	
२६		काठमाण्डौं	२०७४/११/२७	अवैध रुपमा वन पैदावार तथा वन्यजन्तुको आखेटोपहार ओसार पसार तथा बिक्री बितरण गरेको	मयुरको प्वाँख ३० के.जि. मयुरको प्वाँख तयारी २५ के.जि., मयुरको प्वाँखको डाँठ २५ के.जि.,साल धुप १.७८ के.जि.,हर्रोको दाना ४१६ के.जि., हर्रोको दानाको धुलो ५ के.जि.,श्री खण्ड काठका टुक्रा १५ के.जि.	१ जना	भारतीय नागरिक हाल काठमाण्डौं, बुढानिलकण्ठ २ बस्ने किरण कुमार सोनी
२७	२०७४/१०/२५	काठमाण्डौं	२०७४/११/२७	रेड पाण्डाको छाला ओसार पसार तथा बिक्री बितरण गरेको	रेड पाण्डाको छाला १ थान	४ जना	
२८	२०७४/१०/२७	काठमाण्डौं	२०७४/११/२७	गैंडाको खाग बिक्री वितरण तथा ओसारपसार गरेको	गैंडाको खाग २ थान	३ जना	
२९	२०७४/११/९	काठमाण्डौं	२०७४/१२/१	रेड पाण्डाको छाला ओसार पसार तथा बिक्री बितरण गरेको	रेड पाण्डाको छाला २ थान	२ जना	
३०		काठमाण्डौं	२०७४/१०/१५	CIB बाट दायर भएको	सालकको खपटा ओसारपसार तथा बिक्री वितरण गरेको (खपटा १६२ के.जि.)	चिनीया नागरिक २ जना	

सि. नं.	पक्राउ मिति	जिल्ला वन कार्यालय	मुद्धा दायर मिति	बरामद		पक्राउ प्रतिवादी	फरार प्रतिवादी
				वस्तु	थान		
३१	२०७४/११/२४	काठमाण्डौं	२०७४/१२/१८	सालकको खपटा ओसारपसार तथा बिक्री वितरण	सालकको खपटा २ के.जि.	२ जना	
३२	२०७४/११/२३	काठमाण्डौं	२०७४/१२/१६	रेड पाण्डाको छाला ओसार पसार तथा बिक्री बितरण गरेको	रेड पाण्डाको छाला १ थान	२ जना	१ जना
३३		काठमाण्डौं	२०७४/१२/२३	चितुवाको छाला ओसारपसार गरेको	चितुवाको छाला थान १	४ जना	१ जना
३४		काठमाण्डौं	२०७५/१/२	स्यालको छाला, यार्सागुम्बा लगायतका बिक्री वितरण तथा ओसारपसार गरेको	स्यालको छाला २ थान	१ जना (भारतीय नागरिक)	
३५		काठमाण्डौं	२०७५/१/२५	अवैध रुपमा बदैंलको दातँ बिक्री वितरण तथा ओसार पसार गरेको	बदैंलको दाँत २ थान	३ जना	
३६	२०७४/१२/२७	काठमाण्डौं	२०७५/१/३१	रेड पाण्डाको छाला ओसार पसार तथा बिक्री बितरण गरेको	रेड पाण्डाको छाला १ थान	२ जना	
३७	२०७५/२/३	काठमाण्डौं	२०७५/२/३१	कालो भालुको दाँत ओसार पसार गरेको	कालो भालुको दाँत थान ४	१ जना	
३८	२०७५/२/४	काठमाण्डौं	२०७५/२/२७	रतुवा मृगको सिंङ्ग ओसार पसार गरेको	रतुवा र्मगको सिंङ्ग थान २	१ जना	
३९	२०७५/२/१४	काठमाण्डौं	२०७५/३/५	चितुवाको छाला ओसार पसार गरेको	चितुवाको छाला थान १	५ जना	
४०		काठमाण्डौं	२०७५/३/६	अवैध रुपमा चित्तलको छाला विक्री वितरण तथा ओसारपसार गरेको	चित्तलको छाला थान १	१ जना	
४१	२०७५/२/२४	काठमाण्डौं	२०७५/३/१२	रेड पाण्डाको छाला ओसारपसार तथा बिक्री वितरण गरेको	रेड पाण्डाको छाला थान १	१ जना	
४२	२०७५/३/७	काठमाण्डौं	२०७५/३/२६	सालकको खपटा ओसारपसार गरेको	सालकको खपटा ०.१८५ के.जि.	५ जना	१ जना
४३		काठमाण्डौं	२०७५/३/२८	चितुवाको शिकार गरी आखेटोपहार संकलन गरेको	चितुवाको खुट्टको हड्डी थान १, नङ्ग-थान १,सुकुटी ५० ग्राम	३ जना	
४४		काठमाण्डौं	२०७५/३/२९	अवैध रुपमा चराको ओसारपसार गरेको			
४५	२०७४/९/२८	लम्जुङ		चितुवाको छाला ओसारपसार	छाला थान १	१	
४६	२०७४/१०/२	तनहु		वन्यजन्तुको आखेटोपहार ओसारपसार गरेको			

सि. नं.	पक्राउ मिति	जिल्ला वन कार्यालय	मुद्धा दायर मिति	बरामद		पक्राउ प्रतिवादी	फरार प्रतिवादी
				बस्तु	थान		
४७	२०७४/७/२६	काभ्रे		जिउदो कछुवा ओसारपसार गरेको	कछुवा १ गोटा	१	
४८	२०७४/१०/२९	सुनसरी		ध्वासे चितुवाको छाला ओसारपसार गरेको	छाला १ थान	२ जना	
४९	२०७४/११/१२	मोरङ		रेड पाण्डाको छाला ओसारपसार गरेको	छाला थान १	४ जना	
५०	२०७५/१/२३	मकवानपुर		बाघको छाला ओसारपसार गरेको	छाला थान १	१	
५१	२०७५/१/२७	मकवानपुर		मृग मारेको	मृत मृग १ थान	३ जना	
५२	२०७५/२/८	मकवानपुर		बदैँल मारेको	६ गोटा	२ जना	
५३	२०७५/२/१३	ईलाम		सालकको खपटा ओसारपसार गरेको	सालकको खपटा १.०२ के.जि.	२ जना	
५४	२०७५/२/११	रुपन्देही		बाघको छाला ओसारपसार गरेको	२ थान	२ जना	
५५	२०७५/१/१७	रुपन्देही		गैंडाको खाग (१ गोटा) बिक्री वितरण गरेको	६३० ग्राम	२	
५६	२०७५/१/९	काभ्रे		बदैँल मारेको	१ गोटा	२	
५७	२०७५/२/२४	सिन्धुली		रेड पाण्डाको छाला ओसारपसार गरेको	छाला थान १	१	
५८	२०७५/३/२५	दार्चुला		भालुको पित्त ओसारपसार गरेको	८.९६ ग्राम	२	
५९	२०७५/३/२९	सिन्धुली		जिवित चराको ओसारपसार गरेको	विभिन्न जातका चरा ६८४ गोटा	१	

अनुसुची ३ : राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा मृत्यु भएका वन्यजन्तुको विवरण

पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
							नाम	परिमाण	
१	२०७५ श्रावण	निकुञ्ज क्षेत्र	बाँदर	२	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			
२	२०७५ असोज	”	चित्तल	१	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			
३	२०७५ मंसिर	”	लंगुर	१	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			
४	२०७५ पौष	”	बदैंल	१	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			
५	२०७५ माघ	”	चितुवा	१	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			
६	२०७५ फागुण	”	जरायो	१	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			
७	२०७५ चैत्र	”	बाँदर	१	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			
८	२०७५ वैशाख	”	बाँदर	१	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			
९	२०७५ जेष्ठ	”	चित्तल	१	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			
१०	२०७५ असार	”	बदैंल	१	राजमार्ग दुर्घटना	नभएको			

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र. सं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको नभएको	कैफियत
१	२०७४।४।६	दुधौरा बाट करिब २०० मि. तल दुधौरा पुच्छर	पोथी गैडा	१	ब्याउने समयमा बच्चा अडकिएर मरेको	भएको	
२	२०७४।४।८	४४R०७९२५८५/३०५००६७, शुक्रराज टाप्पु	पोथी बच्चा गैडा	१	गैडाले हानी मारेको हुन सक्ने अनुमान गरिएको	नभएको	

क्र. सं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको नभएको	कैफियत
३	२०७४।४।१२	४५R०२२३७८५/३०५१३९६ जोतुवा घाट, शुक्रनगर	भाले गैडा	१	वुढो भएर	भएको	
४	२०७४।४।१६	४५R०२१२८१९/३०५१६१८, अमलटारी घाट	पोथी गैडा	१	वेक्टेरीयल संक्रमण वाट मरेको अनुमान गरिएको	भएको	
५	२०७४।४।१६	४५R०२५२७९७/३०४३४०२,पुरानो पदमपुर तारजाली क्षेत्र	पोथी अर्ना	१	पुरै कुहिएको अवस्थामा भेटिएकाले मृत्युको कारण पत्ता लगाउन नसकिएको	भएको	
६	२०७४।५।५	जनकपुर पोष्ट नजदिक, कुमरोज	भाले गैडा	१	वाढीले गर्दा चोटपटक लागी उपचारको क्रममा मरेको	भएको	
७	,२०७४।५।१८	सौराहा	मयुर भाले	१	आन्द्राको संक्रमणले मरेको	भएको	
८	२०७४।५।१९	कछुवानी क्षेत्र, पुरानो TT Camp नजिक	भाले गैडा	१	जुधेर मरेको	भएको	
९	,२०७४।५।२३	०२५१६९७/३०६२०३०, पंचकन्या सा.व.को खगेरी खोला	वाघ	१	वाघ मरेको क्षेत्रमा केही समय पहिला वाघले मान्छे मारेको र घर पालुवा जनावर मारेको आधारमा तथा वाघको लाशको प्रकृतीको आधारमा विषको प्रयोग गरी वाघ मारेको हुन सक्ने देखिएको	भएको	
१०	,२०७४।५।२३	०२५४८४२/३५१४६५, ईचर्नी खोला	भाले गैडा	१	दुई भाले एक आपसमा जुध्दा जुध्दै खोलामा खसेर रुखमुनी टाउको च्यापिएर मरेको	भएको	
११	२०७४।५।२५	४५R०२५०५४२/३०५१८३२ दुई नं. मंचान छेउ	पोथी गैडा	१	वाढी पछीको असरले गर्दा मरेको हुन सक्ने अनुमान गरिएको	भएको	
१२	२०७४।५।२९	०२५२६५४/३०४८४६३, पुरानो पदमपुर तारजाली क्षेत्र	पोथी अर्ना	१	हाड र छाला मात्र भेटिएकाले मृत्युको कारण थाहा पाउन नसकिएको	नभएको	
१३	२०७४।५।३१	पुरानो पदमपुर तारजाली क्षेत्र	पोथी अर्ना	१	वाढी पछीको प्रदुषित पानीले गर्दा विषाणु संक्रमणले गर्दा मरेको	भएको	

क्र. सं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको नभएको	कैफियत
१४	२०७४।६।९	०२४३७८५/३०५१००८, डुमरिया घोल	पोथी गैडा	१	वाढी पछीको असरले गर्दा मरेको हुन सक्ने अनुमान गरिएको	भएको	
१५	२०७४।७।१	४५R०२५०७१५/३०५३८३५ वाघमारा सा. व. क्षेत्र	पोथी गैडा	१	श्वाशनली फुटेकाले निमोनियाले गर्दा मृत्यु भएको	भएको	
१६	२०७४।७।१४	टिकौली वनक्षेत्र वाट प्राप्त हुन आएको	चित्तल भाले	१	शक भएर मरेको	भएको	
१७	२०७४।७।१५	NTNC-BCC Premise	भाले गैडा	१	सोलर ईलेकट्रीक शकका कारणले मरेको	भएको	
१८	२०७४।७।३०	डग्रेखोला, माडी	चितुवा पोथी	१	गाँउलेले कुटेको चोटले गर्दा पछी मरेको	भएको	
१९	२०७४।८।६	खोरियामुहान क्षेत्र	गैडा	१	प्राप्त जानकारीका आधारमा वुढो भएर मरेको अनुमान गरिएको	नगरिएको	
२०	२०७४।८।१५	जनकौली सा.व.क्षेत्र, गैडा क्याम्प होटल नजिक	भाले गैडा	१	वाघको आक्रमणबाट मरेको, वाल्मीकी टाईगर रिर्जवबाट ल्याएको गैडा हुन सक्ने अनुमान गरिएको	भएको	
२१	२०७४।८।२६	लोथर क्षेत्र वाट सौराहा ल्याईएको	भाले वंदेल	१	घाउ संक्रमणले गर्दा मरेको	भएको	
२२	२०७४।८।२६	पुरानो पदमपुर तारजाली क्षेत्र	पोथी अर्ना	१	तारजाली क्षेत्रमा वाघ पसि गर्भवती अर्ना मारेको	भएको	
२३	२०७४।९।१	०२२५१७३/३०५१६६४, मेघौली घाट	भाले गैडा	१	वुढो भएर मरेको	नभएको	
२४	२०७४।९।४	सुखिभार क्षेत्रको वुढीराप्ती घोल	भाले गैडा	१	बुढो भएर मरेको	भएको	
२५	२०७४।९।१०	सौराहा सेक्टरमा रहेको वुमा	पोथी गैडा	१	उपचारको क्रममा वाघको आक्रमणले गर्दा भएको घाउको कारणले गर्दा मरेको	भएको	
२६	२०७४।९।१४	रिउ-राप्ती दोभान	पोथी गैडा	१	वाघको आक्रमणबाट मरेको	नभएको	
२७	२०७४।९।१९	जि.व.का. भरतपुर वाट प्राप्त	पोथी चित्तल	१	पछाडीको दुवै खुट्टा काम नलाग्ने गरी भाचिएकोले ईथोनाइज गरिएको	नभएको	
२८	२०७४।९।२१	सौराहा (चरा केज)	उल्लु वच्चा	२	दूवै उल्लुको पखेटामा मल्टीपल फ्याक्चर रहेकाले ईथोनाइज गरेको	नभएको	

क्र. सं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको नभएको	कैफियत
२९	२०७४।१०।१२	जनकपुर क्षेत्र वाट सौराहा ल्याईएको	जरायो	१	उपचारको क्रममा मरेको	भएको	
३०	२०७४।१०।१३	४५R०२५०७१५/३०५३८३५ वाघमारा सा.व.क्षेत्र	पोथी गैडा	१	भाले गैडाले आक्रमण गर्दा भएको चोटको कारणले गर्दा मरेको	भएको	
३१	२०७४।१०।२०	नन्द-भाउजु ताल	पोथी गैडा	१	वुढो भएर मरेको	भएको	
३२	२०७४।११।४	टिकौली वाट ल्याएको	भाले चित्तल	१	सडक दुर्घटना	भएको	
३३	२०७४।११।५	टिकौली वाट ल्याएको	पोथी चित्तल	१	सडक दुर्घटना	भएको	
३४	२०७४।११।६	वाघमारा सा.व.	निर बिरालो	१	भाला हानेर मारेको		
३५	२०७४।११।	दिव्यपुरी क्षेत्र	गैडा	१	वाढीमा वगेर मृत्यु भएको हुन सक्ने	नभएको	
३६	२०७४।११।११	ईडेन होटलको छेउमा, सौराहा	पोथी वंदेल	१	श्वाशनलीमा हुन गएको अवरोधका कारणले मृत्यु भएको	भएको	
३७	२०७४।११।१६	वेस्ट उड होटल, सौराहा	जंगल क्याट (भाले)	१	माईटसको अत्याधिक संक्रमणले गर्दा मरेको	भएको	
३८	२०७४।११।२९	ईचर्नी क्षेत्र	पोथी जरायो	१		भएको	
३९	२०७४।१२।१०	४५R०२९३६२/३०५१४६६	पोथी वाघ	१	अर्को वाघ संगको जुँधाईबाट		
४०	२०७४।१२।११	ईचर्नी वस्ती क्षेत्र	निर बिरालो	१	ईलेक्ट्रीक शक	नभएको	
४१	२०७४।१२।१३	NTNC Premise	भाले चित्तल	१	कुहिएको अवस्थामा भेटिएको	नभएको	
४२	२०७४।१२।२२	२७३३४८६/०८४२६५९४, डुमरिया	गैडा	१	हाड मात्र फेला परेको	नभएको	
४३	२०७४।१२।२५	ईचर्नी पोष्ट वाट ल्याएको	पोथी जरायो	१	उपचारको क्रममा मरेको	भएको	
४४	२०७४।१२।२६	र.न.पा.४, सेरी	भाले वंदेल	१	मान्छेलाई मारेको र घाईते वनाएकोले जनताले कुटेर मारेको	नभएको	
४५	२०७५।१।१	DFO, Chitwan Premise	वाघ	१	पुरै संडेगलेको अवस्थामा रहेकाले मृत्युको कारण थाहा पाउन नसकिएको	नभएको	
४६	२०७५।१।७	३०६०१०६/०२५१६२३ Ra.Na.Pa.-11, Near Garbage site	भाले वाघ	१	एक आपसमा जुंधेर	भएको	
४७	२०७५।१।९	गाईघाट	पोथी वाघ	१	एक आपसमा जुंधेर	भएको	

क्र. सं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको नभएको	कैफियत
४८	२०७५।१।२५	नवलपराशी वाट सौराहा ल्याईएको	पोथी गिद्ध	१	सालमोनेला संक्रमणले गर्दा मरेको	भएको	
४९	२०७५।१।२५	४५R०२२५५७६/३०४८७२९	भाले गैडा	१	एक आपसमा जुँधेर	भएको	
५०	२०७५।१।२७	NTNC Premise	भाले वंदेल	१	कुहिएको अवस्थामा भेटिएको	नभएको	
५१	२०७५।१।२९	३०४५८७३/२८६००८, ढकाल खोल्सा, मनहरी	पोथी वाघ	१	विरामी, घाईते र असक्त अवस्थाको वाघ नियन्त्रणमा लिएको करिव १ घण्टा पछी कसरा ल्याउने क्रममा मरेको	भएको	
५२	२०७५।२।३	२७३४५०/०८४२०३२, ढुग्रे घाट	गर्दने भाले गैडा	१	वुढो भएर मरेको	भएको	
५३	२०७५।२।१५	सौराहा सेक्टर	पोथी जरायो	१	उपचारको क्रममा मरेको	नभएको	
५४	२०७५।२।२३	ईको होटलको क्षेत्र, सौराहा	पोथी वंदेल	१	कसैले तातो तेल वा तातो पानी शरिरमा हालिदिएकाले सो घाउको संक्रमणले गर्दा मरेको	भएको	
५५	२०७५।२।२५	वाघमारा सा.व.क्षेत्र वाट ल्याएको	निर विरालो	१	ईलेक्ट्रीक शकले गर्दा मरेको	नभएको	
५६	२०७५।३।२	ढुग्रे खोला र राप्ती खोलाको विचमा रहेको वरुवाघारी टप्पु	गैडाको वच्चा	१	वाघले मारेर खाएको अवस्थामा भेटिएको	नभएको	
५७	२०७५।३।२०	रिउ-राप्ती दोभान GPS 219763/3052351	वयस्क भाले गैंडा	१	बुढो भएर दलदलमा भासिए पछि निस्कन नसकेर मरेको	भएको	

बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
१	०७४।०४।०४	खैरी, ५८९९०१, ३१०५९९३	कालो गोहोरो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन	परिमाण	
२	०७४।०४।०६	ढकेरी, ५७५३८९, ३११३२६६	वन विरालो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
३	०७४।०४।१६	खैरी, ५९१३५४, ३१०४००४	जंगली बदेल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
४	०७४।०४।१६	मुगुवा, ५९१५८६, ३१०३९८५	सुन गोहोरो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
५	०७४।०४।१६	चिसापानी ५६५१३५, ३१२६७०८	चित्तल	१	कुकुरले टोकेको	नभएको	छैन		

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
६	०७४।०४।२३	गन्धेली खोला ५९२७४३, ३१०४०८६	सुन गोहोरो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
७	०७४।०४।२७	शमशेरगँज, ५७९५२०, ३११०८८५	जंगली बदेल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८	०७४।०५।०१	चिसापानी, ५६४६६४, ३१२८५८५	चित्तल	१	कुकुरले मारेको	नभएको	छैन		
९	०७४।०५।१०	पानीमुहान खैरी, ५९४३१६, ३११०५६२	कालो गोहोरो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
१०	०७४।०५।२०	कोहलपुर, प्रगतीनगर, ५७०२७०, ३११९०७१	सुन गोहोरो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
११	०७४।०५।२२	खैरी क्षेत्र, ५८८०३०, ३११०५६२	रातो बाँदर	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
१२	०७४।०५।२३	भारले र गोथावा खोलाको विचमा ६१४९२२, ३०९७६०७	चित्तल	१	कालगतीले	नभएको	छैन		
१३	०७४।०५।२६	राप्ती सोनारी गा.पा. १ बासखोली खोला नजिक ६० ९९३७, ३०९९१५८	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
१४	०७४।०६।०९	विकासनगर, कोहलपुर ५६७५७९, ३१२००८४	स्याल	१	विरामी भएर	नभएको	छैन		
१५	०७४।०६।१०	विकासनगर, कोहलपुर ५६७६२२, ३११९९७८	निर बिरालो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
१६	०७४।०६।१५	सुखार खोला ५९२१२७, ३१०४०२४	स्याल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
१७	०७४।०६।२२	अघैया ५९४१८४, ३१०२५०६	स्याल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
१८	०७४।०६।२२	चिसापानी हातीसार ५६५९२१, ३१३२०००	चितुवाको बच्चा	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
१९	०७४।०५।१	बैजनाथ , चिसापानी	चित्तल	१	कुकुरको टोकाइ	नभएको	छैन		
२०	०७४।०६।२२	पानी मुहान	कालो गोहोरो	१	सडक दुटर्घना				

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
२१	०७४।५।२०	राप्ति सोनारी १	कालो गोहोरो	१	सडक दुटर्घना				
२२	०७४।५।२०	कोहलपुर प्रगतिनगर	सुनगोहोरो	१	सडक दुटर्घना				
२३	०७४।५।२२	खैरी क्षेत्र	आसामी रातो बाँदर	१	सडक दुटर्घना				
२४	०७४।५।२३	राप्ति सोनारी	चित्तल	१	सडक दुटर्घना				
२५	०७४।५।२६	राप्ति सोनारी	चित्तल	१	सडक दुटर्घना				
२६	०७४।६।९	बिकासनगर	स्याल	१	सडक दुटर्घना				
२७	०७४।६।१०	विकासनगर	ठूलो निर बिरालो	१	सडक दुटर्घना				
२८	०७४।६।१५	सुखार खोला	व्वाँसो	१	सडक दुटर्घना				
२९	०७४।६।२२	राप्ति सोनारी १	व्वाँसो	१	सडक दुटर्घना				
३०	०७४।६।२८	चिसापानी हात्तीसार	चितुवा	१	सडक दुटर्घना				
३१	०७४।०७।०२	बाँके रा. नि चेक पोईन्टा ओभरी, ५८९५३३, ३१०६८७०	अजिङ्गर	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन	परिमाण	
३२	०७४।०७।०२	बाँके रा. नि चेक पोईन्टको क्याम्प मुनि, ५८०३४८, ३१११५९	अजिङ्गर	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
३३	०७४।०७।११	खैरी, ५८९५३५,३१०६४७२	चरी बाघ	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
३४	०७४।०७।१५	ओभरी पुल अग(ाडी,५८४०८०,३११२३२७	दुम्सी	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
३५	०७४।०७।२०	सुतैया चोक, ५६६२५५, ३१२५३८७	बदेल	१	कालगतिले	नभएको	छैन		
३६	०७४।०७।०२	बाँके रा. नि चेक पोईन्टा ओभरी, ५८९५३३, ३१०६८७०	अजिङ्गर	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन	परिमाण	
३७	०७४।०७।०२	बाँके रा. नि चेक पोईन्टको क्याम्प मुनि, ५८०३४८, ३१११५९	अजिङ्गर	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
३८	०७४।०७।११	खैरी, ५८९५३५,३१०६४७२	चरी बाघ	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
३९	०७४।०७।१५	ओभरी पुल अग(ाडी,५८४०८०,३११२३२७	दुम्सी	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
४०	०७४।०७।२०	सुतैया चोक, ५६६२५५, ३१२५३८७	बदेल	१	कालगतिले	नभएको	छैन		
४१	०७४।०७।२९	मुगुवा क्षेत्र, ५९८२९२, ३१० ९८९१	बदेल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
४२	०७४।०८।०३	गाभर, ५८०४०२, ३१११२०५	ब्वासो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन	परिमाण	स्याल मरेको तर वन्यजन्तुको लिस्टमा स्याल नभएको हुदा ब्वासो लेखिएको
४३	०७४।०८।०५	बैजनाथ गा.पा१ चिसापानी गाभर, ५६६७६०, ३१२७४६०	चित्तल	१	कुकुरले लखेटी मारेको	नभएको	छैन		
४४	०७४।०८।०६	समशेरगंज, ५७९५२८, ३११०८९०	ब्वासो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
४५	०७४।०८।१५	मुगुवा, ५८६६७६, ३११२७१९	दुम्सी	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
४६	०७४।०८।२२	नरेनापुर गा.पा ३, ५८०३४२, ३१११२३८	चितुवा	१		नभएको	छैन		उपचारको क्रममा मृत्यु भएको
४७	०७४।०८।२६	कोहलपुर न.पा २, बिकासनगर, ५६७४३६, ३१२०४५२	बदेल	१		नभएको	छैन		पानीमुहान छेऊ मृत फेला परेको
४८	०७४।०९।१६	सुर्यमुखी सामुदायिक वन क्षेत्र, ५७१७३९, ३११८७५७	चित्तल	१	मृत्युको कारण नखुलेको	नभएको	छैन		
४९	०७४।०९।१८	मुगुवा खोला, ५८६३८५, ३११२८६३	आसामि रातो बादँर	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
५०	०७४।०९।१८	राप्ति सोनारी १ बाघखोर, ६१३०७२, ३०९७५४७	चितुवा	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
५१	०७४।०९।२०	खैरी क्षेत्र, ५८६३९०, ३११२८६७	बदेल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
५२	०७४।०९।२१	बाँके रा.नि भित्र, ५८०३४९, ३१११९८५	चित्तल	१		नभएको	छैन		उपचारको क्रममा मृत्यु भएको
५३	०७४।०९।२७	मुगुवा क्षेत्र, ५८५१८७, ३११२६३०	आसामि रातो बाँदर	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
५४	०७४।०९।२७	राप्ति सोनारी १ बाघखोर, ६० ९४४९, ३१०९८२७	चरीबाघ	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
५५	०७४।०९।३०	राप्ति सोनारी १ बाघखोर, ६१५९३२, ३०९५९५८	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
५६	०७४।०९।३०	राप्ति सोनारी १ बाघखोर, ६१५९३२, ३०९५९५८	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
५७	०७४।१०।२४	समशेरगंज,	ब्वासो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
५८	०७४।१०।२३	बाँके रा.नि को चेक पोईन्ट क्यामर मुनि	बदेल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
५९	०७४।१०।२३	मुगुवा पुल	ओत	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
६०	०७४।१०।१६	खैरी खोला	ब्वासो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
६१	०७४।१०।१४	सुखर खोला	वन बिरालो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
६२	०७४।१०।६	सुखर खोला	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
६३	०७४।१०।२७	राप्ति सोनारी गा.पा. १ रानी गजुरी	ठुलो निर बिरालो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
६४	०७४।१०।०७	कोहलपुर१२, प्रगतिनगर	चित्तल	१	मृतुको कारण खुल्न नसकेको	नभएको	छैन		
६५	०७४।१०।२९	बैजनाथ गा.पा. १,चिसापानी	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
६६	०७४।११।०४	कोहलपुर १२ प्रगतिनगर	ब्वासो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
६७	०७४।११।२२	राप्ति सोनारी १ शिव खोला	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
६८	०७४।११।२२	राप्तिसोनारी १ सौरी	बदेल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
६९	०७४।११।२०	मुगुवा खोला	लिंक्स	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
७०	०७४।११।१७	मुगुवा खोला	चौका	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
७१	०७४।११।१३	ओभरी पुल अगाडि	दुम्सी	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
७२	०७४।११।१५	बाँके रा.नि	गिद्ध	१	कारण खुल्न नसकेको	नभएको	छैन		नेपालगंजबाट उद्धार गरि ल्याएको र उपचारको क्रममा मृत्यु भएको
७३	०७४।११।१३	किरण नाला	ठुलो निर बिरालो	१	कुकुरले टोकेर	नभएको	छैन	किरण नाला	
७४	०७४।१२।३०	कोहलपुर १२ प्रगतिनगर	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
७५	०७४।१२।२५	खड्गवार	बदेल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
७६	०७४।१२।२२	बाँके रा.निको प्रगतिनगर चेक पोइन्ट	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
७७	०७४।१२।२४	गल्ली कटान, सम्शेरगंज	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
७८	०७४।१२।२३	सिक्टा नहर	चित्तल	१	सिक्टा नहरमा	नभएको	छैन		
७९	०७४।१२।१४	मुगुवा पुल	मलसाप्रो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८०	०७४।१२।१०	कुसुम	चितुवा	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८१	०७४।१२।३०	खैरी क्षेत्र	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८२	०७५।०१।०२	चंगाई नाला, ५७५४५२, ३११२५१५	चिल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८३	०७५।०१।०९	कुसुम, लौकी, ६१५४९४, ३० ९५९८३	गाजले निर बिरालो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८४	०७५।०१।१५	मुगुवा क्षेत्र,५९००२१, ३१०५६८५	ब्वांसो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
८५	०७५।०१।२०	मुगुवा क्षेत्र, ५८५१८७, ३११२६३९	चौका	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८६	०७५।०१।२३	मुगुवा क्षेत्र,५८६३९०, ३११२८६७	वन बिरालो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८७	०७५।०२।०८	प्युठान	चितुवा	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८८	०७५।०२।१९	सिक्टा नहर	चित्तल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
८९	०७५।०२।२०	ओभरी नजिकै, ५९०१२२,३१०५५८५	बदेल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
९०	०७५।०२।२०	मुगुवा क्षेत्र, ५८५४४०,३११२७१३	बदेल	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
९१	०७५।०३।३२	ओभरी कार्यालय देखि १ कि.मी पुर्व ५८१४१८,३१११४७५	न्याउरी मुसो	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
९२	०७५।०३।२३	सडक, ६०४५३६,३००९०२	चरी बाघ	१	सडक दुर्घटना	नभएको	छैन		
९३	०७५।०३।४	५७३२८४, ३११८८००	चित्तल	१					

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	कारण	Post Mortem भए/नभएको	कैफियत
१	२०७५।४।५	बलं-ती	स्याल	१	सडक दर्घटना		
२	२०७५।४।७	कर्णाली	दुम्सि	१	सडक दर्घटना		
३	२०७५।६।१०	गुमनाहा पुल	चित्तल	१	सडक दर्घटना		
४	२०७५।६।३०	चिंगारी फांटा	बाघ	१	प्राकृतिक		
५	२०७५।८।४	पटकनुवा हात्तिमचान	बाघ ५ महिना	१	निमोनिया		
६	२०७५।८।१३	अम्रेनी	चित्तल	१	सडक दर्घटना		
७	२०७४।८।१६	गंगटे खोला	दुम्सि	१	सडक दर्घटना		
८	२०७४।८।२२	शिवपुर गुठि	गैडा बच्चा	१	निमोनिया		

सि.नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	कारण	Post Mortem भए/ नभएको	कैफियत
९	२०७४।९।२	बर्दिया हात्तीसार	हात्ती लक्ष्मणगज	१	भाईरस संक्रमण		
१०	२०७४।९।३	चाईना गेट	चित्तल	१	प्राकृतिक		
११	२०७५।९।६	चहुनिया	गैडा	१	प्राकृतिक		
१२	२०७५।१०।१	रम्मापुर	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
१३	२०७४।१०।३	कर्तनिया	दुम्सि	१	सडक दर्घटना		
१४	२०७४।१०।६	रम्मापुर	चित्तल	१	सिचाइ्र दुर्घटना		
१५	२०७४।१०।९	रम्मापुर	चित्तल	१	सिचाइ्र दुर्घटना		
१६	२०७४।१०।१०	रम्मापुर	मलसाप्रो	१	सडक दुर्घटना		
१७	२०७४।१०।१४	मुलघाट	गैडा	१	विरामिको कारण		
१८	२०७४।१०।१७	मुलघाट	गैडा	१	विरामिको कारण		
१९	२०७४।११।१	फायरलाइन सैनावार	चित्तल	१	प्राकृतिक कारण		
२०	२०७४।११।३	संनावार	चित्तल	१	प्राकृतिक कारण		
२१	२०७४।११।६	थानफेना	चित्तल	५	सडक दर्घटना		
२२	२०७४।११।९	गुमनाहा पुल	चित्तल	१	सडक दर्घटना		
२३	२०७४।११।१४	रम्मापुर ५नम्मर	लगुना	२	सडक दर्घटना		
२४	२०७४।११।१४		चित्तल	१	सडक दर्घटना		
२५	२०७४।११।१५	कर्णाली चिसापानी	चित्तल	१	सडक दर्घटना		
२६	२०७४।११।१९	डुम्रेनी नाला	चित्तल	१	प्राकृतिक कारण		
२७	२०७४।११।२५		दुम्सि	१	सडक दर्घटना		
२८	२०७४।१२।१५	रानिपुर	चित्तल	१	सडक दर्घटना		
२९	२०७५।१।१	ठाकुरद्धारा	चितुवा	१	सडक दर्घटना		
३०	२०७५।१२।२६	परेवाओडार	चित्तल	१	सडक दर्घटना		
३१	२०७५।१।६	कालिका मन्दिर ढ्ढ्या	रातो हरिण	१	सडक दर्घटना		
३२	२०७५।१।१०	फर्दङगवा खोला	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
३३	२०७५।१।११		चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		

सि.नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	कारण	Post Mortem भए/ नभएको	कैफियत
३४	२०७५।१।११		चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
३५	२०७५।१।१७	जक्कार इलाका	चित्तल	१	प्राकृतिक कारण		
३६	२०७५।१।२८	पुर्व चिसापानि	चित्तल	१	एक आपसमा जुंधेर		
३७	२०७५।१।१८	थुमनि	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
३८	२०७५।१।१९		चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
३९	२०७५।१।१९	औरी	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
४०	२०७५।१।२०	राजकुला	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
४१	२०७५।१।२६	औरी	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
४२	२०७५।१।२७	लालमाटि	लंगुर	१	सडक दर्घटना		
४३	२०७५।१।२९	थानफेना	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
४४	२०७५।१।३०		चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
४५	२०७५।२।२	बनखेत इलाका	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
४६	२०७५।२।६	परेवाओडार	चित्तल	१	सडक दर्घटना		
४७	२०७५।२।१०	बनखेत इलाका	चित्तल	१	बाघको आर्कमण		
४८	२०७५।२।१०	ठुलोश्री	जंगलि हात्ती बच्चा	१			
४९	२०७५।२।१४	परेवाओडार	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
५०	२०७५।२।१४	सैनावार	जंगलि बिरालो	१	सडक दर्घटना		
५१	२०७५।२।१५	परेवाओडार	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
५२	२०७५।२।१५	परेवाओडार	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
५३	२०७५।२।१७	बनखेत इलाका	चित्तल	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
५४	२०७५।२।१८	परेवाओडार	न्याउरी मुसो	१	सडक दर्घटना		
५५	२०७५।२।२१		चित्तल	१	बाघको आक्रमण		
५६	२०७५।२।२१	ठेनिखोला	बंदेल	१	सडक दर्घटना		
५७	२०७५।२।२५	सैनावार इलाका	दुम्सि	१	सडक दर्घटना		
५८	२०७५।२।२९		जरायो	१	बाघको आक्रमण		
५९	२०७५।२।२९	सैनावार इलाका	चित्तल	१	नहरमा फसेको		

सि.नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	कारण	Post Mortem भए/ नभएको	कैफियत
६०	२०७५।३।५	खैलार खौला	चित्तल	१	डुवेर मरेको		
६१	२०७५।३।१०	ठुलोश्री	हात्तिको बच्चा	१	असामान्य जन्म		
६२	२०७५।३।२१	औरी	सुन गोहोरो	१	सडक दर्घटना		
६३	२०७५।०३।२८	गंगटे खौला	भैसे गोहोरो	१	सडक दर्घटना		
६४	२०७५।३।३०	मध्यवर्ति क्षेत्र, मसिना गांउ	लंगुना	१	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण		
६५	२०७५।३।३१	गैडामचान चोक	लंगुर	१	प्राकृतिक कारण		

शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
							नाम	परिणाम	
१	२०७४/०५/०३	पिपरैया	चित्तल	१	तारवारमा ठोकिएर	नभएको			
२	२०७४/०५/०५	पिपरैया	चित्तल	१	तारवारमा ठोकिएर	नभएको			
३	२०७४/०५/१०	भि.न.पा दौतरि घाट N 28.91474 E 080.20605	चित्तल	१	कुकुरले मारेको	नभएको			
४	२०७४/०६/०९	पिपरैया बनकट्टी	चित्तल	१	तारवारमा ठोकिएको	नभएको			
५	२०७४/०६/२१	पिपरैया	चित्तल	१	तारवारमा ठोकिएको	नभएको			
६	२०७४/०६/२२	दौतरि घाट N 28.91429 E 080.22591	चित्तल	१	कुकुरले मारेको	नभएको			
७	२०७४/०६/२६	पिपरैया	चित्तल	१	तारवारमा ठोकिएको	नभएको			
८	२०७४/०८/२५	दौतरि घाट N 28.91340 E 080.21012	चित्तल	१	कुकुरले मारेको				
९	२०७४/०९/२०	अर्जुनी फाटा 0433355 3199632	चित्तल	१	गाडीको ठक्कर	नभएको			

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
							नाम	परिणाम	
१०	२०७४/०९/२०	अर्जुनी फाटा 0433240 3199721	चित्तल	१	गाडीको ठक्कर	नभएको			
११	२०७४/११/०४	पिटरघाट N 28.90060 E 080.22591	चित्तल	१	तारमा ठोकिएर	नभएको			
१२	आव. २०७४/२०७५	हिरापुर फाँटा	कृष्णसार	१३	विभिन्न कारणले	एक आपसमा जुधेँर			

मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
						नाम	परिमाण	
१	२०७४।१२।१४	गढी	रतुवा मृग	चिसोको कारणले	नभएको			
२	२०७५।२।२९	गोलेचौर	निगाले बाघ	घरपालुवा कुकुरको आक्रमण	नभएको			

सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाति	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
						नाम	परिमाण	
१	२०७४।०५।३०	व्यङ्कर, चौरीखर्क	झारलको बच्चा	घाइते भई उद्धारको क्रममा मरेको	नभएको	-	-	रोहवरमा खाडल खनी पुरिएको
२	२०७४/०८/१६	चौरिखर्क	घोरल	वन्यजन्तुले लखटेर घाइते बनाएको र उपचारको क्रममा मृत्य भएको	नभएको	-	-	"
३	२०७४/१२/२८	थाम्दे	झारल	प्राकृतिक	नभएको	-	-	"
४	२०७५/०१/२३	टोकटोक	रतुवा मृत	कुकुरको टोकाईबाट मृत्यु	नभएको	-	-	"

शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	संख्या	मुत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मुत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको	कैफियत
१	१२र२७र२०७४	कुइंकेल गाउँ	रतुवा मृग	१	कुकुरले लखेटी घाइते भइ मरेको			
२	१२र२८र२०७४	कोल्मति सिचाई कुलो	बँदेल		कुलोमा डुबेर			
३	१२र१५र२०७४	ककनी गाउँ	सानो निर बिरालो		कुकुरले लखेटी घाइते भइ मरेको			
४	११र२५र२०७४	पाँचमाने गाउँ	चितुवा		धारिलो हतियारले हानी मारेको			
५	०३र११र२०७५	झुले गाउँ	ठुलो निर्बिरालो		कुकुरले घाइते भएको			
६	र०४र२०७४	पालन केन्द्र	सुनौलो कालिज		बुढो भई			
७	र०४र२०७४	पालन केन्द्र	सुनौलो कालिज		बुढो भई			
८	र०५र२०७४	पालन केन्द्र	सुनौलो कालिज		बुढो भई			
९	०१र०२र२०७५	पालन केन्द्र	सुनौलो कालिज		बुढो भई			
१०	०१र११र२०७५	पालन केन्द्र	सुनौलो कालिज		बुढो भई			
११	०१र२१र२०७५	नागार्जुन	द्यबिअप प्स्तभ		घाइते			

रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
						नाम	परिमाण	
१	२०७४/६/३१		डाँफे	शिकारी बाजले लखेटी मारेको	नभएको			
२	२०७४/१/६		हाब्रे	प्राकृतीक	नभएको			
३	२०७४/११/४		रतुवा	प्राकृतिक	नभएको			

कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाती	मृत्युको कारण	Post Morten भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
						नाम	परिमाण	
१	२०७४/६/६	जि.उदयपुर, बेलका न.पा. बिच्केशरी सा.व.	भाले हात्ती	मृत अवस्थामा फेला परेको	नभएको			पोष्टमार्टम गर्ने अवस्थामा नरहेको
२	२०७४/८/११	नन्दन पोखरी , सुनसरी	अर्ना भाले	प्राकृतिक	नभएको			
३	०७४/८/११	कोर क्षेत्र	पोथी अर्ना	कालगतिले	नभएको			
४	०७४/८/११	सप्तकोशी न.पा.१०	भाले अर्ना	कालगतीले	नभएको			
५	२०७४/८/१८	हरिपुर , सुनसरी	लघुना भाले	प्राकृतिक	नभएको			
६	२०७४/०९/२३	प.कुशाहा, सुनसरी	अर्ना	चिसो को कारण	साधारण			
७	२०७४/९/२४	तरहरा	चित्तल	कुकुरको आक्रमण बाट				जिल्ला वन कार्यालय सुनसरीबाट आरक्षमा उपचारको लागी ल्याउने क्रममा मृत्यु भएको ।
८	२०७४/९/२९	बदगामा	हरिण	कुकुरको आक्रमण बाट				
९	२०७४/१०/०१	हरिपुर राजमार्ग	लगुना	सडक दुर्घटना				गर्भवती लगुना मरेको
१०	२०७४/१०/०१	श्रीपुर, सुनसरी	निलगाईको बच्चा	आरक्ष बाहिर नहरमा फसि मृत्यु भएको				
११	२०७४/१०/०३	केराबारी, सुनसरी	अर्ना	चिसोको कारण	सामान्य			
१२	२०७४/१०/०९	हरिपुर महेन्द्र राजमार्ग	निलगाई	सडक दुर्घटना				
१३	२०७४/१०/१९	इलाका वन कार्यालय, सुनसरी	चित्तल	घाइते				उपचारको क्रममा मृत्यु भएको
१४	२०७४/११/०१	जिल्ला वन कार्यालय, सुनसरी	चित्तल	गोली लागेर मृत्यु भएको				उपचारको क्रममा मृत्यु भएको
१५	२०७४/१२/०९	सशस्त्र क्याम्प, सुनसरी	अर्ना	प्राकृतिक	नभएको			
१६	२०७४/१२/२४	कोर क्षेत्र	अर्ना	घाईते भएर	नभएको			उपचारको क्रममा मरेको
१७	२०७५/१/०९	भागलपुर	लगुना	कुकुरको आक्रमण	नभएको			उपचारको क्रममा मरेको

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाती	मृत्युको कारण	Post Morten भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
						नाम	परिमाण	
१८	२०७५/१/१२	सप्तरीको मध्यवर्ती क्षेत्र	भुडिफोर चरा	बिरामी अवस्थामा फेला परेको	नभएको			उपचारको क्रममा मरेको
१९	२०७५/१/१६	नन्दन पोखरी ,सुनरसी	गिद्द	गुँडबाट झरेको (बच्चा)	नभएको			
२०	२०७५/०२/०७	भान्टाबारी, पानी टंकी	लंगुर बादर	स्थानीयले घाईते बानाई मारेको	नभएको			
२१	२०७५/०२/२०	काफ्ले टोल, सुनसरी	भुडिफोर चरा	बिद्युतको हाइ टेन्सन लाईनमा ठोक्किएर मरेको	नभएको			
२२	२०७५/०३/३२	कोशी ब्यारेज, पूर्व पश्चिम राजमार्ग	सुन गोहोरो	गाडीले किचेर मरेको	नभएको			

कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र

सि.नं.	मिति	स्थान (GPS location)	प्रजाती	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
						नाम	परिमाण	
१	२०७४/४/१		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
२	२०७४/४/३		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
३	२०७४/४/१०		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
४	२०७४/४/१९		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
५	२०७४/४/२०		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
६	२०७४/४/२३		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
७	२०७४/४/२३		कृष्णसार/१	प्राकृतिक	नभएको			
८	२०७४/४/३०		खरायो/१	बाढी	नभएको			
९	२०७४/४/३०		खरायो/१/	बाढी	नभएको			

सि.नं.	मिति	स्थान (GPS location)	प्रजाती	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
						नाम	परिमाण	
१०	२०७४/४/३०		खरायो/१	बाढी	नभएको			
११	२०७४/४/३०		कृष्णसार/१	बाढी	नभएको			
१२	२०७४/४/३०		कृष्णसार/१	बाढी	नभएको			
१३	२०७४/४/३०		कृष्णसार/१	बाढी	नभएको			
१४	२०७४/४/२९		कृष्णसार/१५	बाढी	नभएको			फेला नपरेको
१५	२०७४/५/१६		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
१६	२०७४/६/३		कृष्णसार/१	प्राकृतिक	नभएको			
१७	२०७४/६/९		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
१८	२०७४/६/१३		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
१९	२०७४/६/२९		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
२०	२०७४/७/४		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
२१	२०७४/७/६		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
२२	२०७४/७/२७		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
२३	२०७४/७/२९		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
२४	२०७४/८/६		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
२५	२०७४/८/१८		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
२६	२०७४/९/४		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
२७	२०७४/९/१३		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
२८	२०७४/९/१४		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
२९	२०७४/९/२३		कृष्णसार/१	कुकुर	नभएको			
३०	२०७४/९/२३		कृष्णसार/१	प्राकृतिक	नभएको			
३१	२०७४/९/२६		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
३२	२०७४/९/२६		कृष्णसार/१	कुकुर	नभएको			

सि.नं.	मिति	स्थान (GPS location)	प्रजाती	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
						नाम	परिमाण	
३३	२०७४/९/२६		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
३४	२०७४/९/२७		कृष्णसार/१	प्राकृतिक	नभएको			
३५	२०७४/९/२९		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
३६	२०७४/१०/१		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
३७	२०७४/१०/३		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
३८	२०७४/१०/४		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
३९	२०७४/१०/५		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको	सिंङ	२	
४०	२०७४/१०/७		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
४१	२०७४/१०/८		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
४२	२०७४/१०/८		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
४३	२०७४/१०/९		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
४४	२०७४/१०/९		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
४५	२०७४/१०/१४		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
४६	२०७४/१०/१४		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
४७	२०७४/१०/१७		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
४८	२०७४/१०/१८		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
४९	२०७४/१०/१८		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
५०	२०७४/१०/१९		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
५१	२०७४/१०/२०		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
५२	२०७४/११/१		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			
५३	२०७४/११/२		कृष्णसार/१	प्राकृतिक	नभएको			
५४	२०७४/११/२८		कृष्णसार/१	चिल	नभएको			
५५	२०७४/११/२९		कृष्णसार/१	चिल	नभएको			
५६	२०७४/११/३०		कृष्णसार/१	प्राकृतिक	नभएको			

सि.नं.	मिति	स्थान (GPS location)	प्रजाती	मृत्युको कारण	Post Mortem भएको/नभएको	मृत्यु भएको वन्यजन्तुको कुनै अङ्ग सुरक्षित राखिएको भए सोको		कैफियत
						नाम	परिमाण	
५७	२०७४/११/३०		कृष्णसार/१	चिल	नभएको			
५८	२०७४/१२/१		कृष्णसार/१	स्याल				
५९	२०७४/१२/१		कृष्णसार/१	चिल				
६०	२०७४/१२/२		कृष्णसार/१	चिल				
६१	२०७४/१२/३		कृष्णसार/१	प्रााकृतिक				
६२	२०७४/१२/४		कृष्णसार/१	प्राकृतिक				
६३	२०७४/१२/५		कृष्णसार/१	प्राकृतिक				
६४	२०७४/१२/१०		चितुवा	प्राकृतिक				
६४	२०७४/१२/१२		कृष्णसार/१	हुँडार				
६५	२०७४/१२/१३		कृष्णसार/१	हुँडार				
६६	२०७४/१२/१४		कृष्णसार/१	हुँडार				
६७	२०७४/१२/१९		कृष्णसार/१	हुँडार				
६८	२०७४/१२/२४		कृष्णसार/१	चितुवा			सिंङ	२
६९	२०७५/१/१		कृष्णसार/१	प्राकृतिक	नभएको			
७०	२०७५/१/१		चित्तल/१	कुकुर	नभएको			
७१	२०७५/१/२३		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको		सिंङ	२
७२	२०७५/२/२५		कृष्णसार/१	हुँडार				
७३	२०७५/२/२८		कृष्णसार/१	हुँडार				
७४	२०७५/२/२९		कृष्णसार/१	हुँडार				
७५	२०७५/३/०१		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको		सिंङ	२
७६	२०७५/३/१३		कृष्णसार/१	हुँडार	नभएको			
७७	२०७५/३/१५		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको		सिंङ	२
७८	२०७५/३/२८		कृष्णसार/१	चितुवा	नभएको			

अनुसुची ४: राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्रमा उद्धार गरिएको वन्यजन्तुको विवरण

पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	घाइते हुनाको कारण	उद्धारका लागीगरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
								सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
१	श्रावण		चित्तल	१						जि.व.का. सर्लाहीबाट प्राप्त
२	भाद्र		भुडिफोर	१						
३	असोज		चित्तल	१						जि.व.का. सर्लाहीबाट प्राप्त
४	कात्तिक		निलगाई	१						जि.व.का. बाराबाट प्राप्त
५	मंसिर		चित्तल	१						जि.व.का. रौतहटबाट प्राप्त
६	फाल्गुण		चित्तल/अजिंगर	१/१						जि.व.का. सर्लाहीबाट प्राप्त
७	बैशाख		खरायो/चित्तल	१/१						जि.प्रहरी कार्यालय बाराबाट प्राप्त
८	जेष्ठ		बदेँल/चित्तल	६/१						जि.व.का. मकवानपुरबाट प्राप्त
९	आषाढ		चित्तल	१						जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मकवा(नपुरबाट प्राप्त

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	घाइते हुनाको कारण	उद्धारका लागी गरीएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरीएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
								सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
१	२०७४।४।२४	भरतपुर	कछुवा	२	-	-	कछुवा संरक्षण केन्द्र, कसरा	चि.रा.नि.का.	उद्धारको लागी छुटै साध(नको व्यवस्था नहुनु	व्यक्तिले पालेको
२	२०७४।४।२४	भरतपुर	मयुर	१	-	-	हेडक्वाटर, कसरा	चि.रा.नि.का.	उद्धारको लागी छुटै साध(नको व्यवस्था नहुनु	व्यक्तिले पालेको

क्र.सं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	घाइते हुनाको कारण	उद्धारका लागी गरीएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरीएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
								सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
३	२०७४।५।१	वगाह, विहार, भारत	पोथी गैडा	१	बाढीमा बगेर भारत पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्‍ वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	
४	२०७४।५।४	चुनभट्टा, विहार, भारत	पोथी गैडा	१	बाढीमा बगेर भारत पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्‍ वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	
५	२०७४।५।५	चुनभट्टा, विहार, भारत	पोथी गैडा	१	बाढीमा बगेर भारत पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्‍ वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	
६	२०७४।५।६	जटाशंकर, विहार, भारत	भाले गैडा	१	बाढीमा बगेर भारत पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्‍ वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	
७	२०७४।५।९	टंकी वजार, विहार, भारत	पोथी गैडा	१	बाढीमा बगेर भारत पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्‍ वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	
८	२०७४।५।१०	त्रिवेणी, नेपाल	भाले वच्चा गैडा	१	बाढीमा बगेर त्रिवेणी पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्‍ वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	

क्र.सं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	घाइते हुनाको कारण	उद्धारका लागी गरीएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरीएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
								सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
९	२०७४।५।१५	भेडियारी, विहार, भारत	पोथी गैडा	१	बाढीमा बगेर भारत पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्(वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	
१०	२०७४।५।१६	चुनभट्टा, विहार, भारत	पोथी गैडा	१	बाढीमा बगेर भारत पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्(वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	
११	२०७४।५।२७	माले वगर, वगाह	हात्ती	१	खोरिया मुहानबाट भागेको	डार्टद्धारा ल्ठयाएर नियन्त्रण गरेको	खोरियामुहान	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को. र आर्मि	वर्षा, वाढी तथा भौगौलिक कठिनाई	
१२	२०७४।७।१४	टिकौली वाट ल्याएको	चित्तल	२	सडक दुर्घटना	उपचार गरी छाडिएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का., जि.व.का.,शस्सत्र वन रक्षक, टिकौली	-	
१३	२०७४।७।१४	टिकौली वाट ल्याएको	जरायो	१	सडक दुर्घटना	उपचार गरी छाडिएको	सौराहा से.क्षेत्र	चि.रा.नि.का., जि.व.का.,शस्सत्र वन रक्षक, टिकौली	-	
१४	२०७४।७।२७	मदनपुर, विहार, भारत	पोथी गैडा	१	बाढीमा बगेर भारत पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्(वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	
१५	२०७४।८।३	पिप्रासी, विहार, भारत	पोथी गैडा	१	बाढीमा बगेर भारत पुगेको	डार्ट गरी नियन्त्रमा लिएर ट्रकमा ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का. रा.प्र.स.को., वटुक दल गण, त्रिवेणी म.सा.व., वा.टा.री., विहार	औषधी अभाव, सम्वन्(वयको अभाव, मान्छेको भिडभाड, भौगौलिक दुरता	

क्र.सं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	घाइते हुनाको कारण	उद्धारका लागी गरीएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरीएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
								सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
१६	२०७४।१०।५	ईचर्नी खोला	जरायो	२	विरामी भएका	ईचर्नी वाट गाडीमा सौराहा ल्याएको र उपचार गरी छाडिएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का., ईचर्नी पोष्ट		
१७	२०७४।१०।७	जि.व.का. चितवन वाट ल्याएको	चित्तल	१	घाईते भएको	उपचार गरी छाडिएको	सौराहा से.क्षेत्र	चि.रा.नि.का., जि.व.का.,शस्सत्र वन रक्षक, टिकौली		
१८	२०७४।१०।२७	गिरिधारीचौधरीको टवाईलेट पिट, सौराहा	मेघौली भाले	१	टवाईलेट हजको ढकन फुटेर गैडा खाल्टोमा डुवेको	खाल्डोवाट निकालेर व्यारेक भित्र लगी छाडेको	सौराहा से.क्षेत्र	चि.रा.नि.का, हात्तिसार, सौराहा र स्थानिय समुदाय	राति १२:५० मा उद्धार गरिएको तर राती काम गर्दा चाहिने औजार, उज्यालो आदिको कमी	
१९	२०७४।११।१३	रमौली, प्रतापपुर, मकवा(नपुर	वाघ	१	मान्छे मारेको र मान्छे घाईते वनाएको, वाघ पनि घाईते रहेको	डार्ट गरी समाएको	कसरा वाघ खोर	चि.रा.नि.का, पर्सा रा.नि., रा.प्र.स.को., मनहरी म.सा.व., नेपाल आर्मि, श. प्रहरी, ज.प्रहरी, हात्तिसार	उद्धारको लागी छुटै साधन नहुनु, समन्वयको अभाव, जनताको दवाव, जनप्रतिनिधिको दवाव, सवारी साधनको अभाव	
२०	२०७४।१२।१७	कछुवानी भन्दा माथिको चुरे क्षेत्र	हात्ती	१	भागेको	डार्ट गरी लठयाएर समातेको	सौराहा हात्तिसार	चि.रा.नि.का., रा.प्र.स.कोष, हात्तिसार	खाजा-पानी खान समेत खर्चको व्यवस्था नहुने	
२१	२०७४।१२।२३	ईचर्नी जंगल वाट ल्याएको	जरायो	१	विरामी	गाडीमा हालेर ल्याएको	सौराहा सेक्टर	चि.रा.नि.का., ईचर्नी पोष्ट	-	उपचारको क्रममा मरेको

क्र.सं.	मिति	स्थान	प्रजाती	संख्या	घाइते हुनाको कारण	उद्धारका लागी गरीएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरीएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
								सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
२२	२०७४।१२।२६	र.न.पा.-८, महना	वंदेल	१	गाँउमा पसी गोवरग्यासको पिटमा फसेको	डार्ट गरेर ल्याएको	सौराहा से. क्षेत्र	चि.रा.नि.का., रा.प्र.स.कोष,	-	
२३	२०७५।१।२८	ढकाल खोल्सा-९, मनहरी, मकवानपुर	वाघ	१	विरामी, घाईते र अशक्त अवस्थाको वाघ नियन्त्रणमा लिएको	डार्ट गरेर नियन्त्रणमा लिएको	कसरा ल्याउने क्रममा वाटोमानै मरेको	चि.रा.नि.का, पर्सा रा.नि., रा.प्र.स.को., मनहरी म.सा.व., नेपाल आर्मि, श. प्रहरी, ज.प्रहरी, हात्तिसार	उद्धारको लागी छुटै साधन नहुनु, समन्वयको अभाव, जनताको दवाव, जनप्रतिनिधिको दवाव, सवारी साधनको अभाव	
२४	२०७५।२।१४	०२६७२३५ / ३०५२१६७, मुडाभार जंगल, प्यारीढाप	वाघ	१	साम(ान्य घाईते अवस्थामा रहेको, पशु वस्तु खाने, गाँउको छेउछाउ मात्र वस्ने	डार्ट गरेर नियन्त्रणमा लिएको	कसरा वाघ खोर	चि.रा.नि.का, रा.प्र.स.को. नेपाल आर्मि, हात्तिसार	उद्धारको लागी छुटै साधन नहुनु, समन्वयको अभाव, जनताको दवाव, जनप्रतिनिधिको दवाव, सवारी साधनको अभाव	
२५	२०७५।२।१५	वाघ खोर, कसरा	वाघ	१	स्थानतरण	डार्ट गरेर नियन्त्रणमा लिएको	सदर चिडियाखा(ना, ललितपुर लगेको	चि.रा.नि.का, रा.प्र.स.को.	वन्यजन्तु वोक्न सुहाउदो छुटै साधन नहुनु	
२६	२०७५।२।२७	खैरेनि सा.व.वाट प्राप्त भएको	सालक	१	घाईते अवस्थामा भेटिएको	सौराहा सेक्टरमा ल्याई दिएको	उपचार पछि सौराहा से. को जंगल क्षेत्रमा छाडिएको	चि.रा.नि.का, रा.प्र.स.को.	यस्ता वन्यजन्तु राख्नको लागी चाहिने खोर तथा स्थान नभएको	

बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि. नं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	घाईते हुनुको कारण	उद्धारका लागी गरिएका कार्यहरु	पुर्नस्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा सहायोगी निकायहरु	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	कैफियत
१	०७४।०४।०५	नेपालगंज बाँके ५६६६३०, ३१२२०६०	सुन गोहोरो	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	बाँके रा.नि. कोहलपुर क्षेत्र	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बाँके		
२	०७४।०४।०६	जि.व.का. बाँके ५६१९१५, ३१०४४१०	सुन गोहोरो	सडक दुर्घटना	सुरक्षित तरिकाले समातेको	बाँके रा.नि. कोहलपुर क्षेत्र	जिल्ला वन कार्यालय		
३	०७४।०४।०८	कोहलपुर बजार क्षेत्र ५६६७३३, ३११९३२८	कछुवा	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	बाँके रा.नि. कोहलपुर क्षेत्र	निकुञ्ज		
४	०७४।०४।१५	जनएकता मध्यवर्ती क्षेत्रको पानी नाला ५६७५७८, ३११२५००	जंगली बदेल	बस्ती क्षेत्रमा निस्की नालामा फसेको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	बाँके रा.नि. क्षेत्र	निकुञ्ज		
५	०७४।०४।२१	राप्ती नदी नजिकको गोधना गाँउमा	मगर गोही	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	राप्ती नदिमा	नेपाल प्रहरी		
६	०७४।०४।३०	राप्ती नदीको किनारमा ५९३८३५, ३१०२१४७	मगर गोही	बाढीको कारणले फसेको	माटो खनी हटाईएको	राप्ती नदिमा	निकुञ्ज		
७	०७४।०४।३०	राप्ती सोनारी गा.पा. १ खोखरी ६१६२५६, ३० ९४९१८	अंजीगर	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	शिवखोलाको वन क्षेत्रमा	निकुञ्ज		
८	०७४।०५।२८	राप्ती सोनारी गा.पा. रानिगजुरी ६०८६१७, ३० ९८८८५	अंजीगर	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	बाँसखोली वन क्षेत्रमा	निकुञ्ज		
९	०७४।०५।२८	क्षेत्रिय अनुसन्धान केन्द्र ५९४५५४, ३१०१७१८	मगर गोही	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	राप्ती नदि	निकुञ्ज		
१०	०७४।०६।०९	विकासनगर कोहलपुर ५६७४६२, ३१२०३९९	स्याल	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	बाँके रा.नि. क्षेत्र	निकुञ्ज, नेपाली सेना		

सि. नं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	घाईते हुनुको कारण	उद्धारका लागी गरिएका कार्यहरु	पुर्नस्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहायोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
११	०७४।०६।१४	खजुरा गा.पा. सुनौलो टोल ५५६९५०, ३११४०८२	निल गाई	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	बाँके रा.नि. क्षेत्र	निकुञ्ज		
१२	०७४।०६।२८	खजुरा बाँके ५५१२७८, ३१०७१३८	मगर गोही	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	बाँके रा.नि. क्षेत्र	निकुञ्ज, नेपाली सेना र नेपाल प्रहरी		
१३	०७४।०६।२९	बाँके रा.नि. कार्यालय परिषर भित्र ५८०३४३, ३१११२३९	सर्प	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	बाँके रा.नि. क्षेत्र	निकुञ्ज		
१४	०७४।०५।२७	राप्ती सोनारी १,रानी गजुरी ६०८६१७,३०९८८८५	अजिङ्गर	सामान्य	सुरक्षित तरिकाले समातेको	उद्धार गरि बाँसखोला क्षेत्रको जंगलमा छाडिदिएको	निकुञ्ज		
१५	०७४।०५।२९	क्षेत्रीय कृषी अनुसन्धान केन्द्रको माछा पोखरी,५९४५५४, ३१०१७८	मगर गोही	सामान्य		आवाशीय क्षेत्रबाट उद्धार गरि राप्ति नदी क्षेत्रको जंगलमा छाडिदिएको	क्षेत्रीय कृषी अनुसन्धान केन्द्र		
१६	०७४।०६।०९	विकासनगरी, ५६७४६२,३१२०३९९	ब्वासो	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको	निकुञ्ज क्षेत्रको जंगलमा छाडिदि(एको			
१७	०७४।०६।१४	खजुरा सुरैलो, ५५६९५०, ३११४०८२	निल गाई	बस्ती क्षेत्रमा निस्केको	सुरक्षित तरिकाले समातेको				
१८	०७४।०६।२८	खजुरा बाँके, ५५१२७८,३१०७१३८	मगर गोही			उद्धार गरि राप्ति नदीमा छाडिएका			
१९	०७४।०६।२९	कार्यालय परिसर ओभरी, ०५८०३४३,३१११२३९	सर्प			उद्धार गरि निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएको			

सि. नं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	घाईते हुनुको कारण	उद्धारका लागी गरिएका कार्यहरु	पुर्नस्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहायोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
२०	०७४।०७।१०	दंगीगीशरण गा.पा.१, ६०७६५८,३११३९२५	अजिङ्गर	सामान्य	सुरक्षित तरिकाले समातेका	उद्धार गरि निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएको	निकुञ्ज र जिल्ला वन कार्यालय दाङ		जिल्ला वन कार्यालय दाङ
२१	०७४।०७।१२	कोहलपुर न.पा २, वनखेत, ५६७५७५,३१२१३३४	ठुलो निर बिरालो	सामान्य	सुरक्षित तरिकाले समातेका	उद्धार गरि निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएको			घरमा पसि बसेको बेला उद्धार गरेका
२२	०७४।०७।१६	कोहलपुर न.पा ८, बाबानगर, ५६६७१६,३११६१९०	सुन गोहोरो	सामान्य	सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्जको परिसरमा छाडिएका	निकुञ्ज र ZSL Nepal		ZSL Nepal को quaterमा परेको बेला उद्धार गरेको
२३	०७४।०७।१८	राप्ति सोनारी १, बासखोली, ६०९९५९, ३०९९१८७	अजिङ्गर	सामान्य	सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज		राजमार्ग क्षेत्रबाट उद्धार गरेर
२४	०७४।०७।२७	राप्ति सोनारी गा.पा १, शिव खोला, ६१६५३९, ३०९६१६९	चिर	सामान्य			निकुञ्ज		बटाई नाम नभएकोले चिर राखिएको र बोराको मुख खोली हेर्दा उडेको हुदा फोटो उपलब्ध नभएको
२५	०७४।०९।०८	मदन चोक, ५७०४६७, ३११८९३९	निल गाई		सुरक्षित तरिकाले समातेका	उद्धार गरि निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७४।०९।०८	मदन चोक, ५७०४६७, ३११८९३९
२६	०७४।०९।२८	नेपालगंज बाँके, ५५१४५३, ३१०७९०४	गिद्ध		सुरक्षित तरिकाले समातेका	गिद्देनी चैरमा लगि छाडिएको	निकुञ्ज	०७४।०९।२८	नेपालगंज बाँके, ५५१४५३, ३१०७९०४
२७	०७४।१०।२४	मुगुवा क्षेत्र	आसामी रातो बादँर	सवारी साधनका कारण	सुरक्षित तरिकाले समातेका	उद्धार गरि निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज		Rhesus Monkey
२८	०७४।१०।२४		खर मजुर	सवारी साधनका कारण	सुरक्षित तरिकाले समातेका	ठुरीया घाँसे मैदान	निकुञ्ज		

सि. नं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	घाईते हुनुको कारण	उद्धारका लागी गरिएका कार्यहरु	पुर्नस्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहायोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
२९	०७४।११।२९	सितल छाया सामुदायिक वन	अजिङ्गर	कारण थाहा नभएको	सुरक्षित तरिकाले समातेका	उद्धार गरि निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	जिल्ला वन, बाके		जिल्ला वनबाट उद्धार गरि बाँके रा.निमा बुझाईएको
३०	०७४।१२। ०२	कोहलपुर नगरपालिका	ठुलो निर बिरालो	कारण थाहा नभएको	सुरक्षित तरिकाले समातेका	उद्धार गरि निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७४।१२। ०२	कोहलपुर नगरपालिका
३१	०७५।१।२३	कोहलपुर नगरपालिका कैसिलानगर, ५६७६१०, ३१२२४५४	ब्वांसो	कारण थाहा नभएको	सुरक्षित तरिकाले समातेका	उद्धार गरि निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज		स्यालको बच्चालाई गाउँबाट उद्धार गरि निकुन्ज क्षेत्रमा छाडिएको
३२	०७५।०२।०१	मुगुवा क्षेत्र,५८५४९०, ३११२७२१	बदेल		सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७५।०२।०१	मुगुवा क्षेत्र,५८५४९०, ३११२७२१
३३	०७५।०२।०१	मुगुवा खोला, ५९००२१,३१०५६८५	अजिङ्गर		सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७५।०२।०१	मुगुवा खोला, ५९००२१, ३१०५६८५
३४	०७५।०२।०३	खैरी क्षेत्र, ५८९१३२, ३११३१०५	बदेल		सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७५।०२।०३	खैरी क्षेत्र, ५८९१३२, ३११३१०५
३५	०७५।०२।०६	कोहलपुर न.पा चप्परगौडी, ५६८६३९ ३११९२८५	अजिङ्गर		सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७५।०२।०६	कोहलपुर न.पा चप्परगौडी, ५६८६३९,३११९२८५
३६	०७५।०२।१०	मदन चोक सिक्टाकोनहर, ५६३५८४, ३११८०४८	निल गाई		सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७५।०२।१०	मदन चोक सिक्टाकोनहर, ५६३५८४, ३११८०४८
३७	०७५।०२।२८	सिक्टा नहर,५८११५७, ३११०२८०	चित्तल		सुरक्षित तरिकाले समातेका		निकुञ्ज र नेपाली सेना	०७५।०२।२८	सिक्टा नहर,५८११५७, ३११०२८०
३८	०७५।०२।२८	च्यामा, ५६७४०१,३११२७२०२	अजिङ्गर		सुरक्षित तरिकाले समातेका		निकुञ्ज	०७५।०२।२८	च्यामा, ५६७४०१, ३११२७२०२

सि. नं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाती	घाईते हुनुको कारण	उद्धारका लागी गरिएका कार्यहरु	पुर्नस्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहायोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
३९	०७५।०३।२	हरिणपुर, सिक्टा नहर ,५८१२४७, ३११०८५	चित्तल		सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७५।०३।२	हरिणपुर, सिक्टा नहर ,५८१२४७, ३११०८५
४०	०७५।०३।१२	खजुरा,५८१२४७, ३११०२८०	इडिएन सिभेट		सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७५।०३।१२	खजुरा, ५८१२४७, ३११०२८०
४१	०७५।०३।१७	५६६७९२, ३११९३५५	सुन गोहोरो		सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७५।०३।१७	५६६७९२, ३११९३५५
४२	०७५।०३।२०	५६५५७२, ३११४१४८	सर्प		सुरक्षित तरिकाले समातेका	निकुञ्ज क्षेत्रमा छाडिएका	निकुञ्ज	०७५।०३।२०	५६५५७२, ३११४१४८

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं	मिति	स्थान	प्रजाति	घाईते हुनाको कारण /	उद्धार कार्यमा गरिएका कार्यहरु	पुनस्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगि निकायहरु	उद्धारमा आईपरेका समस्याहरु	
१	10/22/2074	खैरापुर	चितुवा	खैरापुर सं.क्षेत्रमा कृष्णसार मारेर खाएको कारण खोरमा थुन्दा खोरमा ठोक्किएर घाईते	खोरमा बाखाको पाठो राखेर १ हप्ता सम्म सि.सि क्यामराबाट अनुगमन गरेको	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, ठाकुरद्धारा, बन्यजन्तु उद्धार केन्द्र	राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष	स्थानिय बासिन्दाहरुको होहल्ला र भिडभाँड	
२	2/15/2075	रम्मापुर एनसेल टावर	चित्तल	शिकारी कुकुरको आक्रमणबाट	प्राथमिक उपचारको तयारी	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, रम्मापुर	सेना, कर्मचारी	नखुलेको	
३	2/26/2075	बबई नहर	चित्तल	नहरमा फसेको	नहरबाट निकालेको	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,	सेना, कर्मचारी	नखुलेको	

सि.नं	मिति	स्थान	प्रजाति	घाईते हुनाको कारण /	उद्धार कार्यमा गरिएका कार्यहरु	पुनस्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगि निकायहरु	उद्धारमा आईपरेका समस्याहरु	
४	3/14/2075	टेसनपुर	निलगाई	स्थानिय वस्तिबाट उद्धार गरिएको	फलामको केजमा राखि ब.रा.नि कार्यालयमा बुझाएको	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,	जिल्ला वन कार्यालय गुलरिया	नखुलेको	
५	12/3/2074	मुक्तिपुर	चित्तल	मध्यवर्ती क्षेत्रमा पसेको दाउरामा फसेर घाईते	निकुञ्जको गाडिमा राखेर ल्याएको	मोतिपुर पोष्ट, इलाका	सेना, स्थानिय, कर्मचारी	नखुलेको	
६	नखुलेको	तुलसिपुर विद्यालय	चित्तल	शिकारी कुकरको आक्रमण	निकुञ्जको गाडिमा राखेर ल्याएको	मोतिपुर पोष्ट, इलाका	स्थानिय, कर्मचारी	नखुलेको	
७	नखुलेको	मनकापुर	चित्तल	शिकारी कुकरको आक्रमण	निकुञ्जको गाडिमा राखेर ल्याएको	मोतिपुर पोष्ट, इलाका	स्थानिय, कर्मचारी	नखुलेको	
८	नखुलेको	अम्रेनी	चित्तल	पासोमा परेको	निकुञ्जको गाडिमा राखेर ठाकुरद्वाराल्याएको	ठाकुरद्धारा	सेना, स्थानिय, कर्मचारी	नखुलेको	
९	नखुलेको	लठुवा	अजिंगर	धानबारीमा फसेको	बोरामा राखेर ल्याएको	मोतिपुर पोष्ट, इलाका	स्थानिय, कर्मचारी	नखुलेको	
१०		मोतिपुर	अजिंगर	घरमा पसेको	बोरामा राखेर ल्याएको	मोतिपुर पोष्ट, इलाका	स्थानिय, कर्मचारी	नखुलेको	
११	नखुलेको	रम्मापुर	जरायो	नहरमा फसेको	निकुञ्जको गाडिमा राखेर ल्याएको	रम्मापुर इलाका	सेना, कर्मचारी	नखुलेको	
१२	नखुलेको	रम्मापुर	जरायो	नहरमा फसेको	निकुञ्जको गाडिमा राखेर ल्याएको	रम्मापुर इलाका	सेना, कर्मचारी	नखुलेको	
१३	नखुलेको	थुमनी	अजिंगर	घरमा पसेको	बोरामा राखेर ल्याएको	थुमनी इलाका	सेना, कर्मचारी	नखुलेको	
१४	नखुलेको	वेतहनी इलाका	सालक	मध्यवर्ती क्षेत्रमा पसेको	बोरामा राखेर ल्याएको	चिसापानी इलाका	सेना, कर्मचारी	नखुलेको	
१५	नखुलेको	मोतिपुर	जरायो	मध्यवर्ती क्षेत्रमा पसेको	बोकेर ल्याएको	मोतिपुर पोष्ट, इलाका	सेना, कर्मचारी	नखुलेको	

सि.नं	मिति	स्थान	प्रजाति	घाईते हुनाको कारण /	उद्धार कार्यमा गरिएका कार्यहरु	पुनस्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगि निकायहरु	उद्धारमा आईपरेका समस्याहरु	
१६	नखुलेको	गुठी क्षेत्र	गैंडा	आपसी भिडन्त	प्राथमिक उपचार	चेपाङ्ग, मुलघाट क्षेत्र	सेना, कर्मचारी	नखुलेको	
१७	नखुलेको	चेपाङ्ग, मुलघाट क्षेत्र	गैंडा	आपसी भिडन्त	प्राथमिक उपचार	चेपाङ्ग, मुलघाट क्षेत्र	सेना, कर्मचारी	नखुलेको	
१८	नखुलेको	सिवपुर	कछुवा	नहरहुदै मध्यवर्ती क्षेत्रको माछा पोखरीमा पसेको	झोलामा राखि निकुञ्जमा बुझाएको	ठाकुरद्वारा, गोही प्रजनन केन्द्र	सि.वि.ए.पि यू	नखुलेको	

शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	घाईते हुनुको कारण	उद्धारका लागि गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यक्रम		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा अपनाईएका समस्याहरु	
१	२०७४/०४/०४	बागफाटा N 28.91757 E 080.21734	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मालुमेला पोष्ट नजिक	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
१	२०७४/०४/२५	गड्डाचौकी	भैसे गोहोरो		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मझगाउ नजिक	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
३	२०७४/०६/१६	भि.न.पा पिटरघाट N 28.90060 E 080.22591	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	पिटरघाट नजिकको निकुञ्ज क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
४	२०७४/०६/३१	भि.न.पा बागफाटा N 28.90031 E 080.21896	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मालुमेला पोष्ट नजिक	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
५	२०७४/०७/२४	भि.न.पा बागफाटा N 28.91989 E 080.21066	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मालुमेला पोष्ट नजिक	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	घाईते हुनुको कारण	उद्धारका लागि गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यक्रम		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा अपनाईएका समस्याहरु	
६	२०७४/१०/११	पिपरैया	कालो कोर्बा सर्प		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	पिपरैया क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
७	२०७४/१०/२२	चादनी	लगुना		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	पिपरैया क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
८	२०७५/०१/२५		अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको		निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
९	२०७५/०१/२७	बागफाटा 0424389 3198048	लगुना		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मालुमेला क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
१०	२०७५/०२/०४	तिलाचौर	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	बाबा ताल	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
११	२०७५/०२/०४	मझगाउ	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	बाबा ताल	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
१२	२०७/०२/११	पिपरैया	सुन गोहोरो		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	पिपरैया रेञ्जपोष्ट क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
१३	२०७५/०२/१२		मगर गोही						
१४	२०७५/०२/१२	मझगाउ	Wolf Snake		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मझगाउ क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
१५	२०७५/०२/१५	भि.न.पा 0423728 3197934	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मालुमेला क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
१६	२०७५/०२/२८		अजिङ्गर गर्भवती						
१७	२०७५/०३/०३	भि.न.पा 0424761 3797025	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मालुमेला क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		

सि.न	मिति	स्थान	प्रजाति	घाईते हुनुको कारण	उद्धारका लागि गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यक्रम		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा अपनाईएका समस्याहरु	
१८	२०७५/०३/१३	मझगाउ	Rat snake		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मझगाउ क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
१९	२०७५/०३/१५	चादनी	कालो कोर्बा सर्प		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	मझगाउ क्षेत्र	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
२०	२०७५/०३/१७	पलिया 0416908 3199673	कछुवा		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	बाबा ताल	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
२१	२०७५/०३/२५	पडखेडी 0416599 3202415	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	स्वामी ताल	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		
२२	२०७५/०३/३०	मझगाउ	अजिङ्गर		निकुञ्जको सुरक्षित स्था(नमा छोडेको	स्वामी ताल	निकुञ्जका कर्मचारीहरु		

मकालु बरूण राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	मिति	स्थान (GPS location)	प्रजाती	घाइते हुनाको कारण	उद्धारका लागी गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
१	२०७४/६/२८	सिसुवाटार चेक पोष्ट नजिक	भाले मृग	कुकुरले टोकेको	प्राथमिक उपचार गरियको			सुरक्षित उद्धार घर नभएकोले घाईते वन्यजन्तुको उद्धारमा समस्या भईरहेको	मानिसको उपस्थितिमा यपचार गरिएकोले वनमा छोड्दाघरपालुवाकुकुर रअनयवन्यजन्तुबाट बचाउन चुनौती रहेको ।

सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि.नं.	मिति	स्थान (GPS Location)	प्रजाति	घाइते हुनाको कारण	उद्धार लागि गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाइते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आइपरेका समस्याहरु	
१	२०७४।०५।३०	व्यङ्कर, चौरीखर्क	झारल	पहराबाट लडेर			शम्शेर गुल्म, मध्यवर्ती क्षे.उ.स.	▪ तालिम प्राप्त जनशक्ति र पशु सेवा प्राविधिकको अभाव	

रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज

सि. नं.	मिति	स्थान (GPS location)	प्रजाती	घाइते हुनाको कारण	उद्धारका लागी गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
१	२०७४/१२/४		च्याँखुरा	बाँजले लखेटी घाईते बनाएको	उपचार पश्चात प्राकृतीक वासस्थानमा छोडीएको ।				

कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष

सि. नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	घाइते हुनाको कारण	उद्धार लागी गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाइते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
१	२०७४/८/०७	नहर चोक	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको		आरक्षको कोर क्षेत्रभित्र	स्थानिय	-संचारको अभाव -दक्ष विषेसज्ञको कमी	
२	२०७४/८/२३	प.कुशाहा, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको		आरक्षको कोर क्षेत्रभित्र	स्थानिय	--संचारको अभाव -दक्ष विषेसज्ञको कमी	
३	२०७४/८/२६	शसस्त्र प्रहरी बल दन्तकाली गण बरमझिया, सप्तरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा ल्याई छोडिएको	आरक्षको कोर क्षेत्रभित्र	शसस्त्र प्रहरी बल दन्तकाली गण		
४	२०७४/८/२२	बराहा न.पा.-११, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको		आरक्षको कोर क्षेत्रभित्र	स्थानिय जनसामुदाय		

सि. नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	घाइते हुनाको कारण	उद्धार लागी गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाइते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
५	२०७४/८/२३	लौकहर , सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा ल्याई छोडिएको	आरक्षको कोर क्षेत्रभित्र	आरक्षको कर्मचारीहरु		
६	२०७४/१०/७	हनुमान नगर, सप्तरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा ल्याई छोडिएको	आरक्षको कोर क्षेत्रभित्र	इलाका प्रहरी कार्यालय, हनुमान नगर, सप्तरी		
७	२०७४/१०/१५	लौकहरु, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	"	"	लौकही प्रहरी चौकी, सुनसरी		
८	२०७४/११/२०	चग्रघर्ती, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	"	"	स्थानिय		
९	२०७४/११/२२	हनुमान मन्दिर, प.कुशाहा, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	"	"	आरक्षका कर्मचारी		
१०	२०७५/०१/१८	हरिपुर	अर्नाको बच्चा	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा ल्याई छोडिएको	"	आरक्षका कर्मचारी, नेपाली सेना	भौतिक संरचनाको अभाव	
११	२०७५/०१/३०	भागलपुर मध्यर्वी क्षेत्र	गिद्द	बिषदी खानाले बिरामी परेको	आरक्षमा उपचार गरिएको	आरक्षभित्र	आरक्षका कर्मचारी, नेपाली सेना	दक्ष बिषेशज्ञको कमी	
१२	२०७५/०२/०९	बराहा ११, सुनसरी	अजिंगर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा ल्याए र छाडीएको	स्थानीय र प्रहरी	दक्ष जनशक्तिको अभाव		
१४	२०७५।०२।११	प.कुशाहा, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा छोडिएको	आरक्षभित्र	स्थानिय र नेपाली सेना	-अजिङ्गर समाउने दक्ष जन(शक्ति र सामग्रीको अभाव -संचारको अभाव	
१५	२०७५।०२।११	हरिपुर, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा छोडिएको	आरक्षभित्र	स्थानिय	- अजिङ्गर समाउने दक्ष जन(शक्ति र सामग्रीको अभाव -संचारको अभाव	

सि. नं.	मिति	स्थान	प्रजाती	घाइते हुनाको कारण	उद्धार लागी गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाइते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
१६	२०७५।०२।१२	मधुवन, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा छोडिएको	आरक्षभित्र	स्थानिय बुद्धिजिविहरु	अजिङ्गर समाउने दक्ष जन(शक्ति र सामग्रीको अभाव -संचारको अभाव	
१७	२०७५।०२।२५	सुक्रबारे, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा छोडिएको	आरक्षभित्र	स्थानिय	- अजिङ्गर समाउने दक्ष जन(शक्ति र सामग्रीको अभाव -संचारको अभाव	
१८	२०७५। ०३।०२	धरहराटपन, बराहा-१०, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा छोडिएको	आरक्षभित्र	स्थानिय	- अजिङ्गर समाउने दक्ष जन(शक्ति र सामग्रीको अभाव -संचारको अभाव	
१९	२०७५।०३।१२	हरिपुर, सुनसरी	अजिङ्गर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षमा छोडिएको	आरक्षभित्र	स्थानिय	- अजिङ्गर समाउने दक्ष जन(शक्ति र सामग्रीको अभाव -संचारको अभाव	स्थानियको खसि खाईदिएको
२०	२०७५।०३।१५	श्रीलंकाटप्पु, सुनसरी	सुन गोहोरो	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षम छोडिएको	आरक्षभित्र	कर्मचारी	बस्तिमा निस्केको कारण दुर्घटनामा परी मर्ने सम्भावना रहेको	
२१	२०७५।०३।२५	कान्छी चोक, सुनसरी	अजिंगर	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षम छोडिएको	आरक्षभित्र	स्थानीय	दक्ष जनशक्तिको अभाव	
२२	२०७५।०३।३१	भन्नाडागाँउ। बदगामा सप्तरी	अर्ना	स्वस्थ अवस्थामा फेलापरेको	आरक्षम छोडिएको	आरक्षभित्र	आरक्षका कर्मचारी	साधनको अभाव	

अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

क्र. सं.	मिति	स्थान	वन्यजन्तु प्रजाती	वन्यजन्तु घाईते हुनाको कारण	उद्धारका लागी गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा सहयोगी निकायहरु	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा उद्धार गर्दा आईपरे का समस्याहरु	कैफियत
१	२)७४/४/२८	घरपफ्रोङ-४, जोमसोम जिल्ला प्रहरी कार्यालय	रातो जुनबकुल्ला	खुट्टामा चोट लागेको	कार्यालय भवनमा ल्याएर आरामको लागि राखेको थियो । भेटनरी कार्यालयलाई उपचारको लागि खबर गरिएको थियो	ACAP, इलाका संरक्षण कार्यालयको भवन नजिक	जिल्ला प्रहरी कार्यालय जो मसोम	चरा एकदम बअतष्खभ भएको हुनाले उपचारमा गाह्रो भएको थियो	भेटाएको दिनमै जङ्गलमा लगेर छोडिएको थियो
२	२०७४।५।२६	माछपुच्छे गाउँपालिका - रिभान, मोहरा	थार		सामान्या उपचार पश्चात जंगलमा छाडिएको	माछपुच्छे गाउँपालिका - रिभान, मोहराको स्याप्ले वन क्षेत्र	संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन समिती रिभान र वन व्यवस्थापन उपसमिती		
३	२०७५।१।१८	मादी गाउँपालिका सिन्दजुरे	रतुवा मृग	माउबाट छुटेको बच्चा	गाउँबाट उद्धार गरी उपचार पश्चात जंगलमा छाडिएको	मादी गाउँ पालिका सिन्दजुरे को वन क्षेत्रमा			

क्र. सं.	मिति	स्थान	वन्यजन्तु प्रजाती	वन्यजन्तु घाईते हुनाको कारण	उद्धारका लागी गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरे का समस्याहरु	
४	२०७४र०६र१८	लोमंथांग गा.पा.(४, न्याम्ड़ो मुस्तांग	हिमालयन भुल्ले खरायो	चिसोले	लोमाङ्गथाङ्ग ACAP कार्यालयमा ल्याएर उपचार गरि छाडिएको	लोमाङ्गथाङ्ग गा.पा.-५, खोलाको जंगल	पशु सेवा केन्द्रका पशु प्राविधिक	खोरमा राखेर उपचार गर्न कठिन भएको	

कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र

सि.नं.	मिति	स्थान (GPS location)	प्रजाती	घाइते हुनाको कारण	उद्धार लागी गरिएका कार्यहरु	पुनर्स्थापना गरिएको स्थान	घाईते वन्यजन्तुको उद्धार कार्यमा		कैफियत
							सहयोगी निकायहरु	उद्धार गर्दा आईपरेका समस्याहरु	
१	२०७४/४/३०		कृष्णसार	बाढीमा फसेको		कृ.स.क्षे.			
२	२०७४/४/३०		कृष्णसार	बाढीमा फसेको		कृ.स.क्षे.			
३	२०७४/४/३०		कृष्णसार	बाढीमा फसेको		कृ.स.क्षे.			
४	२०७४/१२/३०		चित्तल	कुकुरले टोकेको		कृ.स.क्षे.			

अनुसुची ५: काठमाण्डौ उपत्यकामा उद्धार गरिएको वन्यजन्तुको विवरण

सि.नं.	उद्धार मिति	प्रजाति	संख्या	विवरण
१	२०७४/५/४	लेमुर, मुनिया चरा र दुम्सि	लेमुर जिवित गोटा २, मुनिया चरा गोटा ७० र दुम्सि जिवित ४ गोटा	जिल्ला काठमाण्डौं का.म.न.पा. १५ चमतिबाट उद्धार गरी सदर चिडियाखाना जावलाखेलमा राखिएको ।
२	२०७४/६/३१	चिम्पाञ्जी, बाँदर, गोल्डेन फिजेन्ट, रिङ्गनेक चरा, परेवा, सुँगा (सबैजिवीत)	चिम्पाञ्जी २, बाँदर ८, गोल्डेन फिजेन्ट ७, रिङ्गनेक फेजेन्ट २,परेवा ३८, सुँगा ६५ (सबैजिवीत)	मिति २०७४/०६/३१ गते नेपाल प्रहरी केन्द्रिय अनुसन्धान ब्युरोको टोलीले जिल्ला काठमाण्डौं का.म.न.पा. ३ बाँसबारी सल्लाघारीमा फेलापारी उद्दर गरी सदर चिडियाखाना जावलाखेल राखिएको ।
३	२०७४/७/१	बाँदर जिवीत	५ गोटा	मिति २०७४/६/२९ गते भारतीय दुतावासबाट उद्धार गरिएको जिवित बाँदर ५ लाई मोरङ्गको वेतना सिमसारमा छाडिएको ।
४	२०७४/७/६	बाँदर जिवीत	१ गोटा	मिति २०७४/७/६ गते भारतीय दुतावासबाट उद्धार गरिएको जिवित बाँदर १ लाई सदर चिडियाखाना जावलाखेलमा राखिएको ।
५	२०७४/७/१२	लाटोकोसेरो जिवित गोटा १	१ गोटा	का.म.न.पा. २६ मा कागले लखेटीरहेको अवस्थामा प्रहरीले फेला पारी जि.व.का. लाई बुझाएको लाटोकोसेरो सोही दिन नजिकैको वन क्षेत्रमा छाडीएको ।
६	२०७४/७/२१	चितुवा (मृत)	१ गोटा	मिति २०७४/११/२८ गते कमृत अवस्थामा फेला.म.न.पा १६ मा फेलापरेको घाईते हुँचिललाई उपचार पश्चात प्राकृतिक वासस्थानमा छोडिएको ।
७	२०७४/९/३	मृग	१ गोटा	मिति २०७४/९/३ गते का.म.न.पा. गोकर्णेश्वर ५ मा फेला परेको १ लाई आवश्यक संरक्षणका लागि सदर चिडियाखाना जावलाखेलमा राखिएको ।
८	२०७४/९/२१	रतुवा मृग	१ मृत	काठमाण्डौंको किर्तीपूरमा फेला परेको मृत रतुवा मृगलाई जि.व.का.काठमाण्डाको परिसरमा गाडिएको ।
९	२०७४/९/२४	लाटोकोसेरो	१ गोटा	बरामद भएको लाटोकोसेरोलाई संरक्षणका लागि सदर चिडियाखाना जावलाखेलमा राखिएको ।
१०	२०७४/१०/४	पंछी	कालिज २ गोटा र अन्यचरा १ गोटा	भारतीय नागरिकका साथबाट बरामद भएको उक्त चराहरु सदर चिडियाखाना जावलाखेलमा राखिएको ।
११	२०७४/११/३	चितुवाको बच्चा	१ गोटा	जलविनायक सा.व.मा मृत अवस्थामा फेला परेको
१२	२०७४/११/२९	जिवित हुँचिल	१ गोटा	मिति २०७४/७/२१ गते चन्द्रागिरी १ दहचोकमा मृत अवस्थामा फेला परेको चितुवालाई जि.व.का. काठमाण्डौं परिसरमा खाल्डोखनी गाडिएको ।

सि.नं.	उद्धार मिति	प्रजाति	संख्या	विवरण
१३	२०७५/०१/२	लाटोकोसेरो	१ गोटा	२०७५/०१/२ गते काठमण्डौं गुह्येश्वरीमा फेला परेको घाईते लाटोकोसेरोलाई जि.व.का. काठमाण्डौंमा ल्याईएकोमा थप उपचारका लागि सदर चिडियाखाना जावलाखेल लगिएको ।
१४	२०७५/०१/५	निर बिरालो	१ गोटा (मृत)	त्रिभुवन विश्वविद्यालय , किर्तीपूरको गेटमा फेला परेको । जि.व.का. काठमाण्डौंको परिसरमा खाल्डो खनि गाडिएको ।
१५	२०७५/०१/६	बाँदर	१ गोटा	काठमाण्डौं न.पा. चावहिलमा वयस्क रातो बाँदर करेन्ट लागेर घाईते अवस्थामा फेला परेकोले आवश्यक उपचारका लागि सदर चिडियाखाना जावलाखेल लगिएको ।
१६	२०७५/२/३	लाटो कोसेरो	१ गोटा	का.म.न.पा. रानीपोखरीबाट उद्धार गरिएको लाटोकेसेरोको बच्चालाई आवश्यक उपचार तथा संरक्षणका लागि सदर चिडियाखाना जावलाखेलमा राखिएको ।
१७	२०७५/२/३१	सालक	१ गोटा	चन्द्रागिरी न.पा. नागढुङ्गामा फेला परेको नजिकैको सा.व.मा सुरक्षित रुपमा छाडिएको ।
१८	२०७५/३/२१	हुचिल	१ गोटा	चन्द्रागिरी न.पा. ५ मा फेलापरेको उक्त हुचिललाई आवश्यक संरक्षणका लागि सदर चिडियाखाना जावलाखेलमा राखिएको ।
१९	२०७५/२/३१	सालक	१ गोटा	केन्द्रिय अनुसन्धान व्यूरोबाट खटिएका कर्मचारीले फेलापारी आवश्यक संरक्षणका लागि सदर चिडियाखाना जावलाखेलमा राखिएको ।

अनुसुची ६: सशस्त्र प्रहरी वलबाट उद्धार गरिएका वन्यजन्तुको विवरण

सि.नं.	उद्धार मिति	स्थान	प्रजाति	संख्या	बुझाईएको निकाय
१	२०७४।०४।२३	मोरङ्ग जिल्ला पथरी शनिश्चरे न.पा १ टंक ब. वि.क को शौचालयमा	अजिंगर	१	सेक्टर वन कार्यालय मंगलबारेमा बुझाइएको
२	२०७४।०८।२४	सप्तरी जिल्ला कंचनरुप न.पा.१	अजिंगर	१	जिल्ला वन कार्यालय राजविराजका का.स ओम प्रकाश रायको जिम्मामा बुझाइएको ।
३	२०७४।१०।२१	अछाम जिल्लाँ साफेबगर न.पा ७ सिस्ने बगर जंगलमा	चितुवा	१	पासोमा परेको चितुकोको उद्धार गरिएको
४	२०७४।११।२०	सुनसरी बराह न.पा २ पुल्ठेगौंडामा	अजिंगर	१	कोशटप्पु वन्यजन्तु आरक्षमा बुझाइएको
५	२०७४।१२।२३	जिल्ला नवलपरासी, बर्दघाट सुस्ता पश्चिम प्रतापपुर गाउपालिका २ सेमरी स्थित गोपीगंज बजार	चित्तल	१	नवलपरासी जिल्ला वन कार्यालय अर्न्तगत ईलाका वन कार्यालय सेमरीमा बुझाइएको
६	२०७४।११।१४	सशस्त्र प्रहरी वल गुहेश्वरी	चितुवाको बच्चा	१	जिल्ला वन कार्यालय भक्तपुरमा बुझाइएको

अनुसुची ७ : सशस्त्र प्रहरी वलबाट वरामद गरिएका वन्यजन्तुका आखेटोपहार तथा काठको विवरण

सि.नं.	पक्राउ मिति	स्थान	बरामद		पक्राउ प्रतिवादी	बुझाईएको निकाय
			बस्तु	परिमाण		
१	२०७४/७/६	धादिङ्ग जिल्ला गजुरी गाउँपालीका ७ बसेल्टार	सालकको खपटा	२ के.जी. २०० ग्राम	३ जना	
२	२०७५/२/१	बारा जिल्ला गढिमाई न.पा ४	सालको काठ सिसौंको काठ	८९ क्यु.फिट १८५ क्यु.फिट		सेक्टर वन कार्यालय मधुवन बारामा बुझाइएको
३	२०७५/२/१	जिल्ला पर्सा वी.म.न.पा ३२	जामुनको काठ	१७५० क्यु.फिट		इलका वन कार्यालय सलखपुर, पर्सामा बुझाइएको
४	२०७५/२/२	जिल्ला पर्सा वी.म.न.पा ३१	सालको गोलीया	१७८ क्यु.फिट		इलका वन कार्यालय सलखपुर, पर्सामा बुझाइएको
५	२०७५/२/६	जिल्ला पर्सा पर्सागढी न.पा १	सालको काठ	१५ क्यफिट		इलका वन कार्यालय रंगपुर, पर्सामा बुझाइएको
६	२०७५/२/१०	जिल्ला बारा निजगढ न.पा ९	सिसौ र टिकको काठ	६ क्यु.फिट		सेक्टर वन कार्यालय तामागढी, बारामा बुझाइएको
७	२०७५/२/१४	जिल्ला पर्सा पर्सागढी न.पा ४	सालको गोलीया	११ क्यु.फिट		इलाका वन कार्यालय सबैया, पर्सामा बुझाइएको
८	२०७५/२/१४	जिल्ला पर्सा वी.म.न.पा ३१	सालको काठ	४७७८ क्यु.फिट		ईलाका वन कार्यालय सलखपुर, पर्सामा बुझाइएको
९	२०७५/२/२०	जिल्ला धनुषा नगराईन न.पा ४	आप काठको गोलिया	२०० क्यु.फिट		जिल्ला वन कार्यालय, धनुषामा बुझाइएको
१०	२०७५/२/२०	जिल्ला पर्सा पर्सागढी न.पा ३	सालको काठ	३५ क्यु.फिट		इलाका वन कार्यालय सबैया, पर्सामा बुझाइएको
११	२०७५/२/१९	जिल्ला रौतहट, फतुवाविजयपुर न.पा ११	सालको गोलीया	१६ क्यु.फिट		ईलाका वन कार्यालय जंगलशैया, रौतहटमा बुझाइएको
१२	२०७५/२/२३	जिल्ला पर्सा वी.म.न.पा ३२	सालको गोलीया	६.५० क्यु.फिट		ईलाका वन कार्यालय सलखपुर, पर्सामा बुझाइएको
	जम्मा			**६४६.५८**		

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाडौं